

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÜTHY KÁLMÁN őrnagy

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY százados

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csékszámla:

25.342

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,**Hiszek egy isteni örök igazságban,**Hiszek Magyarország feltámadásában.**Amen.*

Okszerű gazdálkodás.

Pillanatnyilag nehéz volna eldönteni, hogy a vezérkarok végzik-e a fontosabb munkát a hadviselő országokban, vagy azok a miniszteriumok, amelyek a hadigazdálkodást irányítják és szervezik messze előre a bizonytalan jövőbe, felmérve a világ minden anyagának minden grammját és centiméterét. Óriás hadseregek állanak tétlenül egymással szemben, ahol pedig fellángol a fegyveres küzdelem, a közvetlen cél egyelőre ott sem más, mint: az anyag. Élelmiszer, vas, olaj és a laikus előtt nem is sejtett számú ezernyi más. Talán semmi sem jellemzi határozottabban az anyagnak ezt a rendkívüli szerepét, mint a német nemzet vezérének mostani születésnapi ajándéka: a fém. Az ember mindig hajlamos volt arra, hogy lenézzék az ócskavasat, még jobban az ószeres handlét és ime, mi lett az ócskavasból: egy államfőnek nyújtott nemzeti ajándék, megelőzve és megelőzve minden aranyat, gyémántot és más csillogó drágaságot. A rozsdás szeg, az üres konzervdoboz soha nem álmodott karriert futott be, a szemétből odaemelkedett a nemzet asztalára.

Most mindenki megértheti, mennyire élethálál kérdése lett az Anyag. És ebben az ajándékban mást is meg kell látnunk: nemzetek és társadalmak roppant erőfeszítését és mérhetetlen lelkiismeretességét az okszerű gazdálkodás terén. Felismerését annak, hogy nincs hasznavehetetlen holmi, mindenből lehet valami újat és hasznosat gyártani. És legnagyobb értéke ennek a különös ajándéknak az a felismerés, hogy az apró egyéni takarékosságok, gondosságok összességükben óriási nemzeti erőt jelentenek.

Milyen jó nekünk! — mondhatná valaki, hiszen mi nem viselünk háborút, nekünk semmi okunk sincsen az ilyen gyűjtésre, takarékosagra. Valljuk be, hogy ehhez nem is értünk tulságosan. Gazdag földünk ontja a búzát, zsírt és tejfellt, valahogy csak jóllakik nálunk mindenki, azon túl pedig nem vagyunk igényesek, de érzékünk sincs hozzá, hogy a kifényesedett nadrág, az eltört eke, a lyukas fazék anyaga valamilyen más formában

és más célra felújítható és használható. Az elhasznált anyagok nálunk csak annyiban vesznek részt a nemzeti gazdálkodásban, amennyiben az ószeresek üzleti haszna kívánja. Kormányunk megkezdte ugyan a nevelő munkát, de hiába tervez a kormány, ha a társadalom közömbös marad. Tanuljuk meg hát mielőbb, hogy használhatatlan anyag nincs és tanítsunk meg erre másokat is, minél többeket, de arra is, hogy ha takarékoskodunk a bőségben, nem jövőnk zavarba a nagy szükség idején se.

Téved, aki azt hiszi, hogy mivel nem háborúskodunk, nekünk nem kell háborús anyaggazdálkodásra berendezkednünk. Gazdasági téren minden ország fülög van a háborúban. A világkereskedelem törvényei alól mi sem vonhatjuk ki magunkat, mert nehezebb és drágább az anyagbeszerzés külföldről és értékesebb a tőlünk kivitt portéka. Nincs olyan közszükségleti cikk sem a mezőgazdaságban, sem az iparban, amire ez a kettős tétel ne állana. És ez a törvény mindinkább erősödik fölöttünk.

Szorítsunk hát egyet a nadrágszíjon és fogjunk neki az okszerű anyaggazdálkodásnak. Ápoljuk a ruhánkat és szerelvényünket még az eddiginél is sokkalta több gonddal. A bőr, a szövet, a csat, a talp és minden poreikája annak, amit magunkon hordunk és amink egyébként is van, ma már nem a pénzt, hanem országok életét, háborús győzelmek alapfeltételét jelenti. Adjunk a holmijainknak kétszeres élettartamot, mert ezzel lehetővé tesszük, hogy az így megtakarított anyagból felszereljük egy katonánkat, sőt kettőt is, mert a katona ilyen igényei a mienknél egyszerűbbek. Csak ez a becsületes, okos magyar összefogás pótolhatja húsz trianoni év hiányait a hadseregépítésben.

Nemcsak a katona fegyelmettségével, hanem a józan eszünkkel is megértjük tehát azt a rendelkezést, hogy ezután szigorúbbak lesznek a selejttételek. Tovább viseljük a ruhát, csizmát és szerelvényt, mint eddig, de ez nem von le az értékünkől semmit. Rajtunk áll, hogy rongyosak és kopottak így se legyünk és be fogjuk bizonyítani, hogy a csendőr viseltes ruhában is csendőr marad, mert ennek feltételeit nem kívül hordja, hanem belül a zubbony alatt. Amikor az egész világ céltudatosan néz szembe a lemondásokkal, mi sem herdálhatjuk el a javainkat. És ha tudunk nélkülözni húsz év alatt sok mindenben, ne legyen nehéz most, amikor nagyon is — kötelességünk az!

Nemesfém tárgyak fémjelzése.

Írta: KAHLE FRIGYES ny. min. tanácsos.

A csendőr által végzett nyomozásokban elég gyakori szerepe van a nemesfém-ből készült tárgyaknak. Platinából, aranyból, ezüstből készült ékszerek és használati tárgyak gyakran képezik bűncselekmény tárgyát, akár úgy, hogy ellopják, akár pedig úgy, hogy hamisítják ezeket és ilyen módon csalásokat követnek el. Ha nem lehet is megkívánni, hogy a csendőrnek a nemesfém tárgyak felismerése és osztályozása terén teljes szakértelme legyen, mégis jó, ha az ezzel kapcsolatos legszükségesebb tudnivalókkal megismerkedik, mert így legalább felismeri a gyanús eseteket és tudja, mikor kell bővebb felvilágosítást végett szakértőhöz fordulnia és mit kell tőle kérdeznie.

A nemesfém tárgyakat ma annyian és annyi-féleképpen utánozzák, hogy sokszor a szakértő is csak alapos megvizsgálás után tudja megállapítani, hogy pl. valódi arannyal vagy ezüsttel vagy pedig utánzattal van-e dolga. A nemesfém tárgy értékét is befolyásoló finomság megállapítása még behatóbb vizsgálatot tesz szükségessé. Az utánzás nem tiltott akkor, ha jóhiszeműen történik és ha a tárgyat kifejezetten mint utánzatot hozzák forgalomba, de büntetendő cselekmény, ha hozzá nem értő, jóhiszemű emberek megtévesztésére, nyereségvágyból követik el. Sokszor az ilyen tárgyak tulajdonosa sem tudja, hogy pl. az ékszere nem valódi, holott ő azt esetleg éveken vagy talán évtizedeken át is valódként birtokolta vagy viselte.

Nemesfém tárgyak valódi vagy hamisított voltának vagy minőségi fokának a bűncselekmények értékhátára szempontjából is jelentősége lehet.

Végül pedig maga a csendőr is — ha anyagi helyzetéhez mért szerényebb keretek között is — vásárol nemesfém tárgyakat, jó tehát, ha legalább általánosságban tudja, hogy ilyenkor mire kell különösen figyelemmel lennie, hogy lelkiismeretlen kereskedők vagy más egyének visszaélései következtében ne károsodjék.

Mindezekre tekintettel talán nem lesz haszon nélkül való, ha a következőkben a nemesfémekre és azok fémjelzésére vonatkozó tudnivalókat ismertetem olyan torjedelemben, amilyenben ezekre a csendőrnek szüksége lehet.

Régen nemesfém tárgyakat minden korlátozás nélkül készítettek és árusítottak s így természetesen sok visszaélés fordult elő. Ma már az európai államokban törvények és utasítások szabályozzák az ezzel foglalkozó ipart és kereskedelmet.

Hazánkban először az 1867. évi XVI. t.-cikkel léptek életbe a kötelező fémjelzési szabályok, amelyek a volt Osztrák-Magyar Monarchia összes tartományaiban és országaiban érvényben voltak.

Jelenleg az 1936. évi IV. t.-c. és az annak végrehajtása tárgyában kiadott 1937. évi 87.000. számú pénzügyminiszteri rendeletben foglalt fémjelzési szabályok vannak érvényben 1937 szeptember 1-i hatállyal.

A Monarchia összeomlásától kezdve az új fémjelzési törvény hatálybalépéséig a régi szabályok szerint fémjeltek hazánkban. Az így fémjelzett tárgyakat az új törvény: „törvényesen fémjelzeteknek” nyilvánította, ami azt jelenti, hogy azokat nem kell újból fémjelgetetni.

KÖNYÖRGÉS.

Uram, kérésünk rengeteg
És oly kevés az érdemünk.
Bocsásd meg most ezt kegyesen:
Hajolj le hozzánk, Istenünk!

Nézd, rémek állják útjaink:
Árvíz alatt sok-sok vetés,
Éltet adó szent búzaföld!
Rágondolni is szenvedés!

Mi lesz belőlünk, mondd, Uram,
Ha vesszöd tovább ütlegel?!
Kegyelmezz, mert a folytatást
Talán már nem is bírjuk el.

Sárga rónáink elvesznek
És nem lesz élet, lágy kenyér,
Reszkető, éhes gyermekszáj
Enni többé hiába kér...

Uram! Mondd, hagyod elveszni
Kis magyarok sok ezerét?
Bőszült, fékvesztett emberek
Árját rohanni szerteszét?!

Nem! Ugy-e, nem, én jó Uram?
Csak Benned bízni nyugalom!
Minden emberi ész, erő
Kártyavár — tűnő fuvalom.

Óh, szárítsd fel a vízőzönt
Irgalmad forró lángjával!
Lehelj zöld színt a földre szét
És aranyozd be áldással,

Akkor lesz búza, lesz kenyér,
Lesz pipacs és búzavirág,
Kivirul drága Alföldünk,
Mint harmattól fonnyadt virág.

Tudom, megteszed, Istenem!
Egy nemzet hullik most eléd
Bűnbánó szívvel. S reszketőn
Millió kar esd most Feléd.

Tudom, megteszed, jó Uram!
Előbb pusztulhat bármi faj,
Csak aztán következhetik
A Te Néped: a SZENT MAGYAR!

Szinok Margit.

A nemesfémekről.

A most érvényben levő fémjelzési törvény 1. §-a a következőket mondja:

„Platinából, aranyból, ezüsből, úgyszintén ezeknek más fémekkel való ötvözetéből csak olyan ékszert, műtárgyat és használati tárgyat (az alábbiakban platina-, arany- vagy ezüsttárgy, vagy közös megjelöléssel nemesfém-tárgy) szabad iparszerűen készíteni, árusítás céljából raktáron tartani, üzletszerűen eladni, vagy külföldről behozni, amely tárgy anyagának finomsága (röviden kifejezve a tárgy finomsága) a 2. §. második bekezdésében megállapított finomsági fokot, vagy amennyiben több finomsági fok van megállapítva, legalább a legalsó finomsági fokot, még pedig a tárgy anyagának minden részében — eléri és amely a jelen törvényben, valamint az annak alapján kiadott rendeletekben megállapított összes egyéb kellékeknek is megfelel.“

A törvény tehát „nemesfém-tárgyakra“ vonatkozik, még pedig nemesfém alatt csak a platínát, aranyat és ezüstöt, illetve ezeknek más fémekkel való ötvözeit érti.

A nemesfémek elnevezését azonban az előbb említett három fém még nem meríti ki.

Nemesfémek közé sorozza a tudomány még a platínával együtt előforduló ú. n. platinesoport fémeket is, ú. m. az irídiumot, osmiumot, rhodiumot, ruthéniumot és palladiumot. Az utóbbiak közül azonban a f. j. törvény csak az irídium-fémek platínával való ötvözetét engedi meg.

A nemesfémeket a következő tulajdonságok jellemzik:

1. szintisza állapotukban ugyanolyan körülmények között, amikor a közönséges fémek bizonyos idő alatt megrozsdásodnak, a nemesfémek változatlan állapotban maradnak, nem oxydálódnak,

2. a nemesfémek a közönséges fémekhez viszonyítva (vas, réz, ólom, ón, aluminium stb.) csak kis

mennyiségekben fordulnak elő lelőhelyeiken s a ki-termelésük is körülményesebb, drágább, ennél fogva értékük is nagyobb.

Az arany. A fémek királya.

Szép sárgaszínű fém. Olvadási pontja 1075° C. Igen lágy. Késsel vágható. Nyújthatósága olyan nagy, hogy pl. 1 gramm színaranyból 2000 m hosszú drótot lehet húzni. A hengerelt aranylemezeket nyers ökörbőr között kalapácsütésekkel annyira lehet tovább vékonyítani, hogy vastagságuk a milliméternek csak $\frac{1}{8000}$ része. Ezeket a lemezeket „aranyfűstnek“ hívják és díszek, képkeretek valódi aranyozására használják.

A fémjelzési törvény az aranyak általában csak rézzel vagy ezüsttel, vagy egyszerre mindkét fémekkel való ötvöztetését engedi meg.

Az aranyak rézzel való ötvöztetését vörös karátosznak, az ezüsttel való ötvöztetését fehér karátosznak, a rézzel és ezüsttel való ötvöztetését pedig vegyes karátosznak hívják. A „karát“ szót még ma is használják a kereskedők a nemesfém-tárgyak finomságának kifejezésére. Régen a szintisza aranyat 24 karátosnak hívták, ma ugyanazt 1000-es finomságúnak mondjuk. A karát tehát a nemesfém-ötvözetekkel kapcsolatban az 1000-nek $\frac{1}{24}$ -ed részét fejezi ki súlyban, ami 41.666 gr-nak felel meg. A 18 karátos arany tehát $41.666 \times 18 = 749.988$, azaz kerekén 750/1000-rész finomságot jelent 1000 gr (1 kg) arany-ötvözetre vonatkoztatva.

Nem szabad összetéveszteni a „karát“ szó értelmét a drágakövek súlyegységének kifejezésére használt karátsúllyal, amely azonban országonként, sőt drágakőpiaconként változik és átlagosan 0.205 gramm súlynak felel meg — röviden: $\frac{1}{5}$ grammnak.

Muszi kutya sikere.

Írta: MADOS GYÖRGY.

Biharországban, negyven évvel ezelőtt az én kis városom határa tele volt még az erdőirtások nyomán felburjánzott cserjésekkel, a zöldvízű kis Köles-ér partja lápokkal, békalecsés kiöntésekkel, s kö-röskörül rejtelmesen zizegő, zúgó, búgó nádasokkal. Alkonyatonként, a halványodó ég minden tájáról barna csapatokban tértek meg ide a bibicek, a vad-rucák, szárcsák, vadlibák. Olykor róka inalt át a lueskos zsombokok közt, az éjszakára vac-kolódó verebek meg iszonyú lármát csaptak s a szí-nét percenként változtató tó vize fölött a szunyog-rajok mámoros táncba kezdtek. Lassanként aztán az élővilág minden nesze elült a széles bihari határban s már csak a békák méla kuruttyolása zengett a holdfényes ég alatt, távolról is, közelben is.

Nekünk, vakációzó diákoknak az élet boldog szépségét jelentette a lápoknak, füzeseknek, sásér-dőknek ez a regényes világa. Itt csatangolt velem reggeltől napestig a piszeorrú, szeplős Balogh Pista, a nagy, csodálkozó-szemű Hódi Gyuri, a boglyasfejú zömök kis Mikes Jóska és a mindig izgékony-moz-gékony „kutyás“ Tóth Sanyi. Ez a Tóth Sanyi cim-boránk már a gimnázium negyedik osztályát ta-posta s mivel idősebb is volt nálunk, de egy-szersmind vezérségre termett egyéniség is volt, őt tartottuk és tiszteltük vezérünknek. A „kutyás“ elő-nevet pedig azért kapta tőlünk, mert mindig együtt

volt a kutijával. Úgy összetartoztak ők ketten, hogy el sem lehetett már képzelni őket egymás nél-kül s úgy megértették egymást, hogy Hódi Gyuri például megesküdtött egyszer rá, hogy Sanyi beszél-getni szokott a kutijával. — Csak súg neki — állí-totta Gyuri — s a Muszi máris vakkant rá és nyom-ban teljesíti a Sanyi parancsát. Mi persze nem is kételkedtünk ebben.

Történt aztán egyszer, hogy az egésznap nagy portyázások után a nádas ér partján pihentük ki a fáradalmakat. De ekkor is vadászgattunk, persze békákra s parittyával. Körülöttünk csend volt, csak a víz csobbant fel olykor élesen, amint a parittyából kilőtt kavics belecsapódott. Egyszerre csak lópaták tompa dobbanására, majd zablakarikák érces zöre-jére neszeltünk fel. Tóth Sanyi tüstént hátrakapta a fejét:

— Csendőrök — szaladt ki a száján a szó s a szemé olyan élénken felecsilllogott, mint aki szívdo-bogást kapott az örömtől. — Ide jönnek — állapi-totta meg nyomban s amikor a szíjazott állú, ka-kastollas csendőrök mellénk érkeztek, Sanyi tüstént felugrott és katonásan összecsapta a bokáját. A madzagpórázon tartott Muszi persze mellette állott, de fel sem vakkantott, sőt barátságosan pillogott fel a magas pejókón ülő csendőrökre, akik ezen a fur-csa látványon hirtelen összemosolyogtak s a tekinte-tük elárulta, hogy tetszik nekik ez az okospofájú, éberszemű kutya, de még inkább Sanyi, ez a vir-gonc, eleven, jó kiállású gyerek.

Az aranyat a nemesfém tárgyakon kívül tekintélyes mennyiségben használják fel a fogászatban (18, 20, 22 karátos finomságban) aranyhidak, koronák stb. készítésére.

A f. j. törvény végrehajtási utasítása megengedi az előbb említett ötvözeteken kívül a következő összetételű aranyötvözet használatát is:

585	ezredrész arany,
150	„ nikkelt,
100	„ horgany,
165	„ réz.

Ennek az aranyötvözetnek a színe ugyanolyan, mint a platináé. Kereskedelmi neve: fehér arany. Finomsága, mint láthatjuk, 585/1000, tehát dús 14 karátos. A fehér arany használatát azért engedték meg, mert különösen a briliánskövek foklatatául igen alkalmas és az eddig használt drága platinát úgy színben, mint szívósságban is teljesen pótolja az ékszeriparban.

A nemesfémiparosok és kereskedők indokolt kérelmére a már engedélyezett arany- (vagy ezüst-) ötvözetektől eltérő összetételű más ötvözetek készítését és használatát is megengedheti a m. kir. pénzügyminiszter. Ha azonban az áru bemutatója az általában megengedett ötvözetektől eltérő, de külön engedélyezett ötvözetű nemesfém tárgyat kíván fémjelzetni, úgy az áru bevallási bárcáján az ötvözet pontos összetételét is fel kell tüntetni, hogy az ötvözet a főfémjelző birtokában levő ilyen összetételű és már előzőleg pontosan megállapított finomságú próbatú anyagával összehasonlítható legyen.

Az ezüst.

A legfőbb fém, igen élénk fénnel. Olvadási

pontja 961° C, tehát közel van az aranyéhoz. Színtiszta, olvadt állapotban nagymennyiségű oxigéngázt nyel el, mely az ezüst merevedésekor sziszegő hang mellett távozik. Ilyenkor a fém felületén kraterszerű lyukak képződnek, melyeken át a távozó gáz ezüst szemecskéket lök ki. Ezt nevezik ezüstfröccsenésnek.

Nemesfém tárgyak készítésére túlnyomóan a törvényben megengedett rézzel való ötvözetét használják, mert a színezüst lágyasága miatt éppen olyan hamar kopik, mint az arany. Nyújthatósága nem olyan nagy, mint az aranyé. 1 gr ezüsből 1800 m drótot lehet húzni.

A végrehajtási utasítás megengedi még a következő összetételű ezüstötvözet használatát:

800	ezredrész ezüst,
150	„ cadmium,
50	„ réz.

Ennek az ötvözetnek a neve cadmiumos ezüst.

Előnye a tisztán rézötvözetű ezüsstel szemben az, hogy azonos körülmények között, amikor a réz-ezüstötvözet rövid időn belül megsárgul, barnul, sőt feketedik (kéntartalmú gázok, folyadékok, ételek stb.) a cadmiumos ezüst színét jól tartja, tehát ellenállóbb s így nem kell olyan gyakran tisztítani.

Az ezüstöt a nemesfém tárgyakon kívül paszománygyártásra (pl. katonai egyenruhák zsinórzatára, rendfokozatok jelzésére) is nagy mennyiségben használják.

A paszományárak készítéséhez használt valódi aranyhuzalok az új fémjelzési törvény érvénye előtt fémjelzés kötelezettsége alá tartoztak. Ezeket az új

— Na, tebelőled, öcsém, katona lesz, úgy-e, annak készülsz — mondta az egyik s nevetve nézte a fesszes vigyázzban álló Sanyit, aki kurtán, de határozott hangon ennyit válaszolt:

— Nem!

A csendőrök csodálkozva kacagtak fel:

— Na ördögbe, hát akkor mi leszel?

— Oroszlánvadász! — vágta rá gondolkodás nélkül Sanyi.

Ezen a kijelentésen aztán már hangosan kacagtak a csendőrök, mi pedig nagy szemet meresztve bámultunk Sanyira, mert hiszen eddig sohasem hallottuk tőle, hogy oroszlánvadásznak készülne, ellenben mindig azt hajtogatta, hogy ő, ha török-szakad, tengeri kalóz lesz.

A csendőrök aztán tőlem is megkérdezték, hogy mi leszek, a Hódi Gyuri eljövendő életpályája iránt szintén érdeklődtek, majd minden átmenet nélkül azt kérdezte az egyik:

— Hát aztán, fiúk, nem láttatok-e erre egy magas embert, aki batyut vitt a hátán?

— Nem — válaszolta tüstént Hódi Gyuri.

— Én láttam! — mondta büszkén, csaknem kiáltva Tóth Sanyi.

Mi rákaptuk a szemünket Sanyira és nagyot csodálkoztunk. Együtt voltunk vele egész nap s mi nem láttunk az égvilágon senkit, ő pedig látott volna? Hihetetlennek tűnt fel előttünk a dolog.

— Hol láttad, kisöcsém? — kérdezte a csendőr.

— Megmutatom — kapott a szón Sanyi s már iramodott is a cserjés felé. Mi és a csendőrök rugtat-

tunk utána. Sanyi a közeli cserjés szélénél megállott.

— Itt ült, ezen — mutatott egy fatönkre.

— Mikor? — kérdezte a csendőr.

— Délben — válaszolta Sanyi.

— Honnan tudod olyan bizonyosan, hogy akkor dél volt, talán órád is van? — érdeklődött kicsit mosolygósan a csendőr.

— Nincs nekem, de éppen akkor hallatszott ide a városból a harangszó.

— Na és hogy nézett ki az az ember? — faggatta a csendőr tovább.

— Félzsime volt csak, csikos ing volt rajta, aztán, bácsi kérem, olyan furesa ember volt, hogy nevetett magába.

A két csendőr összenézett, az egyik mondott valamit s mi kiolvastuk a tekintetükből, hogy ezt az embert keresik.

Az egyik csendőr ekkor hirtelen megkérdezte Sanyitól:

— Hát ha te, öcsém, ilyen okos fiú vagy, megtudnád-e mondani, hogy merre ment az az ember?

Sanyi nem is gondolkodott:

— Majd a Muszi — mutatott gyors kézmozdulattal a kutyájára s máris odaugrott vele közvetlen a fatönk mellé. — Ide, Muszi! — súgta a kutyának s a tönköt jól körülszaglászta vele, majd megszaglászta a földet is, aztán odaszólt neki:

— Hol a rabló, fogd meg Muszi, csípd meg Muszi, keresd meg, hol van, csípd el Muszi, gyereünk utána, kapd el Muszi — biztatta, ingerelte, uszította a kutyát. A Muszi pedig egyre heveseb-

törvény kivonta a fémjelzés és ellenőrzés kötelezettsége alól.

A paszományokat vékony huzalokból készítik különleges szövőgépek segítségével.

Használják az ezüstöt nem nemesfémekből készült edények, evőeszközök, dísz tárgyak galvanikus úton való ezüstözésére és pénzek verésére is.

A platina.

Az aranyat és az ezüstöt már a legrégebbi korban ismerték. A platina ismerete újabbkeletű. A spanyol Ulloa mérnök találta meg először 1735-ben a Píntó folyó homokjában (D.-Amerika, Peru).

Nevét is a spanyol plata- (=ezüst-)ból nyerte, mert színe hasonló, de szürkébb az ezüsthöz. Fajsúlya 21.5.

A platina kitűnően ellenáll a hő- és savhatásoknak. Főként fizikai és vegyszeti laboratóriumi edények, eszközök és műszerek készítésére használják. Jól nyújtható. A nemesfémiparban fényűzően értékes ékszerek készítésére és drágakövek foglalatául használják.

Hogyan történik a fémjelzés?

A fémjelzés szabályait és az azzal összefüggő eljárásokat röviden az alábbiakban ismertetem.

Mindazok az iparosok, akik nemesfém tárgyakat készítenek és az ilyenek eladásával foglalkozó kereskedők, zálogházak, árverési csarnokok és egyéb intézmények, műhelyüket vagy üzlethelyiségüket megnyitásuk előtt kötelesek bejelenteni a m. kir. főfémjelző hivatalnak. A hivatal ezekről nyilvántartást vezet.

Az iparosok a bejelentéssel egyidejűleg név-

vagy gyárjel engedélyezését is kérik. Az engedélyt a főfémjelző hivatal az illetékes ipartestület meghallgatása után adja meg; az engedélyezett név- vagy gyárjelet nyilvántartja s azt csak az engedélyesnek szabad használnia.

A név- és gyárjelek verőit a főfémjelző hivatal a m. kir. áll. pénzverőnél készítteti el az engedélyes költségére. Ha az iparos műhelyét végleg bezárja — a név- vagy gyárjelet a főfémjelzőbe be kell szolgáltatnia, ahol azt megsemmisítik.

A névjelben az iparos vezeték- és keresztnévnek kezdőbetűi keretbe foglalva vannak feltüntetve. A gyárjel más ábrázolás is lehet, de sem a névjelnek, sem a gyárjelnek nem szabad hasonlítani más iparos név- vagy gyárjéhez, sem pedig hazai, vagy külföldi fémjelekhez. Ha több iparos vezeték- és keresztnéve ugyanazzal a betűvel kezdődik, akkor a névjelnek keretalakjai különböznek.

A fémjelzés a m. kir. főfémjelző- és fémbeavatóhivatalban (Bp., V., Széchenyi-utca 2. sz.) és annak a következő kirendeltségeinél történik:

1. a budapesti 70. számú postahivatalnál (Keleti p. u.),

2. a budapesti m. kir. fővámhivatalnál (IX. ker., Fővám-tér 1.), végül

3. a budapesti nemesfém- és drágakőcsarnok működőkirendeltségénél (VII., Károly-körút 3.).

Az 1. és 2. alatti kirendeltségeknél csak a külföldről érkező nemesfém tárgyakat fémjelzik a vámkezeléssel egyidejűleg.

Fémjelzetlen nemesfém tárgyakat nem szabad sem árusítani, sem pedig árusítás céljából raktáron tartani.

— Fent van... szállást kért... felengedtem éccakára — suttogta reszketősen.

Az egyik csendőr leugrott a lóról s mingyárt elkerült a háznak arra az oldalára, ahol a padlásajtó van. Mi még fel sem ocsudhattunk az izgatott csodálkozásunkból, amikor a csendőr a vigyorgóarcú, hórihorgas embert máris vezette felénk:

— No, végre megvan ez a szerencsétlen — mondta a csendőr s ugyanekkor már veregette is a Sanyi vállát:

— Derék legény vagy, öcsém, nagyot nőjjél — mondta mosolyogva, majd lehajolt és megveregette a még mindig pihegő kutya tarkóját is. A Muszi vidám farkcsóválással fogadta az elismerést, de közben dühösen fel-felmordult a rongyos ruházatú csavargóra, aki egyre ijesztebb vigyorgással bámult reánk, sőt incselkedni kezdett velünk. Minket azonban nem érdekelt most ez az elvadult arcú, bozontos szakállú erdei rém, a mi büszke tekintetünk merően rászegeződött Tóth Sanyira, a vezérünkre, aki olyan diadalmas pózban állott előttünk, mint győztes hadjárat után csapatai élén a hadvezér.

Megtudtuk aztán a csendőrtől, hogy ez a hórihorgas csavargó egy elmebajos ember, aki megszökött a váradi kórházból. Megtudtuk azt is, hogy ellopta az éjjeliőr forgópisztolyát s emiatt veszedelmessé válhatott volna a határban dolgozó emberekre.

De nem válhatott veszedelmessé, mert nyomára vezette a csendőrt még idejében a Tóth Sanyi — Muszija.

ben szaglászta a földet, körülszaladta a tönköt kétszer is, s egyszerre csak nyugtalan csaholással útnak iramodott s a nyakára kötött madzaggal visszatarthatatlanul húzta maga után Sanyit.

— Tessenek jönni, bácsik! — kiáltotta hátra Sanyi s a hangjából olyan öntelt büszkeség érződött ki, mint aki büszke önmagára is, de a kutyája tudományára még inkább.

A csendőrökkel együtt mi is nekilódultunk — Sanyi azonban olyan gyorsan haladt, hogy a lovaknak olykor-olykor ügetni kellett, hogy a nyomába érjenek. A Körös töltése felé loholtunk, egy ideig a dűlőúton, majd kiszikkadt lápokon és tocsogó zombékokon át. A kutya pihegve futott s egyre idegebben nyiszogott s mikor a gátör téglavörös háza elé érkezett, hirtelen megállott, jobbra-balra szimatolt, majd két lábra ugrott s tépte, szaggatta magát, mintha szabadulni akarna a pórázról.

Sanyi körülvillogta a terepet:

— Itt lehet a nádasban — mondta izgatottan, s lihegve kérdezte a csendőrtől, hogy elengedje-e a kutyát.

A zajra a ház mögül előbukkant a gátör felesége. A csendőrök mindjárt kérdezni kezdték s leírták neki annak az embernek a külsejét, akit keresnek.

Az asszony ijedten kapta rájuk a szemét:

— Csak tán nem rabló? — kérdezte rémülten.

— Tán erre járt, hogy maga így meg van ijedve, jó asszony — mondta az egyik csendőr.

Az asszony a kezét tördelte. Közelebb óvakodott s szepegetve a padlás felé mutatott:

Az iparosoknak a nemesfém tárgyakat főzés és színezés előtt kell bemutatniok fémjelzés végett — tehát nyers állapotban, de azért annyira kidolgozva, hogy a fémjel a teljes kidolgozáskor meg ne sérülhessen. Megbízható iparosoknak a főfémjelző hivatal kivételesen engedélyt adhat a teljesen kidolgozott állapotú nemesfém tárgyak bemutatására is. A név- vagy gyárjelet azonban mindig a bemutatás előtt kell a tárgyba beütni, mégpedig élesen látható alakban.

A név- vagy gyárjelen, a készítő iparost jogosan megillető védjegyen és a tárgyak részeinek összetartozóságát jelző számokon kívül más jelet a belföldi készítményű nemesfém tárgyakon a készítő iparosnak nem szabad alkalmaznia.

A főfémjelző hivatal csak azokat a nemesfém tárgyakat látja el a hitelesítő fémjelzéssel, amelyek a törvényben foglalt összes követelményeknek megfelelnek.

A törvény 2. §-a a következő finomsági fokokat állapítja meg:

- a) platinatárgyakra (egyedüli) 950 ezredrész,
b) aranytárgyakra:

1. számú finomsági fok	986 ezredrész
2. „ „ „	900 „
3. „ „ „	750 „
4. „ „ „	585 „

- c) ezüsttárgyakra:

1. számú finomsági fok	935 ezredrész
2. „ „ „	900 „
3. „ „ „	800 „

Közbevetőleg itt említem meg, hogy a törvény megengedi még az ú. n. 6 karátos tárgyak készítését, árusítását és külföldi behozatalát is. Az ilyen tárgyaknak legalább 250 ezredrész színaranyat kell tartalmazniok, a többi ötvözetű rész csak ezüsből és rézből állhat. Ilyen tárgyat azonban nem szabad „aranytárgy”-ként árusítani, sem fémjelezni, azonban az iparosnak mindig bele kell ütnie a törvényben megállapított 6 karátos jelet és részére engedélyezett név- vagy gyárjelet. A külföldről érkező 6 karátos árunak az ott szokásos jelzéssel kell ellátva lennie.

Ellenőrzéskor az árusító helyiségekben a szabályos jelzés nélkül talált 6 karátos árut úgy kezelik, mint a nem megfelelő finomságú árut, még ha a finomsága a 250 ezredrész el is éri. (Elkobozzák.) A 6 karátos árut az üzlethelyiségekben csak a valódi nemesfémárutól elkülönítve, külön tartályban, az árut jelző felírással szabad tartani.

Külföldi kivitelre a belföldi iparosok a törvényben megállapított finomsági fokoktól eltérő finomságban és a törvényes egyéb kellékeknek nem megfelelő nemesfém tárgyakat is készíthetnek és ezeket fémjeleztetniök sem kell. Ilyenek kivitelét, raktáron tartását, eladását és nyilvántartását azonban a végrehajtási utasítás igen szigorúan szabályozza, hogy azokkal visszaéléseket ne követhessenek el.

A f. j. törvény a finomsági fokoktól bizonyos eltéréseket (remédium) engedélyez. Erre azért van szükség, mert a nemesfém ötvözetek a leggondosabb olvasztás mellett is ritkán sikerülnek úgy, hogy nemesfém tartalmuk minden részükben teljesen azonos legyen.

Platinatárgyaknál a törvény nem engedélyez remédiumot.

A finomság megvizsgálása.

Ezt a műveletet a m. kir. főfémjelző és fémbe-váltó hivatalban elsősorban ú. n. karepróba útján végzik, mert ez az eljárás igen gyors és igen alkalmas annak megállapítására, hogy a finomság a remédium határán belül van-e vagy sem. Ha a karevizsgálatnál kételyek támadnak, úgy az arany- és platinatárgyak finomságát tűzi úton határozzák meg, az ezüstöt pedig térfogatos elemzéssel. Ezek az eljárások teljesen pontos eredményeket adnak.

Az aranytárgyak színárnyalatai igen különbözők és attól függnek, hogy ötvözeteikben a finomsági foknak megfelelő arany mennyiségén felül a pótfémek milyen arányú elosztásban vannak jelen. Az aranytárgyak külső színéből tehát a finomsági fokra biztosan következtetni sohasem lehet. Általában a réz vörössé, az ezüst pedig világosabb sárgává teszi az aranyötvözeteket.

A karepróba-hoz használt próbasavak összetételei a következők:

a 14 karátos aranyhoz: 100 súlyrész tömény-salétromsavnak, 2 súlyrész töménysósavnak és 152 súlyrész desztillált víznek keveréke,

a 18 karátos aranyhoz: 100 súlyrész tömény-salétromsavnak, 2 súlyrész töménysósavnak és 25 súlyrész desztillált víznek keveréke.

A 18 karátnál magasabb finomságú ötvözet vizsgálatához 1—2 csöpp sósavval erősített 18-as próbasavat használnak.

A platinatárgyak fémjelzése csak az új törvény életbelépése óta kötelező.

Ha az iparos a főfémjelző vizsgálati eredményét kifogásolja, a próba díjtalan megismétlését kérheti. Ha ez sem elégitette ki, döntő próbát kérhet. Ez utóbbit a m. kir. főkémlő hivatal végzi el.

Ha az áru a finomsági feltételeknek nem felel meg, vagy az egyéb követelmények hiányait a bemutató fél pótolni nem tudja, az árut összetört állapotban adják vissza a félnek.

Ha a magasabb fokú finomsággal készített nemesfém tárgy finomsága a remédium határán alól van, akkor — ha abba a bemutató fél beleegyezik — a tárgyat a legközelebbi alacsonyabb finomsági fokot kifejező fémjellel szabad ellátni, ellenkező esetben a tárgy csak összetörve adható vissza. A fémjelet a tárgynak főrésszén, de lehetőleg alkotórészein és díszítésein is alkalmazni kell.

(Folytatjuk.)

Fesler próbaeső. felv. (Husz.)

Az orvhalász-veszedelemről.

Irta: ERDÉLYI.

Számokban alig kifejezhető az a vagyon, amelynek megvédését a csonka ország síkságain, lankáin és hegyei között portyázó csendőrrjárőrökre bízott a nemzet. Az erdők és mezők vadja, fája, terménye, bőséges vizeinek halai, a jólétet, kényelmet és haladást szolgáló emberi alkotások százai képezik ezt a vagyont, a magyar nemzet vérrel szerzett és verejtékkal gyarapított vagyonát. Nem csáki szalmája ez, hanem a nemzet életét és jövőjét biztosító kenyér, mely ha bővében van is, mégsem pazarolható, mert nagy a család és még sokkal nagyobbá kell lennie. Könnyelműség, megnemértés, bűnös kéz nem prédálhatja ezt az életet adó vagyont. Erről gondoskodik a nemzet akarata: a törvény és ennek megtestesítője: a csendőr.

Lapunk 1939. évi 23. számában olvashattuk, hogy milyen hatalmas tétel a nemzet vagyonában a vad s milyen nagy kárt okoz ebben az orvvadászok garázdálkodása. Ilyen nagy vagyontétel a halállomány is, melyet a jogosulatlan dézsmálók: az orvhalászok hatalmas serege pusztít.

Hogy mekkora érték a hal, mutatja a következő pár adat.

Csupán az 1939-ik évben 14.697 métermázsa halat szállítottunk külföldre, ami 1,616,000 pengő bevételt jelentett az országnak (időnként még ennél is jóval többet, így 1929-ben 3,600,000 pengőt kaptunk a kiszállított halért), ugyanakkor pedig kb. 60,000 métermázsa hal kerül évente belföldi fogyasztásra. Megint jó néhány millió pengőt jelent ez a nemzet javára. És számítsuk még hozzá mindehhez azt, hogy hány ezer meg ezer embernek ad foglalkozást és kenyeret a halászat. Az ebből folyó nemzeti vagyon pedig még erősen fokozható, hiszen a magyar vizek haltápláló képessége és hozama 3–4-szer nagyobb, mint a külföldieké. Egymaga a Balaton 10–12,000 métermázsa halat termel évente s ez a hozam a lehetőségekhez képest még szerény.

Nemcsak a magyar búza és gyümölcs íze a legkitűnőbb a világon, hanem háziállat- és vadállományunk, valamint halállományunk minősége is. Kitarással, vasszorgalommal, bölcs irányítással a világ leggazdagabb népévé kell válnunk! De ehhez szükséges az is, hogy a meglévőt az arra hivatlanok pusztításaitól megóvjuk.

Minden állam felismerte annak a szükségét, hogy a halászatot — a vadászáshoz hasonlóan — korlátok közé kell szorítani, mert különben kipusztul a hal. Az életformák, természeti adottságok és művelődési viszonyok évszázados változását követve, mind több és több korlátot állítottak fel, míg végre kialakult a halászati jog mai formája.

A honfoglalás előtti időkben a magyarság főfoglalkozása a vadászat és halászat volt. A vizeken bővelkedő őshaza ingyen kínálta a táplálkozással kiválóan alkalmas halat s így volt ez még jó ideig a mai haza akkoriban halat bőven termő vad-vizeiben és szabályozatlan, uratlan folyóiban. Kb. az 1100-as évekig szabad volt a halászat. Ekkoriban már sok víz volt magántulajdonban s napvilágot látott az első jogszabályozás is, mely szerint a magántulajdonban levő vízben csak a tulajdonos jogosult halászni. A jogtalan halászók ellen büntetőjogi

Fodor István csendőr

(Kiskunlacháza), aki az árvíznél 3 embert mentett meg hősiességében a biztos pusztulástól.

rendelkezést még nem találunk, sőt még 100 évvel később is csak átokkal fenyegeti meg egy királyi adománylevél az orvhalászokat. Hogy volt-e ennek a fenyegetésnek fogantatja és milyen, azt bizony nem tudjuk. Az 1300-as évek legelején a halászati jog már a földtulajdon tartozékává válik s csak kivételesen lehet attól elkülöníteni. A Balatonban sem szabad már ekkor a halászat, a parti birtokosokat illeti meg, de nemcsak a birtokhatár mentén, hanem mindenik parti birtokost az egész Balatonban. A XV. században kezd ez megváltozni olyanképpen, hogy a parti birtokos csak a birtokához csatlakozó, meghatározott vízterületen halászhat. Ekkoriban már megszigorítják a halászati jogot, büntetik az orvhalászokat, felkarolják a haltenyésztést, halastavakat létesítenek s a halállomány védelmére érdekében egyes fogási módokat és eszközöket eltiltanak, vagy korlátoznak. Pedig akkor még kitűnő és óriási kiterjedésű haltermő területek voltak az országban. A szabályozatlan folyók sekélyes részei, holtágai és a nádasok haltenyésztésre igen alkalmasak voltak.

Közben haladt a világ. A folyóvizeket mindinkább szolgálatába állította az ipar és közlekedés, megindultak a nagyarányú folyószabályozások, lecsapolások. Mindez a hal szaporodását és megélhetését rendkívül megnehezítette, a halállomány nagymértékben mecsapant s a halászati jog elérte telenedett. Az 1860–70-es években szabályozták a Tiszát. Ez újabb és rohamos pusztulást idézett elő a halállományban. A törvényhatóságok szabályrendeletekkel igyekeztek a halászatot korlátozni, de csekély eredménnyel. Így született meg azután a halászati jog szabályozásáról szóló 1888. évi XIX. t.-c., ennek részbeni módosítására pedig az 1925. évi XLIII. t.-c. (halásznoella) és ennek végrehajtási rendelete: a 9500/1926. F. M. számú rendelet.

Nincs olyan törvény a világon, mely egymagában elegendő lenne a cél megvalósítására. Azon fordul meg minden, hogy miképpen hajtják végre az arra hivatottak. A halásztörvény korlátai és tilalmai is annyit használnak csak, amennyit azokból az életbe át tud vinni a halász becsülete, a halász-személyzet, a halőrök, különösen pedig a csendőr. De, ha minden korlátot és tilalmat be is tartanak, még mindig ott van az orvhalászat s ha ezt nem fékezzük meg, hiábavaló minden jóigyekezet.

Ezernyi a furfang és praktika, amivel az orvhalász dolgozik és óriási a kár, amit hússzerzési ügyekezettel a halállományban okoz. Nézzük csak, hogyan garázdálkodik.

Rendes időjárási viszonyok mellett február második felében megmozdul a vizeken a jég, szabad vízfelületek keletkeznek, különösen a partok mentén s megindul egyes halfajok ivási ideje. Az ívó hal nagy tömegekbe verődve ficáncol, vergődik, népiesen mondván *fürdik* a sekély vízben, könnyű zsákmánynak kínálva magát. Ez az orvhalász kedves ideje. Ilyenkor tömegesen kerekednek fel vízmenti falvaikból s botokkal, vasvillával, szigonnyal felfegyverkezve, ellepik a part mentét s agyonverdesik a magával tehetetlen ívó halakat. Ez a legnagyobb pusztítás, amit az orvhalász a vizek halállományában, különösen pedig a Balatonban végez. A csoportokba verődött és döfő, ütőszerszámokkal felfegyverzett orvhalászok megtámadják és elűzik ilyenkor a halöröket is s csak a megjelenő járőr elől rebbennek szét nádasba, berekbe.

A február közepétől általában május-júniusig tartó ivási időszak után már óvatosabb lesz az orvhalász. Egyesével, de legfeljebb néhányadmagával indul halászó útjára, keresi a rejtőzésre alkalmas nádas, bokros partokat. Kedvenc eljárása a fenék-horgászat, vagy a vízalatti varszás, ami a legkevesebb veszéllyel jár. Esti szürkületkor helyezi el ezeket a fogóeszközöket s hajnali szürkületkor megy ki újból és szedi fel. Így a helyszínen keveset tartózkodik, nappal egyáltalán semmit.

A víz alá süllyesztett fenékhorgot vagy varsa parti bokorhoz, fához, vagy földbe vert karóhoz kötött madzagját a figyelmes járőr észreveheti s leállással a zsákmányért jövő orvhalászt meglepheti.

Nappal is működik azonban az orvhalász horggal, hálóval és minden fogó készülékkel. A parti sűrűségben, vagy csónakon a nádasok útvesztőiben húzódik meg s legfeljebb a nádas zörrenése vagy a víz csobbanása árulja el a helyét a fülelő járőrnek. Ilyen rejtekhelyről az est beálltával lopakodik haza, vagy pedig este ül ki és hajnalban távozik.

A hegyvidék pisztrángos patakjaiban oltatlan mésszel is garázdálkodik az orvhalász. Ezzel az eljárásával tömegesen pusztítja a partok mentére sodródó elkábult halat. De enélkül is, csupán kézzel, sok halat megfog a hegyi patakok kövei között.

A közeledő járőrt igen messziről észreveszi az orvhalász s ha nem tud előle kitérni, elbujni, le-süllyesztí a halat tartó zsákját a vízbe s nyugodtan szembemegy a járőrrel, mint akinek semmi köze a halászáshoz. A gyakorlott, jószemű csendőr azonban sok mindent lát a semmiből is s ha megkérdi az ilyen lézengőtől, hogy hol a halászsák, akármilyen legyen a válasz, megérti a magáét. Körül kell csak nézni azon a környéken, ahonnan az orvhalász észrevehette a járőrt, mert ott van valahol a háló, horg, esetleg a hal is.

A halfogó eszközöknek és szerszámoknak igen nagy a száma. Ezeket mind használja az orvhalász, aszerint, hogy az illető vízben melyik előnyösebb. Alkalmazásukban igen nagy ügyességre tesz szert s hihetetlen mennyiségű halat fog ki. Ezt részben maga fogyasztja el, nagyrészt azonban eladja. Meg vannak erre a titkot tartó vevői, továbbadói.

A sok halfogó eszköz közül megemlítek néhányat. Halas vizek mellett szolgáló csendőröknek ismerniük kell ezeket.

Emelő szerszámok. Ezek közé tartoznak az *emelő-, ághegy-, bustyálóháló, a villing- vagy billegháló, a négykávás meritő, a tápli és az ollóháló.* Ezek emelőrúdra szerelt rámakra, kávékra feszített kisebb hálók, amelyeket a partról vagy csónakról a víz alá nyomnak, majd bizonyos idő múlva kiemelnek.

Kerítő szerszámok. Ide tartozik a *kecsegeháló, öregháló, a pirityháló és a gyalom.* Ezek hosszú és széles hálók. Alsó szélükre súlyokat, a felsőre úszókat erősítenek. Így kerítik, zárják körül velük a vízben a halat és zsákot alkotva, húzzák a partra. Csónakokról több ember végzi ezt a munkát, ami feltűnő s ezért az orvhalász legkevésbé ezt a fogásmódot használja.

Rekesztő szerszámok. Akár folyó-, akár álló vízben V alakban falakat készítenek nádból, hálóból, vesszőből, sőt kőből is. Az ide bekerülő hal iránytartó tulajdonságánál fogva tovább halad a kerítés csúcsában levő kapunyílás felé. Ide állítják a fogókészüléket, melyek közé a *varsa (farszák háló, kürtő), a cége és a vejsze* tartozik. Teljesen a víz szintje alá elhelyezhető készülék ez, a partról alig, vagy egyáltalán nem fedezhető fel s ezért az orvhalász kedvelt halfogási módja.

Hajtó szerszámok. A rablóhalász eszköze ez, mely abban áll, hogy rúdra szerelt abroncsra zsákalakú hálót feszítenek s ezt a mederben folyás ellenében állítják fel. Közben egy másik ember az ú. n. *zurbuló* vagy *göbülő fa* segítségével a halat kizavarja a rejtekhelyéről és a zsákalakú hálóba űzi. Ide tartozik a *böcső- és a lesháló, a farkas- és a bokorháló.*

Tapogató- vagy borító szerszámok. Vesszőből vagy kávékra húzott hálóból készült kosár vagy harangalakú fogókészülék. A sekély vízben gázoló halász leszorítja a víz fenekére s a tetőn levő nyíláson benyúlva, kézzel fogja meg a borító alá került halat.

Horgok. A legismertebb fogókészülékek. Ismertebb eljárási módok a *kosztos horgászat*, amikor a halász kézben tartva a nyeles horgot, partról vagy csónakról halászik. A *karózó- vagy kikötőhorgászat*, amelynél a partra vagy a fenékre szúrt karóhoz erősítik a horgot, rendszerint többet. A *fenék-horgászatnál* a víz fenekére süllyesztett zsinagra erősítik a horgokat, sokszor 100 darabot is. A karózó, kikötő, de különösen a fenék-horgászat teljesen feltűnés nélkül űzhető, a halász jelenlétét sem kívánja meg, ezért az orvhalász kedvelt eljárása.

Szigonyok. Vasból készült, általában villaalakú szűrőszerszám, 3—4 méteres rúdra erősítve. A villa ágainak száma 1—8 között váltakozik. Tiltott eszköz, úgyszólván kizárólag orvhalász használja. Úgyesen szűri fel vele a halat, halíváskor pedig többnyire ezzel nyársalja a csoportba verődött halat. Ismert alakjai a *szűrő-, nyakló-, tűző-, dárda- és az oldaltvágó szigony.*

Sok halfogó eszköz van még ezeken kívül is, melyek az ismertetett fajtáknak a változatai. A szombathelyi őrsparancsnokiskola múzeumában gazdag gyűjteményt találunk ezekből.

A törvény gondosan vigyáz arra, hogy a halállomány tömeges pusztításnak kitéve ne legyen. Ezért tiltja a kábító-, mérgező- és robbanószerekkel

Tavaszi szél.

Ugray György linoleummetszete.

való halászatot, a halak kifogása végett a víz lecsapolását, a meder elzárását stb. A hal védelmét szolgálja az 1925. évi XLIII. t.-c. 19. §-ának az az intézkedése is, hogy aki zárt vízből, vagy zárt víz módjára halászható vízből (ilyen pl. a Balaton) a halászsatra jogosított engedélye nélkül fog halat, a lopásról szóló törvényes rendelkezések szerint büntendő. A zárt vizekben ugyanis rendszerint okszerű, belterjes halgazdálkodás folyik, ily helyeken tehát az orvhalász garázdálkodása fokozottan káros. Az 1925. évi XLIII. t.-c. eme intézkedésével éles vonalat

húzott a halász- és a vadásztörvény, illetve a hal- és vadállomány védelme közé. Addig ugyanis általában egyforma védelemben részesült a hal és a vad, lévén addig mindkettő uratlan jószág. Az 1925. évi XLIII. t.-c. 1. §-a azonban kimondta, hogy a zárt vízben lévő hal a meder tulajdonosáé s így aki ezt engedély nélkül kifogja, nem kihágást, hanem lopást követ el, a fogás megkísérlésével pedig lopás kísérletét. Ezzel szemben a vadásztörvény a vadaskertben lévő vadat sem tekinti még a vadaskerti birtokos tulajdonának. A gyakorlat azonban már

hajlik erre s a tervezett új vadásztörvény bizonyára ki is mondja ezt. A helyzet tehát ma az, hogy a zárt vízben levő hal nagyobb védelemben részesül, mint a vadaskert vadja.

Végezetül még valamit. Ki az orvhalász? Fogalma teljesen azonos az orvvadászéval. Vagyis, aki a tulajdonos vagy bérlő engedélye nélkül halászik, orvhalásznak tekintendő, még abban az esetben is, ha halászejegye van.

Az orvhalász — éppúgy, mint az orvvadász — többnyire lelkiismeretlen, a törvényt semmibe vevő, munkakerülő ember. Viszi a szenvedélye, a fáradságnélküli és kitűnő élelemszerzés lehetősége. Ha nem álljuk útját, mind több követője akad és ezzel arányosan fogy a nemzet feltett vagyona.

A csavargókérdésről.

Írta: KÜRTI GERGELY tiszthelyettes (Budapest).

A Csendőrségi Lapok 1938. évi hasábjain dr. Tegzes Ernő főhadnagy úr, majd Lorányi Vilmos tiszthelyettes írtak a közbiztonsági szolgálat egyik legelevenebb kérdéséről, a csavargók ellenőrzéséről.

Most, hogy a jó idők beálltával felkerekedik újból a csavargók hada, időszerűnek tartom, hogy tapasztalataim alapján elmondjak én is egyet-mást erről a kérdésről.

A trianoni békeparancs után súlyos gazdasági válság állott be, ami a közbiztonsági közegeket is nehéz helyzet elé állította. A nagyszámú közbiztonsági teendők mellett a bűnözés különböző válfajokkal szaporodott. A csendőr örök ellenfelén, a kőborcigányokon kívül ellepte az országutakat egy új szerzet, a csavargók hada. Kisebbségük munka után nézett, a többség azonban a helyzetet kihasználva, a munkakeresést csak ürügynek használta, valójában pedig bűnözésnek, jobbik esetben koldulásnak adta fejét.

A magyar ember alaptermészete a büszkeség és szemérmesség. Még kérni is szégyel, nemhogy koldulni, de a trianoni átok nemcsak az ősi országot csonkította meg, hanem a lelkeket is. A nehéz gazdasági helyzet sok embert tett földönfutóvá s közülük a gyengébb veretűek elvesztették lábuk alól a talajt. Ezek a társadalom ellenségeivé váltak, elkülönültek a nemzet munkás rétegétől, nevük megtöltötte a bűnügyi nyilvántartókat, a nyomozókulcsunkat, egy részüknek azonban sikerült meghúzódnia a névtelenség homályában. Abban mind egyformák, hogy nem lelik nyugtukat, járják az országot, róják az utakat, kárt, bosszúságot és bajt okozva mindenütt.

A csendőr gyakran találkzik velük, de legtöbbször csak a bűncselekményükkel. Ilyenkor ők már a hetedik határt járják.

Az ellenük folytatandó harc mibenléte már közzismert, de jó róla minél többet tudni, különösen pedig azt, hogy nem szabad egy pillanatig sem megfedelkednünk róla. Szigorúan ki kell tartanunk amellett, hogy idegennek éjjeli szállást csak az őrstől kapott igazoló írás alapján adjon a községi előjáróság a kijelölt közös szálláson. A község lakói ne adjanak idegennek szállást, utasítsák ezeket mindig az előjárósághoz.

A csendőr pedig tartsa nyitva a szemét, szolgálaton kívül is.

Az őrskerületben lakó egyének túlnyomó részét személyesen, vagy pedig népviseletéről, tájszólásáról felismeri a csendőr. Minden más idegent feltétlenül igazoltatnia kell. Erre a Szolgálati Utasítás a csendőrnek jogot ad. Nem szabad ettől idegenkednünk. Ne nézzük, hogy az ismeretlen elhanyagolt külsejű-e, vagy pedig városiasan öltözött, előkelő személyiségnek látszik. Ez utóbbiaknál gyakran előfordul, hogy az igazoltatás miatt tiltakoznak és magasabb előjárókra hivatkozva, feljelentéssel fenyegetőznek. Az ilyeneknek udvariasan meg kell mondani, hogy az igazoltatással a csendőr a kötelességét teljesíti. Ha az illető valóban igaz úton jár és valóban intelligens ember, akkor meg kell értenie a csendőr eljárását. Ha pedig tovább okvetetlenkedik, fenyegetőzik, a Szut. 308. pontja megmondja, hogy mit tegyen a csendőr. Vegyük azután elő a Nyomozókulcsot és kettőzött szorgalommal nézzünk utána, hogy az illető nem szerepel-e benne. Tapasztalatom, hogy az ilyeneknek rendszerint „vaj van a fején” és fenyegetésükkel éppen azt akarják kiharcolni, hogy az igazoltatás elől menekülhessenek. Természetesen a Nyomozókulcsot nemcsak az utóbbiaknál, hanem minden ismeretlen egyén igazoltatása alkalmával igénybe kell venni. Ez ad részünkre a legtöbb támpontot.

Nehéz volna felsorolni azt a sok ürügyet, amivel ezek az emberek csavargó életmódjukat üzik. Egy részük valamely nemlétező cég alkalmazottjának adja ki magát, megrendeléseket gyűjtenek és előleget vesznek fel. Egyesek tűz- vagy vízkárosultaknak, felvidéki menekülteknek adják ki magukat és könyöradományokat gyűjtenek. Számtalan ürügyet találnak ki, hogy a hiszékeny emberek bizalmába férközzenek és azokat valamilyen úton megkárosítsák. Sok közülük munkakeresés ürügye alatt csavarog, vagy egyszerűen koldul.

A statisztikai adatok szerint a csendőrség működési területén a bűncselekmények tekintélyes százalékát csavargók követik el. Ennek tulajdonítható, hogy az őrskön sok kiderítetlen bűncselekmény van nyilvántartva.

1937-ben a csendőrség működési területén a bűncselekmények 42%-át követték el a csavargók. 1937 január 1-től december 31-ig csavargás közben elkövetett bűncselekmények miatt 1138 egyént fogtak el járőreink.

Az elfogott csavargókról kiderült:

Lopás 1348, csalás 242, sikkasztás 60, erőszakos nemiközösülés 4, gyújtogatás 8, rablás 24, magyar állam és nemzet ellen bűncselekmény 6, gyilkosság kísérlete 6, magánlaksértés 6, kormányzósértés 1, zsarolás 2, természet elleni fajtalanság 1, szemérem elleni erőszak 1, szándékos emberölés 1, testisértés 1, közokirathamisítás 1, hamispénz forgalomba hozása 1, büntetés végrehajtása elől bujkált 2, jogtalan határátlépés 3 és számos kihágás. Összesen 1721 eset.

1937-ben 4059 bűncselekmény derült ki. Ennek 42%-át csavargók követték el.

A csendőrség és rendőrség 1937-ben összesen 2961 egyént fogott el s ennek mintegy 47%-a csavargó volt, tehát csaknem a fele.

Nézzük meg az 1938. év statisztikáját is.

1938 január 1-től december 31-ig csavargás közben elkövetett bűncselekmények miatt 1094 csavargót fogott el a csendőrség.

Oktatás a szabadban.

Bálint törm. v. felv.

Az 1938-ban elfogott csavargókról kiderült: lopás 1329, csalás 688, sikkasztás 67, rablás 29, gyűjtögetés 6, erőszakos nemiközösülés 8, magyar állam és nemzet elleni bűncselekmény 8, ember élete elleni bűncselekmény 4, magánlaksértés 4, zsarolás 69, szemérem elleni erőszak 2, közokirathamisítás 6, büntetés végrehajtása elől bujkált 10, tiltott sajtóterméket terjesztett 1, az országban jogtalanul tartózkodott 8, közveszélyű megrongálás 2, vagyongrónálás 3, vallás elleni bűncselekmény 3, csempészség 1, házalási kihágás 14.

Az 1938. év statisztikája tehát még rosszabb, mint az 1937. évi. Némely csavargó kézrekerülése esetén egész sorozat bűncselekmény derült ki.

Néhányanak felsorolom a bűnlajstromát.

A szigetvári őrs 1937 január havában elfogta Dombrádi József* csavargó asztalossegédet, akinek a személyében Mesztegnyőn, Kadarkúton, Bonyhádvarasdon, Magyargéresen, Kaposszerdahelyen, Sásdon sorozatos lopások és egy erőszakos nemiközösülés büntette derült ki. Az összes bűncselekményeket szálláskérés ürügye alatt követte el.

Ugyancsak fenti napon fogta el a badaacsonytomaji őrs Siska Péter csavargót, aki Vörösberényben, Siófokon, Celldömölkön, Pusztaszentlászlón, Nagyvázasnyban, Zalapetenden, Balatonbogláron és Nemesbükkön 4 kerékpárlopást, 9 ruhanemű-, 5 ékszer- és több más lopást követett el.

Érdemes megemlékezni a kutasi őrs által 1937

december 27-én elfogott Vaskos József csavargó bűnlajstromáról, aki ügynöki megbízást színélve, tagokat gyűjtött a „Veszprém Vármegyei Katolikus Temetkezési Egyesület” és a „Pápai Református Főiskola Társulata” részére. A beiratkozott tagoktól tagsági díj címén különböző összegeket vett fel. Némely helyen a „Pécsi Magyar Gépgyár R. T.” kiküldött ügynökének adta ki magát. Mint ilyen, megrendeléseket gyűjtött és a rendelőlőktől kisebb-nagyobb összegeket vett fel illetéktelenül előlegként. Ilyen ürügyekkel Nagylukfalu, Kaposvár, Csányoszló, Mezöcsokonya, Csehbánya, Iharkut, Pápasalamon és Kiscsász-községekben összesen 53 hiszékeny embert károsított meg.

Sok munkát adott annakidején a zalamegyei őrsöknek Czákó József csavargó is, aki elfogása alkalmával a szombathelyi nyomozó alosztály polgári ruhás nyomozóival szemben pisztollyal védekezett. 33 rendbeli lopás derült ki az elfogása után.

A felsorolt csavargók bűnlajstromát a nyomozó osztály már nyilvántartotta s az elfogásukról szóló jelentés után azonnal közölte az illetékes őrsökkel. Ne idegenkedjünk tehát hasonló esetekben egy-egy csavargó prioráltatásától, mert ez a kis fáradság szép eredményekre vezethet. Tudnunk kell ugyanis, hogy a csavargók által elkövetett bűncselekményeket a nyomozó osztály a legpontosabban nyilvántartja és pedig nemcsak számszerint, hanem a végrehajtási módok szerint is. Ha tehát valamely őrsről jelentés érkezik be, hogy csavargót fogtak el,

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

pár percen belül az illető egész bűnlajstroma az őr rendelkezésére állhat.

Megjegyezni kívánom még, hogy az 1938. évi 19. számú Nyomozati Értesítőhöz csatolt „Tartalomjegyzék” 4. pontjában tárgyalt adatok is a csavargók nyilvántartásának kiegészítésére vonatkoznak. A Tartalomjegyzék 4. pontja megkívánja, hogy a nyomozott, névleg ismert egyének és a kiderült bűncselekmények visszavonását kérő jelentésekből kitűnjék az, hogy a cselekmény kinek a személyében (gyanúsított személyi adatainak feltüntetése mellett) derült ki. Továbbá, hogy a gyanúsított a cselekményt mint csavargó (vándorló, kéregető, munkakerülő stb.) követte el és végül, hogy csavargása közben mettől meddig milyen községekben fordult meg.

A felsoroltak alapján a csendőrség központi nyilvántartása bármely pillanatban igen értékes adatokkal szolgálhat az őröknek, járőröknek, vagy polgáriruhás nyomozóknak. Ne feledkezzünk meg erről most, amikor újból megindulnak a csavargók.

Bűnözők és élősködők fogásai.

Írta: NAGY JÓZSEF VII. tiszthelyettes (Ungvár).

(Befejező közlemény.)

I.

Bort vagy szeszestalt szállító fuvarosok, pincékben dolgozó munkások gyakran követnek el lopást oly módon, hogy a telt hordóba vagy palackba egy vízzel telt üveget tartanak szájával lefelé. A víz fajsúlya nagyobb, mint a boré vagy szeszé s így az üvegből a víz kifolyik, helyébe pedig bor vagy szesz nyomul az üvegbe. A megkárosított tulajdonos észre sem veszi a lopást, mert tele van a hordó.

Itt is az a baj, hogy a tulajdonosok, vagy az ellenőrzésre hivatott egyének felületesek, csak abból a szempontból ellenőrzik a munkásokat, hogy azoknál lopó vagy nádszál ne legyen.

II.

Ma már szabályozva van a tűzifának minőségi fokok szerinti ára. Lelketlen kereskedők úgy játsszák azt ki, hogy a legjobb minőségű fa közé 20–30% dorongfát, vagy pedig frissen vágott fát kevernek.

Ugyanez észlelhető a szénkereskedésekben is. A jó minőségű szén közé palás és kavicsos szenet vegyítenek.

III.

Országos vásárokon a hivatásos és alkalmi alku-szok hada együtt, összefogva szokott működni. Barátságosan szóba állanak mindenkivel s így igyekeznek megtudni, hogy ki akarja sürgősen eladni az állatját és ki van pénz dolgában a legjobban megszorulva. Az ilyen egyént meglepi és az állatot leminősítve, mélyen áron alul kényszerítik az eladásra.

Ha időközönként egy-egy becsületes vásárló közeledik az áldozatuk felé, azt már messziről visszatérítik azzal, hogy az állatot már megvették.

IV.

Ma már szokássá vált, hogy a baromfit levágva és feltisztítva viszik a városba eladni. Emiatt nagyon elszaporodtak az olyan baromfikereskedők,

akik a baromfiveszes helyeket keresik fel. Előre kioktatják az erre kapható embereket, hogy a beteg baromfit vágják le és áztassák hideg vízbe. Az olcsó pénzen így összevásárolt baromfit másnap feltisztítva, jóáron eladják a városiaknak, rendszerint házról-házra járva. Tanácsos tehát, hogy baromfivesz idején külön is figyelje és figyeltesse a csendőr a baromfikereskedők működését.

V.

A cigány szívesen keresi fel az olyan helyet, ahol ragályos állatbetegség van. A cigánynál állandóan több marhalevél van úgy lóról, mint szarvas-marháról. A községben lakó cigánytól megtudja, hogy ki van szorult helyzetben és ki akarja sürgősen eladni az állatját. Mivel ragályos állatbetegség idején a községvezetés nem adnak ki marhalevelet s így állatot sem lehet adni-venni, a cigány előveszi marhalevélkészletét s a kiszemelt állatra legjobban illővel jó olesón megveszi a jószágot. Az árából különböztetett ürüggyekkel 10–20 pengőt vissza is tart még, az állatot pedig éjjel, kerülő utakon elhajtja a községből, tovább hurcolva ekként a ragályt. Természetesen a tartozást sohasem fizeti ki az eladónak, mivel tudja, hogy az eladó nem mer feljelentést tenni a büntetéstől való félelmében.

VI.

Falvakban a kacsák és libák gyakran a víztől vesznek el. A gazdasszonyok úgy akarnak segíteni a bajon, hogy pásztorokat fogadnak. De hiába, mégis elvész a liba, vagy kacska.

A lopást cigányok és megrögzött baromfitolvajok követik el úgy, hogy horogra kis békát vagy gilisztát akasztanak. A horgot zsineggel egy erősebb kampós fához erősítik. Ha a liba vagy kacska bekapja a horgot, az ott fürdőző tolvaj a víz alá bukva a víz alá rántja a libát a zsineggel, a nyakát gyorsan kitekeri és a kampós fa segítségével a döglött állatot a víz fenekéhez erősíti. Utána mintha semmi sem történt volna, még fürdik egy kis ideig, majd eltávozik. Éjjel kimegy és haza viszi a libát, kacsát. Mire feljön a nap, a libát és kacsát már a legközelebbi városban vagy községben feltisztítva árusítja, vagy a tolvaj maga fogyasztja el.

VII.

Minden csendőr tapasztalta már, hogy a vásári tolvajok rendszerint szövetkezve, bandákba tömörülve követik el lopásaikat. Olykor minden egyes tag pontosan begyakorolja a reá háruló tennivalók villámgyors végrehajtását.

Rendszerint 4–10-en egyesülve jelennek meg a vásáron, de a vásárba sohasem együtt mennek, nehogy feltűnjön. A városban mindenik vásárol valami oly tárgyat, melyet lopni szándékoznak és pedig úgy, hogy a vásárlásról egy érdektelen és megbízható tisztességes tanu tudomással bírjon és szükség esetén tanuskodhasson.

Ezután olyan kereskedőt választanak ki első sorban, akinek nagy sátra van, nagy a forgalma és kevés a kiszolgáló személyzet. Itt aztán mindegyik kér valamit és a másutt vásárolt árukkal hasonlítgatja össze. Közben megérkezik a társuk és hangozva követelődik, hogy ne alkudozzanak sokáig, adjanak neki is helyet. A morogva hátrakerülő egyén figyelni a tulajdonost s amikor az nem néz oda, a ru-

Jelenet Babay József „Furulyaszó” c. színdarabjából. (Nemzeti Színház.)

háza közé rejti az ellopandó tárgyat, ahol a tanu előtt vásárolt hasonló áru is helyet foglal. Ezek a tolvajok még nyáron is vállukra vetett nagykendőt vagy nagykabátot hordanak. Az ürügy az, hogy eső lehet és azért viszik magukkal. Egyéb ruházatuk is mindig bő és sokráncú, hogy alkalmas legyen tárgyak elrejtésére. Soknak a ruhája belseje is zsebekkel és horgokkal van ellátva. Nyáron egyesek közülük lábbeli nélkül vannak s ezek gyakran szokták elkövetni a lopást úgy is, hogy a lábuk ujjával a tárgyat felemelik és ruhájuk zsebébe vagy a ruha horgára akasztják. Közben 6–7 társuk is beszélget egyszerre a kereskedővel, hogy a figyelmét elvonják.

A vásári tolvajok tisztában vannak azzal, hogy a csendőrök között mindig akadhatnak olyanok, akik felismerik őket, még ha távoli vásáron vannak is. Éppen ezért a lopott dolgokat egy távoli vidékről jött lófogatú járomű tulajdonosának adják át, aki természetesen az ő társuk. Az ilyen egyének szekere vészőkas és kismennyiségű széna vagy szalma van. A tolvaj, ha sikerült a lopás, felkeresi a szekere, mint idegent üdvözlő és megkéri, hogy engedje meg, hogy a magával hozott élelmet a szekeren ülve fogyasztassa el. Mindezt úgy teszi és mondja, hogy minél többen lássák és hallják s szükség esetén bizonyíthassák majd, hogy a szekér tulajdonosával nem ismerik egymást. A szekeren ülve a tolvaj lassan eszik és egy óvatlan pillanatban a széna alá rejti a lopott dolgot.

Ha ily elővigyázat mellett is rájönnek, hogy a szekeren lopott dolgok vannak, úgy a szekér tulajdonosa kimentti magát a jóhiszemű tanukkal, hogy nem ismeri azt, aki étkezés céljából szekereére kéredz-

kedett s arról sincs tudomása, hogy a szekeren lopott dolgot rejtettek el.

Viszont a tolvajokat is hiába fogják össze a vásáron, mert nincs náluk bizonyíték. Leginkább a tettenérés segíthetne. Itt azonban az a baj, hogy ha a vásári árusok rajta is érnek valakit a lopáson, egy-két pofonnal elintézik. A csendőr előtt letagadják, hogy tőlük bárki is lopott volna. Teszik ezt azért, mert a tárgyalásra való járás elvonja őket a vásártól s így több a kár, mint a haszon.

Ez a magyarázata annak, hogy aránylag miért kevés a vásári lopásról szóló feljelentés.

A vásári lopásból származó dolgokat a szekér tulajdonosa elviszi egy előre megállapított helyre. Ott már várja egy másik társ, rendszerint engedéllyel rendelkező vásári árus és a lopott dolgokat a vásárt követő napon 100–200 km-rel odébb árulja, mint saját portékáját.

VIII.

Szomorú, kárpátaljai jelenség. Ha az ember egyik-másik üzletben azt találja mondani, hogy ez vagy az drága, a tulajdonos bizalmasan hajlik oda, hogy azért drága, mert Magyarországból hozták. De van olesó is, még a cseh világból való. Különösen így van ez a ruhaneműek esetében. Sok szegény ember megőrül az ajánlatnak, hogy olesó ruhát vehet. Mivel mindenki tudja, hogy a cseh uralom alatt vásárolt áruk már nem lehetnek a kereskedő birtokában, a kereskedő még azt is megsúgja bizalmasan, hogy az áru csempész úton került hozzá. A vásárló csak akkor néz nagyot, mikor a szabója felvilágosítja, hogy értéktelen, silány anya-

got vásárolt. A megkárosított feljelentést tenni nem mer, mert tudja, hogy őt is megbüntetnék, mivel tudva csempész úton szerzett cikket vásárolt meg.

IX.

Ugyancsak a Kárpátalján tapasztaltam, hogy a tejfelt síma liszttel keverik s hogy szaporább legyen, előbb a tejfelt tejjel jól felhigítják.

Legutóbb egyik öreg néni cinkvájszot kevert a tejfelbe.

Ugyancsak Ungváron tapasztaltam, hogy a turót ugyanolyan oltóanyaggal hevítik, mint a juhászok a zsendicét. Előzőleg azonban grizes lisztet vegyítenek közéje. Az így hevített, turót gombócokba gyúrók, majd az egyes gombócokat tejfellet összegyúrt jó turóval vonják be és úgy árusítják. Megkérdeztem az egyik turót áruló asszonyt, hogy hogyan mernek ilyen turót árusítani. Azt válaszolta, hogy a csehek idejében megszokták, mert nem ellenőrizték őket. Ezek nem nagyon örvendenek a magyar csendőrnek, rendőrnek.

Az ilyen hamisítások szünőben vannak. Azok az eladók, akik ily hamisított dolgokat árusítanak, a piacra nem merik kivinni, hanem házról-házra járva adják el.

X.

Csodálattal tapasztaltam a Kárpátalján azt is, hogy a szegény nép igénytelenségét milyen lelketlenül használják ki egyes kocsmárosok. Az égetett szeszes italba nagymennyiségű denaturált vagy faszest kevernek s az így készített italt adják el jó drága áron. Sokan az ily módon hamisított italokat szeretik és megvetik mindazt, ami tiszta és jó.

A nyomravezető méhecske.

Beküldte: TAKÁCS JÓZSEF II. tiszthelyettes (Oroszvár).

1931 április hó egyik napján megjelent a csornai örs irodájában Sárosi Mihály* rábatamási lakos és feljelentette, hogy aznap éjjel ismeretlen tettesek a Rábatamási község határában levő méhesébe betörték. 2 drb mézkannájából mintegy 70—80 kg mézet, 10—15 kg kristálycukrot, egy méhfüstölőt, 2 drb egérfogót és 4—5 drb méhkeretet elloptak. Örsparancsnokom megkérdezte, hogy miért nem előbb jött a feljelentést megtenni, mire Sárosi közölte, hogy nem tudott előbb jönni, mert a tettesek a méhes bel-sejét teljesen feldúlták, a kannákból a mézet egy kapával szedték ki és így előbb a kapát lemosta és a méhest rendbehozta. Nem nagy örömmel hallottuk Sárosi rendszerét, mellyel a helyszínét tönkre tette.

Az eset nyomozására engem vezényelt ki járőr-vezetőként örsparancsnokom. A helyszínre érve, azt sajnos, valóban a legnagyobb rendben találtuk. Nyomra vezető bűnjel sem ott, sem a környékén felfedezhető nem volt. Arra következtettünk, hogy a tettesek kezdő, esetleg olyan méhészek, akiknek a tél folyamán a méheik felemésztették a tárolt mézet. Gondoltunk még arra is, hogy a helyzettel ismerős szegények, esetleg csavargók lehettek a tettesek.

Először a környékbeli méhészeket ejtettük sorra, eredménytelenül. Megtutuk, hogy Osorna község közelében mintegy 50—60 sommás munkás dolgozik. Közöttük 5—6 rábatamási lakos is van, akik időközönként az estéli órákban haza szoktak menni. Ilyen-

kor mindig a kérdéses méhes mellett mennek el. A nyomozást ezekkel szemben is lefolytattuk, de min-deniküik tisztázta magát. Így 6 napi fárasszó szolgál-at után eredménytelenül és kedvetlenül vonultunk be. Mézügyünk csakhamar belekerült a ki nem de-rített bűnesetek közé.

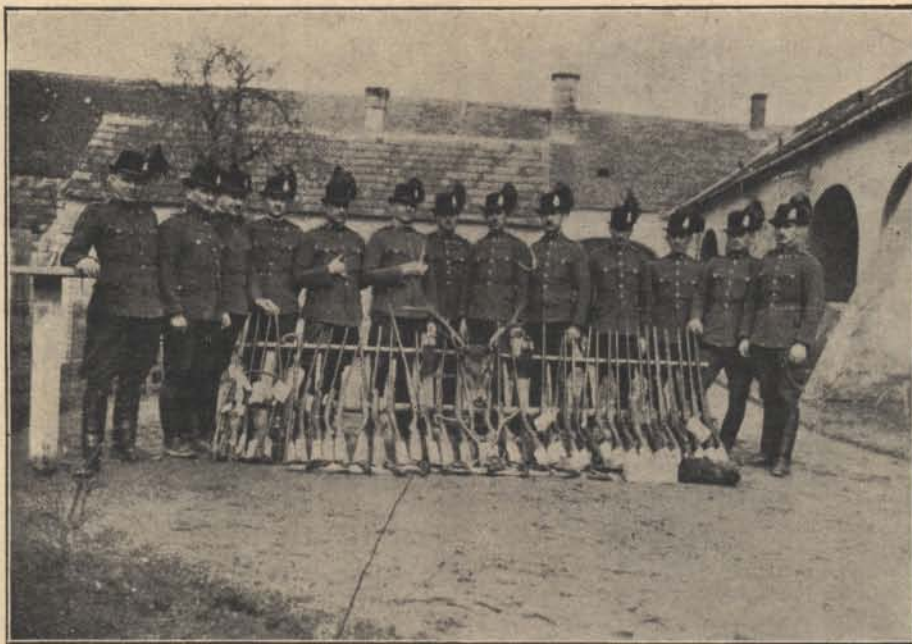
Kb. 7—8 hét elteltével rendes szolgálat során megjelentem Rábatamási községben. A petleni erdőőr feljelentést tett nálam, hogy előzőleg 3 nappal ismeretlen tettesek az erdejéből 4 szál félszáraz akác-fát levágtak és elloptak. A nyomozás során Kakuk Péter és Vastag Gábor rábatamási lakosokra terelődött a gyanúm, akiket lopásra hajlamos embereknek is-mertem. A községházán történt kikérdezésük-kor ko-nokul tagadtak. Kértek, hogy ártatlanságuk bizonyít-hatása céljából lakásukat kutassam át. Két bizalmi egyénnel először Kakuk Péter lakása udvarán néz-tünk körül, majd a nádfedeles lakása padlására men-tünk fel. Amint a padlásom körülmézttem, észleltem, hogy egy méhecske a padlás nádtetejéből kirepül és az ellenkező oldalon levő padlásnyíláson kiszáll. Fi-gyelmem teljesen a méhecskére terelődött és mind-addig néztem, míg el nem tűnt. Tekintetemet ön-kenytelenül követte a járőrtársam, a két bizalmi egyén, de különösen a gyanúsított. A méhecske el-tűnése után szembe néztem a gyanúsítottal, akinek az arevonásai egyszerre megváltoztak. Gyorsan ki-használtam az alkalmat. Azt mondtam neki, hogy: „Fiam, Péter, itt méz van, nem fa”. A gyanúsított kövé meredt, de egy pár pillanat múlva ott a hely-színén beismerte, hogy a mézet és az említett tár-gyakat ő és Vastag Gábor lopták el Sárosi Mihálytól. A bűnjeleket és a mézet — 15—20 kg hiányával — meg is találtuk. Egyrészt ott a padlásom.

Érdemesnek tartom megemlíteni, hogy amikor a mézes edényeket irtartalmuk szerint is szemügyre vettem, láttam, hogy azokban nem tudtak annyi mézet ellopni, mint amennyit a sértett bementett. Gyanúsítottak lakásán több mézet és mézes edényt nem találtunk. Végre Vastag Gábor beismerte, hogy még egy 35 literes zsíros bödön tele mézzel a temető árkában van ellásva. Ott meg is találtuk.

Rendkívül érdekes és tanulságos az a körül-mény, ahogyan ennek a kiderítetlen esetnek a rej-télye megoldódott. A csendőr, aki a lopásra hajla-mos embereket ismeri és számontartja, megjelenik az egyiknél. Nagyobb tárgyat keres, de figyel másra is. Nemcsak testben jelenik meg a helyszínen, ott van egész összpontosított figyelmével, akaratával, tettekre-készségével. Semmitmondó jelenség is megra-gadja a figyelmét, mérlegel és felismerve a helyzetet, azonnal cselekszik. Hiszen tudja, hogy az örs szá-m-láját terhelő kiderítetlen esetek jó néhányának ép-pen a bűnözésre hajlók között van a tettese, ha nem is akadt még hurokra.

Bizonyság ez az eset arra is, hogy nem hiábavaló munka a kiderítetlen esetek nyilvántartása, ami per-sze egymagában még nem elegendő. Az örsparancs-noknak meg kell követelnie minden alárendeltjétől, hogy ismerjék az eseteket részleteiben is. Hiába je-lezte volna a méhecske az utat, ha a csendőr nem tud a régen történt mézlopásról és még így sem tudta volna előkeríteni a bűnjeleket, ha nem ismerte volna pontosan azokat. És végül, hiába tudott volna a kiderítetlen mézlopásról is, ha nem veszi észre a repülő méhet és nem csendőrösszel gondolkodik.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

Tapolca, Sümeg és környékén őrizetbevett orrvadász fegyverek Sebesi János törm. felv. Tapolca.

A tettenért bűnös.

Nagy mester a véletlen...

Nem tudom, ki hogy van vele, én azonban a magam eseteiből határozottan állítom, hogy a tettenérésnél a legnagyobb szerepe a véletlennek van. Alább egy pár esettel igyekezni fogok be is bizonyítani ezt az állításomat. Egész szolgálati időm alatt nem fordult elő sem az én őrsömön, sem közvetlenül környező őrsökön, hogy a tettenérést tervszerű előkészítő munka, vagy pedig lesállítás eredményezte volna, — én legalább is nem szereztem tudomást ilyenről. Annál több tettenérési esetről tudok, amelyeknél a véletlen játszotta a legnagyobb szerepet. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy nem lehet tervszerű előkészítés vagy lesállás útján tettenérésről beszélni. Sőt, bizonyára igen sok ilyen eset is van. Én azonban csak a magam eseteiből indulhatok ki. Ehhez még azt szeretném megjegyezni, hogy a véletlen sem siet segítségére az olyan csendőrnek, aki — mint egy felhúzott óra — pontosan teljesíti ugyan szolgálatát, szabályszerűen portyáz minden előírt tereptárgyat, de hiányzik belőle az éleslátás és megfigyelőképesség. Nyitott szemmel és még inkább nyitott füllel kell portyázni annak a csendőrnek, aki tudatában van annak, hogy a szolgálat célja nem lehet csak az, hogy a már elkövetett bűncselekményeket nyomozzuk, hanem az is, hogy a bűncselekmények elkövetését megakadályozzuk. Nagy jelentősége van a tettenérésnek azért is, mert nagyban megkönnyíti úgy a csendőr, mint az igazságszolgáltatás munkáját. Lássunk tehát egy pár esetet, amelynek közvetlen részese voltam akár mint járőrtárs, akár mint járőrvezető. Kezdem a legelsőnél, ami még egészen fiatal csendőr koromban történt.

Erdély egyik legmozgalmasabb őrsén voltam. Szeri-száma nem volt a bűncselekmények különböző fajtájának. A gyilkosságtól, rablástól, pénzhamisítástól, csalástól kezdve a büntetőtörvénykönyvekben felsorolt összes bűncselekmények adtak módot

arra, hogy hivatásbeli tudásunkat csillogtassuk. Ez nem is volt csoda, mert az egyébként is nagy községben kb. 9—10.000 idegen munkás dolgozott a különféle gyárakban az ország és a volt monarchia minden tájáról. Ennek dacára, őrsünk igen jól megállta a helyét és a fontosabb és súlyosabb bűncselekmények nyomozása is a legszebb eredményekkel járt. Egyetlen bűncselekményfajta volt, amelyben sehogy sem tudtunk eredményt elérni. A tyúklopás. Erre a szóra bizonyára nagyot néz minden csendőrbajtársam, mert kevés olyan csendőr van, akinek a tyúklopások nem okoztak volna igen kellemetlen és meleg napokat. Ez az a bűncselekmény, ami mindenütt előfordul és mindenütt a legnehezebben derül ki. Így voltunk mi is. Már közel járt a 150-ik jubileumához a tyúklopások száma s mi még mindig nem értünk el semmi eredményt. Sorozatos lesállások, váratlan rajtaütések egy-egy gyanús helyen, mind eredmény nélkül maradtak. Az egész őrs olyan volt, mint egy megbolygatott hangyaboly. Nem volt nyugalomunk, mindannyiunkat bántott a sorozatos kudarc és előljáróink sürgető parancsai, hogy végre teremtsünk rendet a tyúklopások terén. Hiába volt minden igyekezetünk. Szinte éreztük, hogy a tettesek mulatnak rajtunk és biztonságban érzik magukat; mindig máshol követték el a lopást, mint ahol mi sejtettük és lesállásokat tartottunk. Így ment ez közel egy évig. És ekkor lépett közbe a véletlen.

Egyik éjjel, 1 óra tájban, őrsparancsnokommal ellenőrző szolgálatból tartottunk hazafelé. Mint említettem, nagy község volt, még kb. 3 km-re lehettünk a laktanyától, az egyik nagy fűrészgár közelében. Az éj sötét és csendes volt. Fülelve, minél nesztelenebbül ballagtunk hazafelé, mert mindig és mindenütt reméltük, hogy rajtakapjuk a tyúktolvajokat. Egyszerre csak mintha halk ajtókopogtatást hallottam volna. Csendben jelentettem őrsparancsnokomnak. Megálltunk, figyeltünk. A kopogás megismétlődött, majd szavakat is hallani véltünk. A hangok egy kifőzdének az udvarából hal-

latszottak. Az utcára nyíló kapu zárva volt s ezért a nem nagyon magas kerítésen gyorsan átvettük magunkat és az épület udvarfelőli oldalához rohantunk, ahonnan előbb a hangokat hallani véltük. A legjobbkor érkezünk. Két embert találtunk ott, amint éppen egy zsákot adtak le a pincében levő harmadik embernek. Megjelenésünk nagy riadalmat okozott és lázott, hogy hirtelen menekülésre gondolnak. Erre azonban már nem volt idejük. Szuronyaink hegye megakadályozta őket minden mozgulásban. A pincéből is előhívtuk az ott levő embert, aki nem volt más, mint a kifőzde (étkező) zsidó tulajdonosa. Most már az események filmszerűen követték egymást. Két zsákot találtunk, mindkettő tele tyúkkal. A tyúkoknak a nyaka ki volt tekerve. Ez volt a legfrissebb szállítmány. Azonkívül találtunk a pincében több zsákban tyúktollat. Nyomban láttuk, hogy az összes tyúklöpési eset ezzel az étkezdével van összefüggésben. Valóban, utána több napon át tartó nyomozás pontosan tisztázta az összes elkövetett és eddig ki nem derült tyúklöpést. Mindnek ez a két ember volt a tettese és a kifőzdetulajdonos az orgazdája. Olyan határtalan öröm volt ez nekünk, hogy még ma is örömmel és büszkén gondolok arra, hogy ennek a szép eredménynek a főrészesze lehettem. Pedig hát valljuk be, a véletlen szerepe itt a legfontosabb. A véletlen nélkül talán soha sem derült volna ki, hova tűnik el a rengeteg tyúk.

*

Ez az eset már sokkal később történt. Ismét éjjel van. Ekkor már mint járőrvezető igyekeztem járőrtársammal egy hosszú, fárasztó szolgálatból haza felé. Meglehetősen közel voltunk már a laktanyához s szinte vártuk, hogy hazaérve, minél előbb ágyba bujhassunk. A véletlen azonban itt is közbeszólt. Amint a község legnagyobb vegyeskereskedése előtt haladunk, valami gyenge neszre lettem figyelmes, ami mintha az üzletből jött volna. Önkéntelenül az ajtó vasredőnyére tekintettem és láttam, hogy a lakat, amely a redőnyt a küszöbfához zárja, le van feszítve. A redőny is mintha kissé feljebb lenne, mint amikor zárva van. Hirtelen felrántottam a redőnyt és láttam, hogy az üzletben ég a villany. Mindketten gyorsan berohantunk, de az üzletben senkit nem láttunk. Találtunk ott ellenben egy zsákot, mely már tele volt rakva különféle árukkal. Mindjárt láttuk, hogy betörő járt itt és esetleg valami hátsó kijáraton elmenekült, amikor minket észrevett. Bosszankodva kezdtünk gondolkodni, hogy mitevők legyünk, ha a tettes elmenekült. Az üzlet átkutatásához kezdtünk. Nem sokat kellett keresnünk, mert véletlenül az üzlet fala mellé épített polc tetejére nézve észrevettem, hogy a tettes ott van meglapulva. Leszedtük onnan s csakhamar kiderült, hogy jó fogást csináltunk. Egy hirhedt üzletfosztogatót értünk tetten, akit számos csendőr és rendőrség keresett. Érthetően, örültünk az eredménynek, pedig ismét csak a véletlen volt az eset főszereplője.

*

Mint őrsparancsnok, éjjeli ellenőrző szolgálatban egyik külközségünk utcáján portyáztunk. Éjfél felé járt az idő. Borús, sötét nyári éj volt. Nagyon szerettem az éjjeli szolgálatot, mindig sok változa-

tosságot, rejtelmességet sejtetett. Ezért is az volt a szokásom és járőrtársaimat s alárendeltjeimet is mindig arra oktattam, hogy minél nagyobb csendben, lehetőleg nesztelenül járjunk és az éber figyelem mellett főleg fülelésre fordítsuk gondunkat. Ekkor is így volt.

Egyszerre, kissé távolabbról, az út másik oldalán lépéseket hallottam. Járőrtársammal a kerítéshez lapulva figyeltük, hogy ki jöhet. Egy ember lépegetett s vállán egy telt zsákot cipelt. Éjfél tájban zsákot cipelni még falun sem mindennapi dolog s nyomban arra gondoltam, hogy az illető nem járhat egyenes úton. Csendben figyeltünk s hagytam, hogy emberünk haladjon tovább. Majd zajtalanul követjük. Útja egy szatócsához vezetett. Utcái ablakán halkán bekopogott és beszólt: „Itt vagyok!” Nem sokára kinyílt az üzlet ajtaja s emberünk bement. Persze már arra nem adtunk időt, hogy be is zárkozzanak, hanem mi is ott teremtünk. Nagy volt a meglepetésük. Nem is próbált egyikük sem kergetni. A zsák tele volt búzával. Egyik jó módú gazdának a cselédje volt a tettes, a szatócs az orgazda. Kiderült, hogy már ismételtelen meglepte ilyenformán gazdáját és mindig ennek a szatócsnak adta el a lopott gabonát a forgalmi áron jóval alul. Mikor a gazdát felköltve közöltük, mi történt, nagyot nézett s nem akarta elhinni, hogy az ő becsületesnek ismert szolgája lopkodja a gabonáját, bár — mint mondta — már vette észre többször, hogy a padlásra kiterített nagyobb mennyiségű búzából hiányzik. Azt kérdezhetné valaki, hogy miért nem igazoltattam az úton az éjjel és gyanús csomaggal talált embert. Nem tettem ezt azért, mert akkor nem került volna kézre az orgazda. Csak most veszem észre, hogy itt is a véletlen vitte a főszerepet.

*

Végül elmondok még egy esetet. Sötét éjjel volt. Ugyancsak ellenőrző szolgálatban voltam. A község egyik házának a kapuján egy darab fehérséget vettem észre, mintha lisztes lett volna. Megálltunk és gondolkozni kezdtem, hogy vajjon mitől lisztes a kapu? Tudtam, hogy egy molnárlegény lakik ott s már arra gondoltam, hogy a ruhájával lisztezhette be, amikor belülről valami neszt hallottam. Elhatároztam, megnézem, mit csinálhatnak benn ilyen késő éjjel. A kaput könnyű volt kinyitni, a falusi reteszek kinyitása a csendőrnek nem okoz gondot. Bementünk tehát és a kamra felé tartottunk, ahonnan a neszt hallottam. A kamrában a lisztes ládában a molnárlegény éppen kiürített egy zsák lisztet és összekeverte a már ott volt liszttel. Belépésünk nagyon meglepte, de igyekezett nyugodtnak látszani. Kérdésemre zavartan mondta, hogy aznap vett egy zsák lisztet s azt ürítette ki a lisztes ládába. A zsákról azonnal megállapítottam, hogy a malom tulajdonosa. Kiderült, hogy a malomból lopta el a zsák lisztet még nappal, munka közben s egy a malom kertjében levő szalmakazalba rejtette el. Azt hozta haza éppen azelőtt, hogy mi odaértünk. Bár nem tudtuk rábizonyítani, hogy máskor is lopott volna, ez azonban egészen biztos, mert a malomtulajdonos már többször gyanakodott, hogy a lisztet valaki megdezsmálhatja s már gondolkozott is azon, hogy ismeretlen tettes ellen feljelentést fog tenni a lisztek hiánya miatt.

A. Cs.—20. szellemében.

Bálint törm. v. felv.

Még számos ilyen és ehhez hasonló tettenérési esetem volt és szinte szerencsésnek tartottam magam, hogy a véletlennel ilyen jó szövetségben vagyok. Meggyőződéseim azonban ma is az, hogy — mint elől is említettem — a véletlen is csak ahhoz a csendőrhöz szegődik, aki nyitott szemmel és nyitott füllel teljesíti minden szolgálatát.

Arkosi Gyula alhdgy. (Budapest.)

Sonkák, kolbászkok.

1933. év tavaszán K. községben a kisebb-nagyobb lopások igen elszaporodtak. Főképpen a 'zárt padlásokról a szalonna, kolbász és füstölt sonka vészett el. A tettes rendszerint álkulcsal nyitotta ki a bezárt ajtókat. A megejtett helyszíni szemlék adatai szerint arra lehetett következtetni, hogy a tettes helybeli és valamennyi lopást egy és ugyanazon egyén követi el.

A járőrök a számításba jöhető valamennyi rovtomultú egyént az alibiükre vonatkozóan igazoltatták. Azok az alibiüket rendszerint csak a hozzátartozóikkal tudták igazolni. Azt egyelőre el kellett fogadni, mert az ellenkezőjét nem tudtuk bizonyítani. A nyomozás mindenütt holtpontra jutott. Mint őrsparancsnokot igen bosszantott a nyomozás eredménytelensége, nem mintha csüggedtem volna, mert tudtam, hogy szorgalmas és kitartó munkával eredményt fogunk elérni.

Elhatároztam, hogy a számításba jöhető egyének lakása közelében rendszeres lesállást fogok a járőrökkel tartatni. Különösen nagy gondot fordítottam Kovács Péter géplakatossegéd megfigyelésére,

aki azelőtt kb. 4—5 hónappal került ki a javítóintézetből. Kovácsnak az apja, — ki szintén géplakatos, — rendes munkaszerető emberként volt a községben ismeretes. Egy másik serdülő fia azonban kisebb lopásoknál több esetben gyanúba jött, de a lopást nem sikerült rábizonyítani. Kb. 8—10 napon keresztül minden éjjel 2—3 járőrrel a számításba jöhető egyének lakása közelében 21—24 óra közötti időben — mert a lopásokat a megállapítás szerint ebben az időben követték el — rendszeres lesállást tarttattam és abban magam is gyakran résztvettem. A járőrök már unták a sok lest, mert azt gondolták, hogy a tettes észrevette a járőröket. A járőröket buzdítottam, hogy a lest lelkiismeretesen tovább fogjuk folytatni, mert az eredmény nem fog elmaradni. Egyben figyelmeztettem a járőröket, hogy a lest mindig olyan helyen kell tartani, hogy a megfigyelendő egyén a járőrt ne vegye észre.

Az öröndetes eredmény hamar be is következett, mert az egyik járőr 23—24 óra közötti időben, amikorra Kovács Péter lakása közelében lesállást tartott, észrevette, hogy Kovács egy nagyobb csomaggal közeledik a lakásuk felé. Igen szép holdvilágos éjjel volt, így gyanúsított a járőrt észrevette s a csomag hátrahagyásával futásnak eredt. A járőr se vette tréfára a dolgot, gyanúsítottat üldözőbe vette. A járőrnek szerencséje volt, mert gyanúsítottnak a nadrágja, amint egy kerítésen át akart ugrani, megakadt és nem tudott továbbmenekülni. Járőr gyanúsítottat elfogta, megbilincselte és visszakisérte az eldobott csomagjához. Itt már minden kérdezés nélkül beismerte, hogy az eldobott zsákban 2 darab

sonka és több szál kolbász van, amelyet Nagy Péter bezárt padlásáról lopott el, a lakatnak álkulccsal való kinyitása után.

Gyanúsított a nyomozás során 12 betöréses lopást ismert be. Beismerte azt is, hogy az ellopott tárgyakat Sándor nevű öccse a lopások elkövetése után minden egyes esetben értékesítés végett Nyíregyházára szállította s ott Kerekes Péternek eladta, a pénzen pedig ketten megosztottak. A lopásokat mindég Sándor nevű öccsével követték el. Ezt a legutóbbi lopást is az öccsével követték el, azonban az öccse 1 zsák sertéshússal és szalonnával a helyszínről elindult Nyíregyházára, hogy azt ott értékesítse. Elfogása végett egy kerékpáros járőrt utána küldtem. A járőr nevezettét éppen akkor fogta el, amikor az ellopott sertéshúst és szalonnát Nyíregyházán Kerekes Péter orgazdának eladta. Így az orgazda is kénytelen volt beismerni, hogy gyanúsítottól már több ízben vásárolt sertéshúst és szalonnát és azt is tudta, hogy az lopásból származik, mert gyanúsított közölte vele.

Mészáros Gusztáv tthts. (Debrecen.)

Lábamra zuhant a zsák...

Örsállomásunk egyik negyede igen rossz hírben áll, ott laknak a vonatdézsmálók. A fa- és szénszállítmányok fosztogatói. Tél folyamán, amikor igen nagy szükség van a tüzelőre, a „sihederek“ nagy számban lepik el a szenetszállító vonatokat. A mozgó vonatra felszállnak, a fát vagy a szenet ledobálják, a vonat elhaladása után összeszedik és hazaviszik.

Előfordult több esetben, hogy a bement szénetszállító vonathoz kimentünk, de nem sok eredményt értünk el, mert az őrtállók messziről felismertek s mire odaértünk, már csak a nyomuk volt található. Az egyik téli éjszakán ilyen szénlopókat szerettünk volna tetten érni. Arra törekedtünk, hogy lehetőleg a lakásukon érjük a szénrakomány beérkezését. Ezért felkerestünk egy ismert szénlopó tanyát. A konyhaajtó keskeny ablakán, honnan gyér világosság szűrődött ki, benéztem s láttam, hogy benn 4-5 férfi kis mécses mellett tanácskozik, a földön több szénzsák hevert. Visszahúzódtam, mert láttam, hogy közel vannak az induláshoz, a látottakat pedig közöltem a fészertől lévő járőrtársammal. Mi is tanácskozni kezdtünk, de gyorsan kellett dönteni. Azt határoztuk, hogy maradunk a fészertől, mert ha kilépünk, ha ők nem is, de valaki meglát és tudomásukra adja, akkor pedig vége az eredménynek. Erre el is indult a társaság, mi pedig lapultunk a fészertől. Mikor már messziről halottuk lépésük zaját, újból hozzáfogtunk terveket szőni, hogy az eredmény miként fog legbiztosabb lenni. Ha kimozdulunk, meglát valaki, ha szerencsésen ki is érünk a vasúthoz, ott eltűnnek, mint a köd. Indítványomra maradtunk tovább a fészertől, gondolva, hogy ott fogjuk bevárni a tolvajok visszaérkezését. Igen ám, de a kb. 17 fokos hideg hamar éreztette hatását. Óvatosan a konyhaajtóhoz mentem, eszembe jutott, hogy nem hallottam az ajtó bezárását, megnyomtam a kilincset, engedett, nyitva állt az ajtó, nesztelenül történt, sikerült. Visszahúzódtam s mondtam járőrtársamnak, hogy kövesse. Hamarosan a konyha enyhe levegőjének örülhettünk. Azonban mégis „hiba“ csúszott be, mert a

szobából csoszogás volt hallható, nyílt az ajtó, a sötétben nem láttam senkit, majd egy hang: „Elmentek, Jani?“ „El!“ — volt rá a rövid válaszem. — Ha kicsit figyelmesebb lett volna „Jani“ apja, rájött volna, hogy a Jani fiának remeg a hangja, de sikerült, az öreg bizonyosan álmos volt, iparkodott vissza az otthagyt meleg ágyába. Közel voltunk egymáshoz, járőrtársam majd megpukkadt a nevért visszafojtásától, mi tagadás, már akkor én is... Figyelmeztettem járőrtársamat és az ajtó mögé húzódtam. Már kb. 2 óra hosszát álldogáltunk és még semmi eredmény. Már-már azt gondoltam, hogy nem is térnek vissza a zsákmánnyal, mikor végre mégis lépések zaja ütötte meg fületem. Még a lélegzetvétel is visszaerőltettem, pedig addig se mertem tudómet teleszívni. Nyílt az ajtó, belépett az első, utána a második s így tovább. Rakták a teli zsákokat a konyha közepére. Sajnos, a negyediknek már alig volt hely a konyhában, alig hogy belépett, becsukta az ajtót és hogy tovább menni nem tudott, hát csak ott, ahol állt, az ajtó mögött ledobta a zsákot... Éppen a bütykös lábamujjára... Akkorát ordítottam, mint egy kisszerű fenevad, de ők is...

Elemlámpám felkattantása után meggyőződtem arról, hogyha mindig is, de most igazán nem vártak...

A M. Á. V.-nak csak 25 pengő kár származott volna, ha meg nem fogjuk a tetteseket, de én nem adtam volna oda „darius“ kincseiért sem.

Még egy ideig sajgott a lábam, de megérte.

Bata cső. (Lőrinci.)

Kopognak az ablakon...

1929. évben a mátészalkai örsön teljesítettem szolgálatot. Február 2-án, 16 órakor, rendes szolgálat alkalmával, Balogh Lajos csendőrrel Kocsord községbe érkezünk. A község leportyázása után 17 órakor megkezdjük a nagy pihenőt. A nagy pihenő letelte után, pontosan 23 órakor a pihenőszobáról elindultunk, hogy szolgálatunkat továbbfolytassuk.

Szép holdvilágos éj volt. A községben minden csendes, csak eszünk alatt ropogott a fagyos havas út. A község utcáján haladva, kb. 23 óra 15 perckor egy útkeresztelésnél az egyik mellékutcaról két férfi fordult velünk szembe, egy kézi faszánt húzva, a szánon 2 zsák csöves tengeri volt. A befordulásnál már annyira közel voltunk egymáshoz, hogy az illetők menekülésre nem is gondoltak. A két férfit azonnal felismertük, az egyik: Katona Gáspár földbirtokos, kocsordi lakos szolgálatában álló Bakos János, Katona tanyai lakos, gazdasági cseléd, a másik pedig annak barátja, Jakab Miklós kocsordi lakos, napszámos volt.

Gyanúsítottak kérdésünkre ott a helyszínen előadták, hogy a tengerit Katona Gáspár tanyájáról hozták és azt Klein koresmároshoz akarták vinni. Előadták továbbá, hogy ezt megelőzőleg pár órával már hoztak két zsákkal, melyet Klein utasítására annak istállójába helyeztek el. A zsákokat is Klein adta nekik azzal, hogy a koresmájában ital árban fennálló tartozásukat lopott tengerivel egyenlítsék ki.

Ezekután a szomszéd lakásban lakó Katona Balázs községi esküdtet és a közelben lakó Szántó Sándor községi törvénybíró felköltöttük. A bizalmi egyének előtt újból elisméltettem gyanúsítottak

fenti előadását. Majd megparancsoltam gyanúsítottaknak, hogy a tengerit vigyék. Klein korcsmáros-hoz és adják át neki éppen úgy, mintha semmi sem történt volna.

Gyanúsítottak közölték velünk, hogy az ablakon fognak Kleinnek kopogni, mert amikor előzőleg a 2 zsák tengerit hozták, Klein azt hagyta meg nekik, hogy ha újból hoznak tengerit, csak tegyék azt is az istállóba a többihez.

Klein Mór mint megrögzött orgazdát ismertem. Tapasztalatból ismertem az orgazdák körmonfonságát, mindent letagadnak. Ezért most minden körülmények között bizonyítékot akartam ellene szerezni. Ezért a bizalmi egyéneknek meghagytam, hogy mindent figyeljenek és a hallottakat jegyezzék meg.

Gyanúsítottak Klein ablakán bekopogva közölték vele, hogy újból hoztak 2 zsák tengerit. Klein a szobából jól hallhatóan kiszólt, hogy csak tegyék a többihez, majd holnap elszámolnak. Klein kijelentéseit úgy a járőr, mint a bizalmi egyének jól hallották.

A holnapi elszámolást már nem várhattuk meg, ezért most már én kopogtam be és közöltem Kleinnek kilétünket s egyben azt, hogy keljen fel és jöjjön ki. Mint ahogy gondoltam, Klein mindent tagadott. Letagadta, hogy tudomása volna az istállóban megtalált 2 zsák tengeriről. Tagadta, hogy ő adott volna gyanúsítottaknak zsákokat. A zsákokat sem ismerte el magáénak, annak dacára, hogy valamennyi zsákban ugyanolyan K. M. monogrammot találtunk, mint amilyen a birtokában levő többi zsákban volt. Végül azt is letagadta, hogy az ablakon azt az utasítást adta gyanúsítottaknak, hogy a tengerit tegyék a többihez és hogy majd holnap elszámolnak.

A további nyomozás során megállapítást nyert, hogy gyanúsítottak a tengeriszárító ajtaját álkulescsal nyitották ki és hogy több esetben már mintegy 10 q tengerit hordtak el, melyet minden esetben Klein Mór korcsmáros-hoz vitték. Klein korcsmárosnak több esetben tartoztak bor és egyéb ital árában, melyet mindig lopott terménnyel egyenlített ki.

Katona Gáspár sértett a tengeri-hiányt csak akkor fedezte fel, amikor járőr azt közölte vele. Alkalmazottjára vonatkozó nyilatkozatot aláírta.

A nyiregyházai kir. törvényszék mindkét gyanúsítottat jogerősen elítélte. De elítélte Klein Mór-t is mint bűnsegédet, dacára, hogy a tárgyaláson — mint a járőr előtt — mindent tagadott. Egyébként a törvényszéken Klein Mór mint ismeretes egyén szerepelt. A büntetések időtartamára már nem emlékszem.

A leírt esetről a tettenkapást a véletlen eredményezte ugyan, de része volt benne a kötelességtudás és a szolgálat lelkiismeretes, pontos teljesítésének is, mert ha a járőr a nagypihenőt, talán kényelemszeretetből csak 10 perccel is meghosszabbította volna, jelen esetben nem lett volna — ha véletlenül is — tettenkapás.

Bárány István thts. (Debrecen.)

Ki tudja?

Háborúban az összes fogságfenytések kétszeresre emelhetők, kivéve...?

EMCÉKEZZÜNK!

Hetesy Ferenc bicskei őrsbeli csendőr a szári erdőben 1885 április 30-án orvvadászokkal vívott tüzharcban halálos sebet kapott és május 1-én Budapesten meghalt.

Pongrácz Pál őrmester, az ölbői őrs parancsnoka, a szerb harctéren szerzett betegségében 1916 május 1-én Cattaróban meghalt.

Sztankovics Sándor 2. oszt. őrmestert, a cibakházai őrs parancsnokát, **Tornai Lajos** cibakházai őrsbeli alőrmestert és **Uzsváth Péter** cibakházai őrsbeli csendőrt 1919 május 3-án a szolnoki laktanyában vörösök meggyilkolták.

Tibil János kassai kerületbeli csendőr címz. őrmester Szerbiában, Lovci mellett komitácsik üldözése közben 1916 május 4-én elesett.

Korbea Lázár feketehalmi őrsbeli csendőr az oroszokkal harcolva 1916 május 4-én Kol.-Malin mellett elesett.

Benedek János és **Demény Lajos** Abonyból menekült alőrmestereket ellenforradalmi tevékenységük miatt a vörösök 1919 május 4-én Szolnokon kivégezték.

Trupulai János 2. oszt. őrmestert, a tápióbicskei őrs parancsnokát és **Domonkos Imre** tápióbicskei őrsbeli alőrmestert ellenforradalmi tevékenységük miatt 1919 május 4-én Tápióbicskén vörös katonák legyilkolták.

Megyeri Antal 2. oszt. őrmestert, a tiszavárkonyi őrs parancsnokát, ellenforradalmi tevékenysége miatt a vörösök 1919 május 4-én Tiszavárkonyban kivégezték.

Vén András 2. oszt. őrmestert, az oláhbertyei őrs parancsnokát, vörös terroristák Kecskeméten, 1919 május 5-én megölték.

Domby Sándor százados, az ujvidéki szárny parancsnoka, 1915 május 7-én az oroszokkal vívott harcban Laborcfnél elesett.

Bürger Mátyás őrsvezető címz. őrmester szalkszentmártoni őrsparancsnokot Szalkszentmártonban 1914 május 8-án egy fegyveres gonosztervő orvul agyonlőtte.

István János nagykarolyi őrsbeli csendőr 1915 május 9-én sebesülten orosz fogságba esett és oda-ceszett.

Roos Károly zászlós, a topánfalvai szakasz parancsnoka, az orosz harctéren szerzett betegségében 1915 május 10-én Ungváron meghalt.

Tompa Károly alsópéli őrsbeli csendőr 1916 május 10-én Kol.-Malin mellett orosz golyótól találva elesett.

Réti Flórián balatonföldvári őrsbeli tiszthelyettest két elfogott büntetett Balatonzamárdi határában 1929 május 10-én megölte.

Máthé Lajos balázsfalvai őrsbeli csendőrt tettenért betörők, akikkel szemben szolgálatilag fellépett, 1915 május 14-én Balázsfalván megölték.

Sipka Antal rozgonyi őrsbeli csendőr címz. őrmestert és **Olajos Károly** orsovai szárnybeli csendőrt a Javróv melletti Szcavinka magaslaton felrobbant orosz akna 1915 május 14-én megölte.

A lelkiismeret tréfája.

Írta: HERCZEG ISTVÁN II. tiszthelyettes
(Keszthely).

1910-ben letelepedett községünkben egy mozis. Természetesen ne gondoljunk a mai hangos mozikra. A mi mozisunknak egy kis kézierővel hajtott és karbid-lámpával világított gépe volt s ehhez néhány „Zigomár” és „Pali a hősszerelmes” című, épületes kultúrát terjesztő film tartozott csupán.

A községünk tekintélye nagyban növekedett a környező falvak előtt a mozi miatt. A mozisunk azonban nem élhetett meg a községünk emelkedett hírnevéből, mert csakhamar nem akadt látogatója a már sokat lejátszott filmjeinek, azért vidékre is el kellett mennie. Ezt a célt szolgálta kis vénhedt lovacskája s az össze-vissza drótozott kocsija.

Beköszöntött a tél. A gyenge kis lovacska nem bírta a tengelytfogó sárban a kocsit húzni. Így otthon kellett maradniok. Otthon pedig a fenti okok miatt hiába játszotta már a kívülről ismert, agyon-toldott filmjeit. Élelmük még csak volt, mert a lova — foghiánya miatt — nem tudott mást enni, mint moslékot. Az meg akad faluhelyen minden háznál. Annál nagyobb gond volt az alom kérdése.

Volt a mozisunknak egy félkegyelmű kocsisa, aki a mozigépész szerepet is betöltötte. Egyébként ez szokta jegy fejében az élelmet, szalmát stb. a községekben összeszedni. De otthon a jegyekért nem kapott már semmit.

A mozisunk nagyon sajnálta a kivénhedt kis lovát, mely nem feküdhett az istálló csupasz földjére, hanem a jászol mellett állva aludt. Ezért többször biztatta kocsisát, hogy lopjon egyik éjjel a közelben levő uradalom szérűskertjéből egy kötél szalmát, de a kocsis nem volt hajlandó. Nagyon gyáva volt szegény. Így a mozisunk elhatározta, hogy saját maga fog hozzá a szalmaszerzéshez. Egyik éjjel kötéllel és vasvillával felfegyverkezve, elindult az uradalom szérűskertjébe szalmáért. A szérűskertben a béresek által már megkezdett szalmakazalhoz támasztott létrán felmászott s a szalmakazal tetején körülnézett, hogy megnyugtassa magát, mielőtt munkához fogna. De valami borzalmat pillantott meg. Egy alak közeledett óvatosan, mint a vadász, aki várja a vad fölgrását. Már-már a kazalhoz ért az ismeretlen, amikor a mozisunk lélegzete kihagyott, mert a félhomályban az alak jobb hóna alatt puskát látott, amit éppen most lövésre kész helyzetbe vett. Erre fölébredt a mi mozisunkban az életösztön és a szemét behúnyva, lecsúszott a kazal tetejéről. Mint az üldözött szarvas szökelt a magas kerítéssel övezett szérűskert kijárata felé, de ugyanakkor a puskás alak is elkezdett száguldani, nem a mozis után, hanem az ellenkező irányban levő kijárat felé. A kijáráthoz érve, a kaput zárva találta s már a kapura kezdett felkapaszkodni, amikor a sötétben két kakastollas csendőr szuronya csillant meg. Ettől a látványtól annyira megrémült, hogy a kapuról leugrott és Nurmit is megszegyenítő gyorsasággal vágta át egyenesen ahhoz a kijáráthoz, amelyhez a mozisunk is közeledett, de a mozis már csak gyenge ügetésben.

A puskás ember hatalmas iramának megvolt az előnye, mert a mozissal egyidőben érkezett a nyitott kijáráthoz és egyenesen belerohant a mozisba.

Az összeütközés olyan erős volt, hogy mindketten nagyot nyekkenve ültek le egymással szemben a földre.

Az összeütközéstől kábult fejjel nézett körül a mozisunk. Úgy látta, hogy az alak a földre esett puskája után nyúl, amitől irtózatosan megrémült és gumilabda módján pattant föl a földről és most már nem is futott, de repült hazafelé.

A puskás alak a mozis mozgolódására szintén föleszmélt és azt gondolva, hogy az reáveti magát, szintén fölugrott és elrohant.

A csendőrkárót a szérűskert kapujánál váratlanul érte a futás zaja. A járőrvezető meg is jegyezte, hogy bizonyára az uraság paripái szabadultak el. Elhatározták, hogy utána néznek a dolognak és megindultak a szérűskert nyitott kapuja felé. De oda sem értek, amikor a félhomályban látták, hogy a szérűskertből egy alak rohan ki s nemsokára egy másik utána. Az egyik az úton szaladt, a másik meg neki a szántásoknak. Ez már teljesen érthetetlen volt a járőr előtt. Néhány pillanatig tanácstalanul álltak s valami irtózatot sejtettek. Ők is megfutamodtak, de mindketten az úton szaladó, párszáz méter előnyt nyert mozis után.

Szegény mozisunk félholtan érkezett a lakására. Még jól ki sem fújta magát, amikor az udvarról közeledő lépteket hallott. Erre felmondták a lábait a szolgálatot és leroskadt a szoba egyetlen székére. Elkészülve a halálra is, várta a belépőt. Amikor nyílt az ajtó, a mozisunk könyörgésre fogta a dolgot. „Kegyelem! Irga...” Lihegte, de már ketté is harapta a szót, mert a kocsis lépett be, rémülten és összehúzódtan. A mozis kérdőjellel válva, megint csak nézett, nézett. Mindent megértett! A vasvillát szorongató kocsisát nézte puskás embernek.

A járőr akkor lépett a szobába, amikor a mozis a kocsisát szidta. Természetes, minden kiderült, de a jószívű uraság az eljárást a mozis ellen nem kívánta. Sőt másnap egy nagy szekér állított be a mozis udvarára, szalmával megrakva.

Az én somogyi szülőfalumban még ma is azt mondják — ha valaki nagyon elbáméskodik — „Néz, mint a mozis”.

Bűnügyi apróságok.

Írta: KRIMINALISTA.

E sorok nem tartanak igényt arra, hogy tudományos bűnügytani értekezésnek tekintsék. Elsősorban szórakoztatni akarnak. Tarka össze-visszaságban, apró-cseprő furcsaságokat, érdekességeket, rendkívüliségeket tárnak az olvasó elé a bűnözés és a bűnüldözés külön világából. A tárgy ilyenképpen közel áll a csendőr hivatásához, tehát az, aki akar, a szórakoztató olvasmányból tanulhat is.

(Befejező közlemény.)

Szerencsére ritkaság, de azért előfordul, hogy maga a törvény öre vetemedik bűnözésre. Ez rendszerint igen veszélyes, mert aki a bűn üldözéséhez ért, annak értenie kell a bűnözéshez is, továbbá mert az ilyen bűnözőt hivatali tekintélye palástolja. Tettségüket senki sem meri számításba venni s így üzemleiket rendszerint huzamos időn keresztül, zavartalanul folytathatják. 1934. évben Dániában a

Jütland félszigeten hónapokon keresztül több merényletet követtek el ismeretlen tettesek az országutakon közlekedő gépkocsik és motorkerékpárok ellen. Az ismeretlen tettesek éjjel az úton keresztül szeges drótot húztak, aminek következtében számos gépkocsi és motorkerékpár szerencsétlenül járt. Az eset rejtélyes volt. A szerencsétlenül jártakat ugyanis egyetlen egy esetben sem rabolták ki s így a sorozatos merényletek indítóoka teljesen megmagyarázhatatlan volt. A rendőrség a felderítés érdekében széleskörű intézkedéseket tett. A rendőrök egyike különösen kitüntette magát a munkában. Egyszerűen fáradhatatlan volt. Éjjelt nappallá téve dolgozott. Egy szép napon azután ő is áldozatul esett a merénylőknek. Motorkerékpáron teljesített szolgálatot az országúton. Nekiment a kifeszített szögesdrótnak és lebukott a motorkerékpárjáról. Eszméletlenül szedték össze az országúton és kórházba szállították. A kórházban magához térve, úgylátszott, hogy az elvesztett agyrázkódás következtében elvesztette emlékezőtehetségét. A kezelőorvosok alaposan megvizsgálták és azután arról a furesa megállapításukról értesítették a rendőr elöljáróit, hogy a beteg minden kétséget kizáróan szimulál. Ez mindenestre gyanús volt. Amidőn az orvosok hosszabb megfigyelés után is határozottan fenntartották ezt a véleményüket, a rendőrség puhatolni kezdte a sérült rendőr ügyét. Furesa dolgok sülték ki. Így például több olyan adat merült fel, hogy a rendőr balesete is csupán színlelt volt. Indítóokai részben beteges hiúsági vágyában és mérhetetlen becsvágyában rejtőztek. Ki akarta tüntetni magát elöljárói előtt. Mivel erre a nyugodt felügyeleti körlete nem igen adott alkalmat, maga gondoskodott változatosságot hozó alkalmakról. Másrészt egyenesen gyakorlati indító rúgó hajtotta a cselekmény elkövetésére. Szolgálati állomáshelyén három háza volt. Minden érdeke ide fűzte. De áthelyezése küszöbön állott. Azt szerette volna elérni, hogy továbbra is helyben maradhasson. Nélkülözhetetlennek akarta magát mutatni és úgy okoskodott, hogyha kitünteti magát, sőt a kötelességtudó szolgálat szenvedő áldozataként is szerepelhet, akkor elöljárói el fognak állani áthelyezési szándékuktól. Elszámította magát, mert ha nem is át, — de elhelyezték. Ugyanis az örültek házába. Odaváló volt.

Nagy port vert fel néhány évvel ezelőtt Franciaországban a Mariani-ügy. Mariani a lyoni biztonsági rendőrség felügyelője volt, aki kétlaki életet élt. Egyik énjé az ügyes, lelkiismeretes, kötelességtudó rendőrtisztviselő volt. Ezt mutatta kifelé. Ez az „én” azonban egy másik, egészen sötét „én”-t takart. A rendőrség már régen gyanította, hogy Lyonban jól szervezett bódítóméreg-csempészbandának kell működni, továbbá, halmozódtak a folyton megismétlődő zsarolások is, amelyek szintén megszervezett banda tevékenységére utaltak. Hosszas megfigyelő munka után több ember gyanússá vált, köztük Mariani egyes rokonai és jóismerősei is. Ez Marianira terelte a figyelmet. Őt is szoros figyelés alá vették. Rájöttek, hogy jövedelméhez viszonyítva, aránytalanul sokat költ, költséges, nagyúri életmódot folytat. A további megfigyelések azután valószínűsítették azt a szomorú tényt, hogy a kokaincsempész és zsaroló banda egy egységes szervezet, melynek Mariani a feje, szellemi irányítója, szervezője, de egyben — mint rendőrtisztviselő — a leplezője is. Mariani

valamennyi rokonát elhelyezte a szervezetben és ott búsás jövedelmét biztosított nekik és magának is. A banda másik kimagasló tagja, előkelő, dúsgazdag nagyiparos fia volt. Mariani egy alkalommal a banda öt tagjával „üzleti ügyben” Párisba utazott. Az utazásról és az utazás céljáról a rendőrség tudott és így Párisban éppen akkor fogták el őket a rendőrök, midőn a vonatról leszálltak. A banda egyik tagja az utolsó pillanatban egy csomagot dobott el magától. A rendőrök meglátták és őrizetbe vették a csomagot. 25.000 fr. értékű adóbélyeg volt benne, melyeket a banda, belső cinkosok segítségével, egy nagy áruházból akart elhelyezni. Ez azt bizonyította, hogy a szervezet a bódítószer-csempészetben és zsaroláson kívül más, hasznosító bűncselekmények elkövetésétől sem idegenkedett.

A Mariani-eset juttatja eszembe a bódítószer-csempészt, mint kimondottan divatos, modern bűncselekményt. A bódító mérgek élvezete talán olyan régi, mint maga az emberiség. Már Homeros megírta, hogy a trójai hősök „nephentest” vettek be és azután, sebeikkel nem törődve, lelkesen vetették magukat az öldöklő csatába. A nephentest az egyiptomi király küldte ajándékba Szép Helénának. Minden valószínűség szerint hasis lehetett, egyike a ma is divatos kábítószernek. Ezeknek a szereknek az élvezete különösen a művelt nyugaton sohasem vált olyan nagyméretűvé, mint az 1914—18. évi világháború után. A háborút követő évek politikai, társadalmi, gazdasági megrázkódtatásai nagy igényeket támasztottak az emberek idegrendszerével szemben. Sokan, különösen a gyengébb idegzetűek, valami elterelő hatás után vágytak. Ezek között az emberek között van olyan, aki beéri idegbizsergető detektív vagy egyéb rémregények olvasásával, a másik mérték nélkül iszik vagy dohányzik, de vannak olyanok is, akiknek mindez nem elegendő és kezüket a bódító mérgek: ópium, morfium, kokain, heroin, hasis után nyujtják ki. Bűnözésre hajlamos emberek viszont hamarosan felismerték azt az óriási kereseti lehetőséget, amely a bódítószerigénylőknek bódítószerrel való ellátásában rejlik. Ezt az üzletet azonban csak illegális, bűnös úton lehet folytatni, mert a világ összes államai felismerték azt a szörnyű rombolást, amelyet a bódítószernek élvezete, mind testi, mind erkölcsi szempontból, a velük élő egyénre és így közvetve az egész nemzetre jelent és ezért mindenhol szigorú törvényekkel igyekeztek a bódítószerekkel való kereskedelem ellen védekezni. Mivel az elszigetelt védekezés nem vezetett eredményre annál kevésbbé, mert az egyes államok törvényei a túloldalon nemzetközileg szervezett csempészbandákkal találták magukat szemben, az államok később már nemzetközi megállapodásokkal és intézményekkel igyekeztek a harcot sikeressé tenni. A bódítószer-csempészet elleni nemzetközi küzdelem megszervezésével a népszövetség is állandóan foglalkozott. Talán az egyetlen érdemleges munka, amelyet végzett. Eredményeképpen ma a bódítóméregcsempészet már korántsem virágzik annyira, mint csak néhány esztendővel ezelőtt is. Akkoriban napirenden volt, hogy az európai államokban a vámmhatóságok és a közbiztonsági szervek nagymennyiségű különböző bódítószert foglaltak le. Hol épületekben, hol hajókon, hol vonaton, gépkocsikban. A bódító mérgek rejtek-helyéül a legravasabbul kiagyalt mesterséges rej-

tekhelyek szolgáltak. Az üreges sétatálca, a kettősfenekű bőrönd és ehhez hasonlóak a közönségesebbek közé tartoztak. Akadt olyan hajóskapitány, akinek a hajóján az összes hőmérők higanytartálya, higany helyett kokainnal volt megtöltve. Erre úgy jöttek rá, hogy a hajó összes helyiségében, akár a forró gépházban, akár a hűvös fedélzeti folyosón, mindenhol ugyanazt a hőmérsékletet mutatták. Másik alkalommal a vámhatóság olyan szállítmányra bukkant, amelyben a bódító mérég zsidó imakönyvek belsejében volt elrejtve. A bódítószerecsenpészet igen nagy jövedelmet biztosít, mert a bódítószerek rabjai minden árat megfizetnek, hogy hozzájuk juthassanak. A jövedelem viszont a csempészek számára korlátlan anyagi befektetési lehetőségeket nyújt. Nem lehet semmi elég költséges ahhoz, hogy a csempészszervezetek be ne szerezzék, ha az bűnös munkásságuk eredményességét, vagy leplezését előmozdítja. A közbiztonsági szerveknek ezek a jólszervezett, agyafurt, okos, művelt emberek vezetése alatt álló és anyagiakkal korlátlanul rendelkező szervezetekkel szemben igen nehéz volt sikert elérni. A rendőrség gyanúját rendszerint a sok utazgatás, a jövedelemmel arányban nem álló költsékes életmód keltette fel. A bódító-méregfogyasztóktól természetesen nem várható segítséget. Rendszerint hosszú, néha évekig eltartó szoros figyelőmunka tudta csak az eredményt meghozni. A cél természetesen mindig az volt, hogy a nyílt nyomozásnál az egész szervezet teljes egészében leleplezhető és a bódítószerkészlet is kézrekeríthető legyen. Ennek érdekében a nyílt fellépéseket különös gondossággal és aprólékossággal terjedő részletekkel kellett kidolgozni és előkészíteni. Nagy segítséget nyújtott a nyomozásoknak, különösen a kapcsolatok megállapításánál, hogy ma már minden államban pontos nyilvántartásokat vezetnek a bódítószerecsenpészetben gyanús emberekről. Wienben székel a bűnügyi rendőrség állandó nemzetközi bizottsága, amelynek viszont a nemzetközi viszonylatban ismert bódítószerecsenpészetben gyanús egyéneket tartalmazó nemzetközi nyilvántartása van.

Az általános erkölcsi és testi romboló hatásán kívül, a bódítószerek egyéb vonatkozásban is hatásosak vannak a bűnözésre. Így például a bódítószerek rabjai, akiknél a mérég hatását már megtette, nem igen tudnak különbséget tenni a jó és a rossz között. Ezek a beteg emberek csalástól, sikkasztástól, hamisítástól, betöréstől, de gyilkosságtól sem riadnak vissza, ha másképp nem tudnak a megszokott méregadagjukhoz jutni. Miként az egészséges erdei fának meg van az élődíje, pl. a fagyöngy alakjában, úgy a bódítószerevezőknek és a bódítószerecsenpészeknek is meg vannak a maguk élődíjei. Gyakori eset pl., hogy álbódítószerecsenpészek csapják be a fogyasztók egész sorát azzal, hogy a kokainistáknak borsos áron szóda-bikarbónából és cukorporból álló keveréket adnak el kokain helyett. A vásárló a vásárlás alkalmával természetesen nem győződhet meg arról, hogy valódi bódítómerget kapott-e, mert az üzletet mindig titokzatos körülmények között és a rendőrség közbelépésétől való félelem közepette kötik meg. Másrészt, mint említettem, a csempészeknek is meg vannak a maguk élődíjei. Néhány évvel ezelőtt Bruxellesben is működött egy ilyen banda. Tagjai vendéglősök, mulató- és kávéháztulajdonosok voltak. Előfordult gyakran, hogy bódítószerecsenpészek keverte fel őket helyiségeikben és áruját kínálta. Első

alkalommal mindig felháborodva kiutasították. Míg az ügynök újból visszatért, akkor már engedékenyebbek voltak és meg hagyták magukat győzni az ügynök rábeszélő érveléseitől. Hajlandóknak mutatkoztak egy bizonyos napon és egy bizonyos helyen, rendszerint éjjeli időben valami erdőben vagy parkban nagymennyiségű árut átvenni. Az ügynök megörült a jó kereseti lehetőségnek és a találkahe-lyen bódítószerezettel telt bőrönddel jelent meg. A vásárlók az árut átvették. Ekkor a bandához tartozó két-három ember, „mint rendőr”, pisztollyal a kezében előlépett a bokrok mögül, „tetten érte” őket, a bódítószert őrizetbevette, majd a tettenérteket felszólította, hogy menjenek előttük a rendőrségre. Ut-közben a vásár részesei könyörögni kezdtek az áldetektíveknek, akik hosszabb rábeszélés után jószí- vűeknek mutatkoztak, a foglyok előállításától elte- kintettek, de az őrizetbevevő bódítószert természetesen megtartották maguknak.

Egy alkalommal Marseille-ben nagy rakomány borszállítmányt vettek a vámközegek őrizetbe. A bors-hordókban, a borban, ugyanis vízhatlan bádog- dobozok voltak, tele ópiummal.

A kitartás jutalma.

Írta: FARKAS GYÖRGY I. alhadnagy. (Adony.)

Ki ne hallott volna a bánhidai „Turul” emlékműről? Ezt az emlékművet Árpád országának ezer- éves fennállása emlékére emelte a nemzet 1896-ban. Az emlékmű a bánhidai vasútállomástól északra el- nyúló hegylanc egyik sziklájára épült. Alapzata terméskő s azon kardon álló óriási turulmadár van. Maga a madár vaslemezekből készült és értékes bronzlemezekkel van befedve. A fején volt egy kis aranykorona is, de azt még 1912-ben ellopták valami kőboregény-csapat s azóta sem került elő. Nagy- ságára nézve ez az emlékmű a legnagyobb méretű Európában s méltó hirdetője a magyar nemzet dicső múltjának és eljövendő nagyságának.

Úgy érzem, nem végeznék egész munkát, ha nem emlékeznék meg röviden a turulmadár legen- dájáról, mely elválaszthatatlanul összefügg az em- lékművel, az emlékmű pedig az elmondandó esettel.

Mikor a nagy honalapító Árpád vezér elindult nagy útjára Etelközbe, hogy népének új hazát te- remtsen, a monda szerint seregét egy Turul vezette. Ez arra a sziklára szállt, ahol ezer év múlva Bán- hida felett a nemzet ércebe öntve megörökítette. Árpád serege a Turult egészen eddig követte, majd pedig a Bánhidától északra elterülő területen, az Általér-patak partjain táborot vert. Erről a helyről küldte Árpád fejedelem Szvatopluknak a fehér lo- vat és a piros kantárt, hogy legyen, amin elmene- küljön.

A gyászos emlékű 1918-as forradalom és a kom- mün ideje alatt emberi mivoltukból kivetkőzött bűnözők a Turul-emléket sem kímélték meg. A ma- dárat összelövéldözték, majd pedig a bronz érté- kéért egész hasa-alját, körmeit s a kardot kivágták és ellopták. Úgy megcsontkították ezt az emlékmű- vet, mint azt a 63 vármegyes országot, melynek áldozatkész fiai az emlékművet a bánhidai sziklára állították...

1922-ben a bánhidai őrs parancsnoka lettem. A Turul-emlékművel első szolgálataim alatt meg-

Reggeli torna.

Bakos cső. felv.

ismerkedtem s meggyőződtem siralmas állapotáról. Túristák és kirándulók tavasz beálltával az emlékművet nagy számban keresték fel. Nem egyszer halottam a jobbérzésű emberek megbotránkozásait a Turul-emlékmű megcsönkítése miatt. Sőt, egy időben a sajtó is foglalkozott vele olyan formában, hogy megrogálását senki sem tartja kötelességének megakadályozni. Ezt bizony magamra vonatkoztattam, mert ki is lehetett volna erre illetékes, ha nem én, az örs parancsnoka. Hogy tehát a további rombolásoknak elejét vegyem, működésbe léptem. Hosszú ideig állandó figyelőállásokat tartottunk az emlékmű közelében, de minden fáradozás sikertelen maradt. A madár bronzlemezei fogytak tovább. Arra kellett gondolnom, hogy az emlékmű bronzlemezeit lopkodó idegen kilesi a Turul irányába induló járőröket s ilyenkor szünetel galád munkájával. Más megoldás híján elhatároztam, hogy szerzek egy civil-ruhát s úgy megyek éjjeli figyelésre a Turulhoz. Szolgáljon mentégemre az, hogy akkoriban még nem voltak polgáriruhás csendőr-nyomozók, mint ma s eredményre sehogyan sem számíthattam másképpen. Talán maga a tettes is többször látott, amikor késő este hol az egyik, hol a másik úton, hol pedig toronyirányában egy tótruhás csavargó tart ki látszólag céltalanul a községből az erdő felé. Én voltam az.

Aki ismeri a Turul környékét és a közvetlen közelében levő Szelim-barlangot, az tudja, hogy mennyire nem kellemes hely ez éjszakának idején figyelőállások megtartására. Denevérek százai röpködnek és cincognak itt az ember füle körül. Itt, a barlangban ütöttem fel a tanyámat, mert innét az emlékművet jól láttam, míg magam tökéletesen rejtőzve voltam.

Egyik késő estén, amidőn a rendes napi munkám után elfoglaltam figyelőhelyemet a barlang bejárata közelében, óvatosan használt zseblámpám fényénél a barlang egyik beszögélésében, legnagyobb meglepetésemre, a Turul szárnyából való hatalmas bronztollat találtam elrejtve. Örömben majdnem felkiáltottam. Elfoglaltam figyelőhelye-

met abban a reményben, hogy aki a bronzot ide hozta, az el is viszi, vagy legalábbis megkísérli.

Elmult éjjel, amikor a bánhidai erdő szélétől felém közeledő, igen óvatos lépéseket hallottam. Biztosra vettem, hogy csak a tettes jöhet ilyen időben az elrejtett bronzlemezekért. Pisztolyom és zseblámpám kéznél volt s olyan csendben vártam, hogy még a szívem dobogását is hallottam. Pár pillanattal később a barlang bejáratában egy ember körvonalai jelentek meg. Zseblámpája gyér fényénél azt a helyet kereste, ahol zsákmánya volt. Rejtekhelyemről jól láttam, amint emberem a Turul szárnyából kivágott bronztollat olyan helyre igyekszik hengergetni, ahol vállára veheti. A szárny tollának súlya kb. 60–70 kg volt, tehát tekintélyes. A barlang elég tágas kijáratához osontam s ezzel elvágtam a tettes útját. Amikor az a lopott bronztollat vállára vette s távozni készült, hirtelen eléje lépve, az arcába világítottam s pisztolyt ráfogva, kijelentettem az elfogását. Hirtelen a nevét kérdeztem, de erre már nem tudott felelni, mert az ijedségtől összeesett és a súlyos bronzlemez maga alá temette. Komolyabb sérülést nem szenvedett ugyan, de csak soká tudott kérdéseimre felelni. Közben felismertem, hogy az illető egy lakatos, a nevét is tudtam. Az illető engem nem ismert fel és detektívnek nézett. Lekísértem a bánhidai vasútállomásra, másnap reggel pedig nyomozáshoz fogtam. A gyanúsított mindent beismert. Elmondta, hogy már régóta lopkodta a Turul bronztollait. Úgy engem, mint járőrömet többször látott éjjel a Turul körül. Ilyenkor a Turul üres belsejének legfelső részében meghúzódva várta, míg hajnaltájban a csendőrök eltávoznak figyelőhelyükről. Nappal nem mert lopni, mert favágók és erdőőrök még télidején is járnak a Turul környékén s ilyenkor lopni nagyon kockázatos. Engem is látott civilben arra járni, de nem voltam neki gyanús. Azt hitte, hogy valami hajléktalan csavargó lehetek, aki a barlangban, vagy annak környékén akarom az éjszakát tölteni. Dolgozni ilyenkor sem tudott, mert munkája zaját a barlang pihenő csavargója is meghallhatta volna.

A nyomozás során bemutatta mind a hét budapesti orgazdáját, akiknek a bronzlemezeket minden alkalommal eladta.

A gyanúsítottat 6 havi börtönre ítélték s ezzel megkaptam én is fáradságos figyelőállásaim bőséges jutalmát. Később, amikor szolgálatom a Turul felé vité. mintha az is barátságosabban tekiutett volna le rám s mintha azt mondta volna, hogy: „Ti is azok közül a magyarok közül valók vagytok, akiket ezer évvel ezelőtt én vezettem az Etelkőzből a bányáid sakra. Oltalmatok alatt a második ezer évet hirdetem az én szeretett népemnek.”

A helyes táplálkozásról.

Írta: Dr. PUTNOKY ISTVÁN.

Az emberi test a legbonyolultabb gépezetek egyike. Bámulatos rendszerben dolgoznak az egyes szervek, táplálékot alakítanak át, örölnék, adagolnak, új sejteket termelnek, vért, váladékot képeznek stb. Gondoltunk-e valaha arra, vagy kutattunk-e az okát pl. annak, hogy miért nővünk egy darabig, miért áll meg a növekedés egy bizonyos korban? Miért van az, hogy az egyik gyermek görbe lábakon tipeg, míg a másik szabályos testtel szaladgál? Miért van az, hogy a gyermek 6—10 éves korában olyan hihetetlenül szereti a zöld gyümölcsöt? Miért van az, hogy az egyik ember korán megöregszik, míg a másik magasabb korban is fiatalos arcú és friss mozgású? Valljuk be, nem törődünk ezekkel a dolgokkal s éppen így nem törődünk a helyes táplálkozással sem. Nem az a fontos nekünk, hogy egészségi szempontból mi a jó és hasznos ételnemű a szervezetünknek, hanem az a lényeges, hogy olyan valamit együnk, amit szeretünk. Ezzel azután be is fejeztük a táplálkozás ügyét és mint, akinek a legnagyobb rendben van a szénája, megyünk a dolgunk után. Bizony nem tudunk mi az előbb említettekről semmit, mert soha nem törődtünk vele és nem gondoltunk arra, hogy egyáltalában ilyen kérdések is lehetnek.

Általánosságban az emberek az ételneműeket izük után és egyéni ízlésük szerint értékelik. Nagyön kevesen tudják, hogy étel elfogyasztása közben lényegében mit ettek. Bizonyára csodálkozni fognak az olvasók, ha megtudják, hogy amikor sertéspörköltet esznek, a hús anyaga éppen úgy fehérjéből áll, mint a borsófőzeléké. Tehát a szervezet szempontjából majdnem mindegy, hogy sertéspörköltet vagy borsófőzeléket fogyasztunk. Ilyen érdekességekkel lépten-nyomon találkozunk. De tartunk rendet és rendezzük az alapfogalmakat.

Tápanyagok.

Az emberi szervezetnek az élet fenntartására táplálékra van szüksége, mely abba jutva, ott részben el ég és így az élethez szükséges kalóriamenyiséget és energiát biztosítja, másrészt a tápanyag az egyes szöveteket, sejteket táplálja. A táplálkozás egyik legfontosabb problémája az egészségügynek, mert a helyes és okszerű táplálkozástól függ úgy a szervezet fejlődése, mint a munkaképessége, sőt ezen túlmenően emberfajta, nemzetek életképessége és ellenálló ereje is. Hogy ez mennyire fontos és sorsdöntő tényező lehet, azt éppen napjainkban

látjuk, amikor egyes nemzetek a tápanyaghiány miatt a legnagyobb nehézségekkel küzdenek s esetleg az európai békét borítják fel az áthidalhatatlannak látszó, ebbeli hiányosságok miatt.

Az ember számára szükséges tápanyagok csoportjai a következők:

1. *Víz.* A szervezet víztartalma állandó. Nagyobbfokú ingadozást nem képes elviselni. Vonatkozik ez különösen a vízvesztésre, mely ha a vérnél 3%-ot és az izmoknál 5%-ot meghaladja, úgy a szervezetben súlyos zavarok lépnek fel. Amint a vízkidás (izzadság, vizelet) meghaladja a vízfelvételt, jelentkezik a szomjúságérzés.

2. *Sók.* Az ember testének 5%-át képezik. Ebből legnagyobb rész a csontokra esik (öthatod), a többi a porcokra és a lágy részekre. A sók másik része szervezetünkben oldott állapotban kering. A szervezetben található fontosabb sóféleségek: konyhasó (natriumchlorid), különböző káliumsók, calciumsók (calciumphosphat). Ez utóbbinak hiánya a csecsemők és gyermekek csontrendszerének lágyágát idézi elő, mely a „rachitis” nevű megbetegedésben nyilvánul.

3. *Fehérjék.* A test 10%-át képezik. A fehérjék nitrogéntartalmú szerves vegyületek, melyet szervezetünk elkészíteni nem tud s ezért a növényi és állati fehérjék felvételére van utalva. A test ú. n. „nitrogén egyensúlya” megmarad, ha legalább napi 80 gr fehérjét képes bekebelezni. Legfontosabb fehérjetáplálékunk a hús és egyes főzelékek (borsó, lencse, bab stb.).

4. *Zsír.* Az emberi test 10—40%-át képezheti. Főként a bőr alá rakódik le. Ha több zsíradékot veszünk fel, mint szükséges, úgy az felraktározódik. Általánosságban hidegben több zsírt fogyasztunk, mint melegben. A zsír fehérjét-megtakarító anyag, melyet szervezetünk jól emészt. Napi legnagyobb adagja 300 gr.

5. *Szénhidrátok.* A szervezet alig 1%-ban tartalmazza. A szénhidrátok közül, mint leggyakoribb és legfontosabb a keményítő jön számításba. (Liszt, kenyér, burgonya stb.) A keményítőt az emésztőnedvek először dextrinné, majd maltosává (cukorrá) alakítják át. Mint ilyen, a szervezet úgyszólván teljes egészében felszívja és felhasználja. Ha nagy mennyiségben visszük be, úgy egyrésze zsírrá alakul át és lerakódik.

Élvezeti szerek.

1. *Fűszerek.* Tápértékük semmi, de az ételek ízesítésénél nagyjelentőségük. Nélkülük az ételek ehetetlenné, illetve íztelenné és élvezhetetlenné válnának. Első helyen áll közöttük a konyhasó (ez kivételesen tápanyag is), majd a paprika, bors, székfűszeg, mustár, fahéj stb. következnek, melyek izükkel és illóolaj-tartalmukkal az idegrendszer útján a nyál elválasztását, a gyomornedv, epe, hasnyálmirigy és bélmirigyek működését fokozzák.

2. *Élvezeti szerek.* Azokat az anyagokat nevezzük élvezeti szereknek, melyek a központi idegrendszerre izgatólag hatnak. Ilyenek az alkohol, coffein (feketékávé, tea), nikotin. Kismennyiségben nem ártalmasak, nagyobb mennyiségben károsak.

A most ismertetett tápanyagféleségek csak mintegy alapkövei a táplálékoknak s a felvett éte-

lek értékes alapanyagait képezik. A táplálkozás anyagaiban, húspan, tejben, kenyérben, főzelékekben, sült-főtt tésztaiban, gyümölcsökben, levesekben és az ételneműek szinte végtelen sorának mindegyik tagjánál lényegében vizet, sót, fehérjét, zsírt, szénhidrátot kebelezünk be és csupán az egyes tápanyagok különböző ízei azok, amelyek látszólag éles ellentétet mutatnak az egyes anyagok között.

A fejlődő és fiatal szervezetnek egyes tápanyagfeleségből — mint azt a tapasztalat bizonyítja — jóval többre van szükség, mint a már kifejlettnek. Hasonlóképpen ismert dolog az is, hogy egyes tápanyagokat nagyon nehéz a szervezetbe kellő mennyiségben és értékben juttatni. Vonatkozik ez különösképpen a gyermekek, csecsemők, vagy fejlődésben lévők testberendezésére, ahol a szervezet különleges kívánalmakkal és igényekkel lép fel.

Az előbb felsorolt tápanyagokon kívül az emberi szervezetnek feltétlenül szüksége van egy olyan anyagra is, mely nem tápanyag ugyan, de jelenléte biztosítja a szervezet háztartásának egyensúlyát és hiánya súlyos elváltozásokat okoz. Ez az anyag, — melynek összetételét és a szervezetre gyakorolt fontos hatásait csak az utóbbi évek vizsgálatai tisztázták — nem más volt, mint a *vitamin*.

A vitaminokról általában.

Ismert kísérleti tény, hogy ha valamely állatnak vegytiszta állapotban adagolunk megfelelő mennyiségű fehérjét, szénhidrátot, zsírt, vizet és sót, az állat rövidebb, hosszabb időn belül megbetegszik és elpusztul. Hogyan lehetséges ez, holott kimutattuk már, hogy a táplálékösszetételünk a fent említettekben áll? Hogy lehet az, hogy a zsír, fehérje, szénhidrát, víz, só nem elég az élet fenntartásához? A feltett kérdésekre a felelet csak az lehet, hogy amikor pl. valamely hüvelyes veteményt elfogyasztunk, nem csupán a benne lévő fehérjét vagy szénhidrátot kebeleztük be, hanem ezek mellett valamilyen ismeretlen fontos anyag is bekerült a szervezetünkbe, melyet pontosan nem ismerünk, de amely az élet megőrzéséhez feltétlenül szükséges és pótolhatatlan. Igazolhatjuk ezt azzal is, hogy ha a kísérleti állatnak, — melynek eredetileg csak vegytiszta tápanyagot adtunk — a megbetegedése után napoként kevés nyers tejet is adunk, az állat rövid időn belül meggyógyul.

Ime a tejben már kell lenni valamilyen értékes anyagnak, amely a megbetegedést megállítja és az életfolyamatokat rendes mederbe tereli. De ugyan csak következik az elmondottakból az is, hogy ha bármely élelmiszerből az általunk tápanyagnak elfogadott fehérjét, zsírt vagy szénhidrátot vegytiszta állapotban előállítjuk, ezen előállítás közben elpusztítunk egy értékes életfenntartó anyagot, amely nélkül a táplálék — a szó komoly értelmében — nem is nevezhető tulajdonképpen tápanyagnak.

Ezt az értékes anyagot nevezte el 1912-ben a kutatók egyike *vitamin*nak.

Az eddig elmondottakból azt látjuk, hogy a vitaminok olyan anyagok, melyek nem az általánosan ismert fogalmak szerint adják meg a szervezetnek a tápanyagot kalóriamennyiség alakjában, hanem jelenlétükkel a szervezetben szabályoznak fon-

tos életfolyamatokat. Az egyes szervek működését csak úgy folytathatják, ha állandóan vagy rövidebb megszakításokkal a táplálékkal együtt vitamint is kapnak. A szükséges vitaminmennyiség igen csekély. Már alig mérhető kissúlyú vitamin elég ahhoz, hogy a sejtek, szövetek munkájának rendes életfolyamatát biztosítsa. De ha ez a minimum hiányzik, úgy fellép a szervezet megbetegedése, melyet (avitaminozisnak) vitaminhiány okozta kóros elváltozásnak nevezünk. Hogy tényleg a vitaminizással állunk szemben, azt olyképpen igazolhatjuk, hogy megfelelő vitamint juttatva be ismét a szervezetbe, a betegség elmúlik.

(A vitamin jelenléte és szerepe a szervezetben nagyon hasonlít az öngyújtóban lévő tűzközhöz. Hiába van benzinnel (tápanyaggal) töltve az öngyújtó, ha nincs a szerkezetben tűzke (vitamin), melynek egyetlen kicsiny szikrája hasznos és értékes tűzanyaggá (kalóriává) tudja varázsolni a benzint.)

A vitaminkutatások érdekes meglepetéseket hoztak. A kutatók kiderítették, hogy itt nem egy egységes összetételű anyaggal állunk szemben, hanem több különféle összetételű vegyülettel, melyeknek hatása az életfolyamatokra más és más, illetve hiányuk a szervezetben más és más természetű kóros elváltozást — avitaminozist — okoz. Hogy az osztályozást és az elkülönítést pontosan tudják elvégezni, a különböző vitaminokat A, B, C, D, E, stb. névvel látták el. Ma már 13 különböző vitamint ismerünk s ha a kutatások ebben a tempóban haladnak tovább, úgy az ABC minden betűjére rövidesen sor fog kerülni.

A szervezet vitaminszükséglete igen különböző. Függ a különböző fajoktól, életkortól, nemektől.

Általában azt mondhatjuk, hogy a nők vitaminszükséglete nagyobb a férfiakénál s a gyermekeknek jóval több vitaminra van szükségük, mint a felnőtteknek.

Arra a kérdésre, hogy miért nem tudja a szervezet azt a számára oly fontos anyagot önmagában előállítani, feleletet adni nem tudunk. Mint elméletet megemlíthetjük azt a feltevést, hogy eredetileg talán önmaga állította elő, de évezredek folyamán, a sokoldalú táplálkozás kapcsán, a szervezet ebben az irányban visszafelődött s a vitamintermelést megszüntette. (A sokoldalú táplálkozással a különböző növényekből készen kapta a vitaminokat s így önálló termelésre szükség nem volt.) Ezt alátámasztja az a tény, hogy a madarak, borjúk, birkák, patkányok „C”-vitamin nélkül is meg tudnak élni, ami azt jelenti, hogy ők még „C”-vitamint saját maguk is képesek előállítani, azaz, ezek az állatfajták vitamintermelés szempontjából még nem fejlődtek vissza teljesen.

Hogy ez az elmélet mennyire állja meg a helyét és mennyire nem, azt természetesen eldönteni ma még nem lehet.

A vitaminokat egyébként két nagy csoportra osztjuk, ú. m. vízben oldódó és zsírban oldódó vitaminokra.

Vízben oldódók: B, C.

Zsírban oldódók: A, D, E.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Lopás kiderítése.

Írta: TURCSÁNYI MIHÁLY tiszthelyettes (Pécs).

1936. október 15-én a d...i őr a 4. nyomozó al-osztályparancsnokságnak telefonon jelentette, hogy 14-én este, 22 óra körüli időben özv. Mészáros Józsefné* b....i kastélyába két ismeretlen ember alkulccsal behatolt. A tetteseket Kerek Lajos urasági inas tettenérte. A tettesek az urasági inast fejbeverték, azután ismeretlen irányban elmenekültek.

A tettesek ifj. Mészáros Zoltán ruháját és szürke tavaszi felöltőjét magukkal vitték. Kár: 240 pengő.

Az őr egyenruhás nyomozó kivezenylését kérte.

Az alosztályparancsnokság az őr támogatására engem vezényelt ki.

A d...i őrre a késő délutáni órákban érkeztem meg. A napos csendőrtől megtudtam, hogy az őrre beosztottak, Tömő Imre tiszthelyettes, őrsparancsnokkal együtt, Gáspár István alhadnagy szakaszsparancsnok irányítása mellett, a helyszínen nyomoznak. Odasiettem én is. A nyomozást irányító szakaszsparancsnoktól és a sértettől a következőket tudtam meg:

Október 14-én este özv. Mészáros Józsefné kastélyában több vendég tartózkodott, közöttük Mészárosné vője: Nagy István budapesti lakos, gépészmérnök is. 22 óra körüli időben Mészárosné utasította a szobainast, hogy a másik kastélyban készítsen a vendégek részére fürdőt. (Tudnunk kell, hogy Mészárosnénak a b....i pusztán, egymástól kb. 200 méter távolságra, két kastélya van: az egyik kastélyban Mészárosné és családja lakik, a másik kastély lakatlan. Mészárosné e lakatlan kastélyban szokta elhelyezni vendégeit és ifj. Mészáros itt tartotta ruháit).

A szobainas a lakott kastély konyhájából két kanna melegvízzel igyekezett a lakatlan kastélyba. A kastélyhoz érve, látta, hogy a kastély ajtaja mintegy két újjnyira nyitva van s azon egy pillanatra gyér világosság szűrődik ki. A nyitott ajtón gondolkodás nélkül belépett a kastély előcsarnokába, mert azt hitte, hogy a kastélyban a szobalányok valamelyike foglalatoskodik. Belépése után azonban az előcsarnokban rejtőzött tettesek egyike, valamilyen kemény tárggyal — valószínűleg csukott zsebkéssel — többször fejbesújtotta. Az ütésektől megsédült, a vízzel telt kannákat elejtette, ő pedig a padlón elvágódott. Egy-két pere múlva észhezért, felugrott, a lakott kastély felé futott és segítségért kiabált. Kiabálá-

sára a kastély lakói, vendégek és cselédek felfigyeltek. Nyomban a tettesek üldözésére indultak, de a tetteseknek az éj leple alatt sikerült egérutat nyerniük és megszökniük.

A szobainas határozottan látta, hogy támadói ketten voltak.

Tekintettel arra, hogy a helyszínre való megérkezésemkor már este volt, helyszínelést nem fogantatosítottunk, nehogy a sötétben fontos nyomokat megsemmisítsünk. Így egyelőre a kastélybeliek és alkalmazottak kikérdezésével foglalkoztunk.

Az alkalmazottaktól megtudtuk, hogy a cselekmény elkövetésének napján, alkonyattájban, két lerongyolódott csavargó jelent meg a kastélyban és kéregetett. A két csavargóról az alkalmazottak pontos személyleírást adtak.

A csavargók kézrekerítésére — miután, valószínű volt, hogy a bűncselekményt azok követték el — az őrsparancsnok nyomban járőröket vezényelt és a valószínűsített menekülési irányukban eső őröket telefonon kérte, hogy a gyanúsítottak elfogására szintén vezényeljenek járőröket.

Mészárosnétól megtudtuk, hogy a lakatlan kastély kulcsát ő őrizte. Tudtanélkül a kastélyba senki sem mehett be. A lakatlan kastélyban kb. 2 héttel a cselekmény elkövetése előtt jártak utóljára. A lakatlan kastély ajtaját a cselekmény elkövetése után bezárta és csak a csendőrök megérkezésekor, azok kérésére nyitotta ki. Azután pedig a csendőrök zárták be. Így a cselekmény elkövetése óta a kastélyban semmiféle változás nem fordulhatott elő.

Az volt a benyomásunk, hogy Mészárosné nem nagyon bízik a nyomozásunk eredményében. Vője: Nagy István mérnök pedig félreérthetetlen célzást tett arra, hogy a cselekmény nyomozására Budapestről fog detektíveket hozatni.

A kikérdezések befejezése után megvitattuk a helyzetet és elhatároztuk, hogy ha törik, ha szakad, a tetteseket kézrekerítjük. Ezért másnap a leggonoszabb alapossággal ismét megkezdtük a helyszínelést.

Először a távolabbi, azután a közelebbi helyszínt kutattuk át.

A helyszínnel kapcsolatban a következőket állapítottuk meg:

Távolabbi helyszín:

A két kastély között fekszenek a cselédlakások és istállók. A kastélyokat 40 holdas park övezi. A park nyugati oldalát Észak-Dél irányban haladó műút szegélyezi. A parkot csupán a műút-felőli oldalról védi 150 cm. magas léckerítés. A kerítés, a lakatlan kastély felőli részen, rozoga. Több helyen kitöredezett, hiányos és így a lakatlan kastély a műútról, a kerítésen át is könnyűszerrel megközelíthető. A park északi-déli és keleti oldalát szántóföldek szegélyezik. E részein a park teljesen nyitott, kerítetlen. A füves park egész területét nagy fák, rejtőzésre alkalmas cserjék és díszbokrok borítják. A kastélyokat körülövező és a parkban szétágazó kavicsos utakon és a füves területen minden irányban találhatók lábnyomokra utaló körvonalak. Használható lábnyomok nem maradtak vissza. Ugyanez áll a lakatlan kastély nyugati oldalán húzódó kerítés nyílásain keresztül — a műútra — vezető, lábnyomszerű, körvonalakra is. A terület a kerítés belső és külső oldalán is füves. A külső oldal füves része egészen a műút

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

kövezett széléig terjed. A sok nyom közül nem tudható, hogy melyikiek származnak a tettesektől.

A parkot körülvevő szántóföldeken a park területére, vagy onnan elvezető lábnyomok nincsenek.

Közvetlen helyszín:

A 35 méter hosszú és 14 méter széles lakatlan kastély a nyugati, ajtónélküli (zárt) oldala előtt elhúzódozó kövesúttól 20 méterre Észak-Dél irányban fekszik. A kastély ablakai sértetlenek. Minden ablak becsukva úgy, hogy az ablakok betörése nélkül — ablakon keresztül — a kastélyba senki sem juthatott volna be. A falak épek. Szándékos rongálás a falakon nem látható. A kastélyba való bejárására csupán egy ajtó szolgál és pedig az az ajtó, melyen keresztül a tettesek bejutottak a kastélyba és amelyet a szobainas, a cselekmény felfedezésekor, nyitva talált. Ez az ajtó az épület keleti oldalán — az épület északi végétől 10 méterre — van. Az ajtó sértetlen. Azon külérőszak nyomai nincsenek. Az ajtó levett kilincs- és zárszerkezetén karcolások, erősebb surlódási felületek, vagy más olyan elváltozások, melyek arra engednének következtetni, hogy az ajtó zárját állkuleccsal nyitották ki, nincsenek. Az erős szerkezetű tölgyfaajtó kinyitása után a kastély 3.5 méter széles és 8 méter hosszú előcsarnoka tárul elénk. A Kelet-Nyugat irányba nyúló előcsarnok északi oldalán két szekrény áll. Az ajtóhoz közelébb — 1 méterre — levő szekrény ajtaja kitárva. A mellette álló másik szekrény ajtaja csukva van. Az előcsarnokban, a bejáratú ajtótól balra, közvetlenül a fal mellett és az előcsarnok nyugati végén, a középén, egy-egy barnára festett ajtó van, melyeken keresztül a kastély szobáiba lehet bejutni. Az előcsarnok baloldalán egy feketén erezett szürke márványasztallal ellátott állótükör, a bejáratú ajtó előtt pedig — belül az előcsarnokban — az ajtótól 110 cm-re, a nagy területen nedves padlón, két kékre zománcozott füles vízhordókanna és körülöttük itt-ott kisebb víztócsa látható. A padló nyilvánvalóan a kannákból kifolyt víztől nedvesedett át és a víztócsák a kannákból kifolyt vízből maradtak vissza. A két kanna szájával egymással nagyjában párhuzamosan fekszik, egymástól 80 cm. távolságra úgy, hogy a két kanna között egy fekvő ember könnyen elfér. A bejáratú ajtóhoz közelébb lévő kanna az előcsarnok déli falától 125 cm-re, a másik kanna pedig 140 cm-re fekszik. A két kanna közötti távolság felező részén, de az előcsarnok déli falához 40 cm. távolságra, négy nagyobb véresepp látható. A padlón más elváltozásokat, vagy bűnjelül szolgálható tárgyakat nem találunk.

A kitárt ajtajú szekrényben ifj. Mészáros 2 öltöny szürkeruhája és 2 üres ruhaakasztója van. Utóbbiakról hiányzik az ellopott ruha és felöltő. Ez a szekrény kulccsal sohasem volt bezárva. A másik szekrény, melyben fehérneműek vannak és a kastély szobáiba vezető ajtók kulccsal vannak bezárva. A szekrényeken, az ajtókon olyan nyomok, vagy elváltozások nincsenek, melyekből arra lehetne következtetni, hogy a tettesek azokat megkísérelték volna felnyitni. Az ajtók, falak, ablaklécek és szekrények recés (durván mázolt) felületűek, rajtuk tehát használható újjnyom a tettesektől nem maradhatott vissza. A falakon, ajtókon, ablakokon és szekrényeken vért, vagy vérre utaló nyomokat nem találunk. Újjnyomok az ablaküvegeken sincsenek.

Az állótükör márvány-asztallapján és a tükör üvegen sem találtunk újjnyomokat. De látható a márvány-asztallap közepén két, lencsenagyságú, erősen bealvadt véresepp, melynek színe a feketés-szürke márvány színétől alig különböztethető meg. A véresepp alakja szabályos, kerek. Széleik körben kissé csipkézettek. A véryomok helyéből és alakjából meg lehet állapítani, hogy azok a márványlapra mozdulatlan testről, merőlegesen hullottak. Származhatnak tehát egy olyan embertől, aki a márványlap fölé hajolva, mozdulatlanul állt (pl. a tükörben nézte magát).

Egyebet a helyszínen nem találtunk, de ekkor már tudtuk, hogy nincs is másra szükségünk. Az inast vettük mint tolvajt, gyanúba, aki a rablókról szóló mesét csupán a saját cselekménye leplezésére találta ki.

A helyszínen nyert adatokból nem volt nehéz elképzelni a bűncselekmény lefolyását: a szobainas, ki ellopta ifj. Mészáros ruháit, a betörés meséjét kiagyalta s hogy minél hihetőbbé tegye, a tükör előtt állva, óvatosan sérüléseket ejtett a fején. Közelhajolt a tükörhöz, hogy sérüléseit vizsgálja, miközben a két áruló véresepp a fejről az asztallapra esett. Ezután az ajtó-előtt a két kanna közé feküdt. Megvárta, amíg néhány csepp vér fejről a padlóra hullt; közben a kannákat magamellelled döntötte. Ezután vizes ruhában és véres fejjel rohant ki a kastélyból és segítségért kiabált.

Az a körülmény, hogy a lakatlan kastélyban a cselekmény elkövetése előtt két héttel jártak s hogy az asztallapon talált véresepp még frissek voltak, feltevésünk mellett szólt. Ezenkívül az inas ellen szólt még az is, hogy az ajtózáron semmiféle karcolást, sem más elváltozást nem találtunk, aminek pedig feltétlenül kellett volna keletkeznie, ha valaki a hatalmas, erős zárt állkuleccsal nyitotta volna ki. De az inas ellen szólt a kannák szabályos elrendezése is.

A helyszínelés befejezése után az inast magunkhoz hívtuk, elébe tártuk a bizonyítékokat. Az inas mindent beismert.

A lopás gondolata akkor merült fel az agyában, midőn a két kanna vízzel a lakatlan kastély felé tartott. Ugyanekkor eltökélte, hogy a gyanút arra a két csavargóra irányítja, kik alkonyattájban a kastélyban alamizsnát kértek.

Egyébként a cselekményt — miután a ruhákat egy bokorban elrejtette — pontosan elképzelésünk szerint hajtotta végre olyképpen, hogy a tükör elé állva, saját zsebkésének fokával ejtette magán a sérüléseket.

Az ellopott ruhát — a velünk volt bizalmi egyének jelenlétében — a bokorból elővette és nekünk átadta.

Özv. Mészárosné — miután az előkerült ruhát átadtuk neki — és vője, ki detektiveket szándékozott hozatni a cselekmény nyomozására, csodálkozva hallgatták, hogy a két semmit jelentő véresepp volt az inas árulója. Kérésére elmondtuk neki, hogy a helyszínből mi mindent olvastunk ki. Csak annyit

Ki tudta?

Rendfokozat nélküli egyének a hadseregben: gyalogos, határőrsz, huszár, tüzér, repülő, folyamőr, utász, hidász, híradókatona, autós katona, vonatkatona, egészségügyi katona, élelmezésügyi katona, méneskatona.

mondott azok után: „Bocsánatot kérek, mert kételkedtem az urakban!”

A helyszíni szemle alkalmával gondosan kutatni kell a nem szembeötlő, nehezen észrevehető, apróbb nyomok, elváltozások után is. Ezek sokszor nagy jelentőségűek, sőt egyes esetekben azok az egyedüli támpontok, amelyekből helyes következtetéssel a bűncselekményt rekonstruálni és a tettes kilétére útmutatót találni lehet. Ha tettes a bűncselekmény elkövetése után igyekszik is a nyomokat eltüntetni, megváltoztatni, ezek az apróságok azok, amelyek a figyelmét rendszerint elkerülik. Különös jelentőségük elsősorban éppen ebben a körülményben rejlik.

Ha a tettes a helyszínt valamilyen félrevezetési céllal be is állítja, ekörül végzett munkája csak a legtrikább esetekben hibamentes. A tapasztalatok szerint majdnem mindig mutatkoznak úgynevezett, „helyzetbibák”, amelyek révén — ha észrevevesszük őket és helyesen is következtetünk belőlük — a beállítottság tényére rá kell jönnünk. Ennél a nyomozásnál a vizeskannák szabályos fekvése (párhuzamosan, öblükkel egy irányban) volt a könnyen felismerhető helyzethiba. Ha valaki azért ejti el a kezében levő, vízzel telt kannákat, mert úgy fejbeverték, hogy eszméletét veszítette, akkor a kezében volt kannák nem helyeződhetnek el tőle két oldalt ilyen szabályosan a padlón.

A leírt eset rámutat arra, hogy a vérnyomoknak — ha értünk hozzájuk — nemesupán a kimondottan „véres” bűncselekményeknél, hanem egyéb bűncselekmények nyomozásánál is jó hasznát vehetjük.

Kerékpár, rádió, gramofon, csillár, részletek is

IFJ. VARGA JÓZSEF-NÉL

GYÖR, Árpád-u. 50. sz. • Javítás Kúcsosúzás

FEINER GYULA

Márkus órák

arany, ezüst ajándéktárgyak megbízható kivitelben. Kedveső fin. feltételek, szakszerrű javítások. • Keresztény magyar üglet.

ÓRÁSÉSEKSZERÉSZ

SZOMBATHELY

GRÓF SZÉCHENYI-UTCA 6

Mindenemű kerékpárok, vadászfegyverek, varrógépek, takaréktűzhelyek, stb. kedveső fin. feltételek mellett kaphatók. A csendőrség kedvelt, megbízható bevásárlóhelye.

D. HORVÁTH IMRE

vaskereskedőnél

ZALAEGERSZEGEN,

RAKÓCZI-ÚT 1. SZÁM.

Pnch-kerékpár körzeti képviselő.

A csendőrség kedvelt, megbízható bevásárlóhelye.

BENŐ GYULA

BUDAPEST,

IV. Kossuth Lajos-u. 14-16 félem.

TELEFON: 187-047.

Angol úri és egyenruhaszabó. I. oszt. angol diplomás, lovaglónadrág speciális készítője. Ezen hirdetésre hivatkozók 15% kedvezményben részesülnek.

A nyomozás leírója hangsúlyozza, hogy nagyon alapos helyszíni szemlét tartottak. Ez az állítás — legalább is a távoli helyszínre vonatkoztatva — nem állja meg a helyét, mert alapos szemle mellett az ellopott ruhákat a bokorban, már a helyszínelés alkalmával meg kellett volna találni.

Ezzel a nyomozással kapcsolatban rámutattunk egy körülményre, jobban mondva hibára, amelyen nagyon sok nyomozás sorsa múlik. Kényelmes, vagy gyengébb felkészültségű nyomozó azonnal belekapaszkodik abba a megoldási lehetőségbe, amely első látszatra kínálkozik. Ebben belerágja magát és más lehetőségek eszébe se ötlenek. Ilyenkor elhanyagolja a helyszíni szemlét is. Minek is tartaná meg alaposan? Hiszen a tettesek ismereteseek (természetesen a két csavargó, más szóba sem jöhet), csak meg kell fogni őket. Ez azután előbb-utóbb sikerül is, de ilyenkor pl. kiderül, hogy a csavargók kifogástalan alibit igazolnak. Kész a kiderítetlen eset. A helyszín időközben megváltozott (takarítás, stb.) Oda már nem térhetünk vissza újabb kiindulópontot keresni. Az egy irányban, csupán egy feltevésből kiinduló, tehát egyoldalú nyomozásnak rendszerint ez a sorsa.

Ilyen kínálkozó, kézenfekvő megoldási lehetőség volt ennél az esetről a két alamizsnát kérő kéregető csavargó tettességének feltételezése. Csakhogy itt a nyomozás szakszerűen folyt. Ezt a lehetőséget is feltevés tárgyává tette, de egyidejűleg gondosan kutatót a helyszínen más megoldás után is. Fáradtságát és tudását siker jutalmazta.

Olympia
írógépek

Legjobb anyagból, korszerű ujtásokkal, nagy kedvezményel, legkisebb részletre kaphatók.

Díjtanlan kipróbálás!

A m. kir. áll. rendőrség szállítója.

Olympia

IRODAGÉPEK K. F. T.

Budapest,

VII. ker., Erzsébet-körút 28. sz.

KÖNYVISMERTETÉS.

Harc a magyar jövőért.

Dr. Hézser László m. kir. ezredorvos a szerzője e hazafias és a magyar fajta iránt érzett szeretettel, hittel és aggodalommal, azonkívül a tudós sokoldalúságával megírt könyvnek. Rendkívül komoly, a nemzet jövőjét elevenen érintő kérdéseket világít meg e mindenütt nagy feltűnést és megérdemelt elismerést keltett könyv. Nem adunk kritikai ismertetést arról, ahelyett néhány megállapítást közöljük a szerzőnek, hogy aki tisztán kívánja látni a nemzetsorsra súlyos befolyást gyakorló körülményeket, aki tudatosan dolgozik a magyarság érdekében, mindenki elé odavetítsük a könyv értékét. A könyv megrendelhető: Novák R. kiadválmalát, Bulapest, VIII., Baross-u. 21.

... Egy nép életereje leghívebben tükröződik vissza szaporodási viszonyaiban. Amelyik nemzet nagy szaporulatot tud felmutatni, arról méltán mondhatjuk, hogy életerős, egészséges, fejlődőképes, előtte a jövő gazdag lehetősége.

... A szaporodás, mint történelmi tényező, a népek sorának alakulásában, emelkedésében és lehanyatlásában mindenkor döntő szerepet játszott.

... A történelem tanúsága szerint mindenkor a termékeny népek győzedelmeskedtek a meddők felett.

... A történelmi feljegyzések szerint a honfoglaló magyarság termékenysége igen bőséges volt... Ennek köszönhető, hogy egy évszázad alatt a X. század végére a magyarság létszáma megháromszorozódott... jöllehet, a nyugati törzsek a kalandozó hadjáratokban csaknem teljesen elvéreztek.

... Nem az Anjouk, hanem a magyar anyák építették fel a magyar birodalmat. Ha sikerült volna a magyarságnak ezen a széles biológiai alapon tovább építeni a maga jövőjét, ma negyven millió magyar szuverén birtokosa lehetne a Dunavölgyének.

vőjét, ma negyven millió magyar szuverén birtokosa lehetne a Dunavölgyének.

... Félévszázaddal a török kiűzése után, 1720-ban meg-ejtett népszámlálás mindössze 2,582.000 lelket talált az egész Magyarországi területén..., de ez a maroknyi magyarság — hála a magyar anyák termékenységének — elég erős volt ahhoz, hogy... újból felépítse a magyar nemzetet. Ebből a nemzetcsónkból sarjadt ki Magyarország, amelyet nem a politikusok bölcsessége, hanem ismét csak a magyar anyák teremő gényusza hívott életre... Két évszázad alatt a magyarság létszámát megnyolcszorozta.

... Ha valamelyik országnak a népszaporodási számbeli-sege, indexe néhány százalékkal süllyed, amiről a legtöbb ember tudomást sem vesz, ez néhány évtized alatt súlyosabb biológiai károkat okozhat, mint a legvéresebb háború.

... A múlt század utolsó évtizedeiben népszaporodás szempontjából Magyarország volt Európa legtermékenyebb országa, ma már a tizenhetedik helyen áll. De rangsorunk évről-évre romlik, jelöl annak, hogy a népszaporodási versenyben alaposan lemaradtunk.

... Még egy évtizeddel ezelőtt is az évi természetes szaporodásunk 9 ezrelék volt, jelenleg csak 5 ezrelék. Ilyen meredek zuhanást a népszaporodás terén egy nemzet sem tud felmutatni. Elérkeztünk ahhoz a kritikus fordulóponthoz, ahonnan az út a népszaporodás meredek lejtőjén a néphalál tragédiájához vezet.

... Fájó seb a nemzet testén az a száz dunántúli egykés község, amely lemondott családjá és fajtája jövőjéről és a magyarság egyik legrégibb törzsét dobja oda az enyészetnek.

... Jelenleg már 500 olyan község van az ország területén, amelynek nincs természetes szaporodása. Ugyanez a helyzet a fővárosban és a 10 legnagyobb vidéki városban. Tehát Magyarország lakosságának 1/4-a ... egy lélekkel sem járul hozzá a magyar élet kibővítéséhez.

... A jelenlegi alacsony születési szám már veszélyezteti a nemzet biztonságát.

... Egy olyan népességnek, ahol kevés az ifjú és sok az öreg, természeténél fogva nincs komolyabb expanzív ereje,

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.

DOXA órát vegyünk.

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI

Vászon, fehérnemű, kelengye legjobban **Mössmer-nél**

IV. Váci-utca 1, Járvészellő; 388-132.

Gör Nagy Illés

CSŐ ÉS FÉMBUTOR ÜZEME

Budapest, X., Ceglédi-u. 15. távb.: 348-193.

Írógépek legkedvezőbb fizetési feltételekkel kaphatók

HÖNSCH JÁNOS

hadirokkant-műszerésznél szakszerű javítóműhely, vétel, eladás, csere. Bpest, VI., Gr. Zichy Jenő-u. 34. Tel.: 12-40-06.

A JÓ NEMET KÖNYV

Knapp Gusztáv

könyvesboltjában,

BUDAPEST, IV., ESKÜ-ÚT 6.

Speciálítás KATONAI ÉS POLITIKAI KÖNYVEKBEN.

SCHMIDT GYULA

EZÜSTÁRÚGYÁR udvari szállító,

Budapest, VII., Nyár-utca 13.

Alapítva 1882.

Telefon: 140-135.

A m. kir. Honvédség szállítója.

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTOROK NAGY VÁLASZTÉKBAN RÉSZLETRE IS KAPHATÓK. SAJÁT MŰHELYEK.

Paár Vincze,

BUDAPEST, Király-utca 77. sz.

nem képes új életteret hódítani magának és alkalmatlan a nagy életfeszültséget igénylő heroikus küzdelemre.

... Ha mi egyszer odáig süllyednénk, hogy népesedési mozgalmunk természetes szaporodást nem mutatna fel, ez nyílt beismerése volna annak, hogy mi már biológiailag is alkalmazkodtunk szűkre szabott határainkhoz, mert már a jövő nemzedék létszámát is ehhez szabjuk. Valóban ez jelen-téné a trianoni béke tényleges ratifikációját...

A Nemzeti Könyvtár könyvei.

Már megemlítettük, hogy milyen nagy jelentőségű filléres könyvsorozat indult a magyar könyvpiacon részben azért, hogy tiszta irodalmat adjon néhány fillérért s így mindenkinek lehetővé tegyék annak megszerzését, másrészt azért, hogy a szennyező, izgató ponyvát kiszorítsa s erkölcsi, szellemi tiszta levegőt árásszon. Eddig 12 füzet jelent meg a Nemzeti Könyvtár kiadásában. Az 1. szám a magyar világnézetéről, a nemzeti eszméről és faji öntudatról ad világos ismertetést. A 2. füzet a *Csendőrségi Lapok* elhunyt nagynevű munkatársának, Komáromi Jánosnak, aztán Jókai Mórnak és Rákosi Viktornak katonatörténeteit hozza. A 3. füzet a magyarság multjáról ír, a 4. füzetben Szabó Pál földműves író falusi történetét adják, az 5. számban ismét Komáromi János és Jókai Mór írásait olvashatjuk. A 6. szám az elszakított Erdélyről ad meghatározó, színes képet, a 7. füzet népmeséket ad, a 8. a magyar csaták, magyar hadvezérek világát tárja elénk, a 9. katonatörténeteket hozott, a 10. ismét remek magyar népi meséket közöl. A 11. és 12. füzet *Ő Főméltósága, a Kormányzó Úr* életének filmsorozata.

Meggyőződésünk, hogy e 20 filléres füzetek, e tartalmilag aranyat érő füzetek igaz, hasznos, értékes munkát végeznek. Legyen ezeknek állandó olvasója — a csendőr.

OLVASÓINKHOZ. Kérjük olvasóinkat, hogy cím-változás bejelentésére használják a borítólaponk utolsó oldalán levő és kivágható nyomtatványt, amelyet 2 filléres bélyeggel küldhetnek be hozzánk. Csak az ilyen módon bejelentett cím-változást vesszük tudomásul.

EMERGÉ

a tökéletes gumiárk védjegye!

Magyar Ruggyantaárugyár R.T.

Közel 50 éves gyártási tapasztalat

IFJ. KELE LÁSZLÓ író-számológép javítóüzeme,
Budapest, VI., Majós-u. 26/b.
Telefon: 117-814.
Új és használt írógépek és számológépek eladása.
Javítás, karbantartás és írógépekellékek raktára.
Vétel-csere.

Saad Ferenc dr.: Katonai nevelés.

Szándékosan ismertetjük ezt a könyvet is most, mert amint dr. Hézsér könyve, úgy ez is messze távlatokban figyeli a magyar élet, a nemzet sorsának útjait s amíg előbbi a szociális politikára támaszkodva, várja a nélkülözhetetlen számbeli megerősödést, ez azzal párhuzamosan, a katonai nevelést állítja be a fennmaradás és jövő legfontosabb erőntényezőjének. Amaz nem egyéni, de országos, intézményes úton kívánja kézbe tartani a magyar fajtat, ez az egyéni oktatás, nevelés kérdéseit boncolja. A nemzet erőinek egybefogására soha se volt annyi szükség, mint az előttünk pergő napokban s lesz a jövőben is. Elpusztul a nemzet — mondja dr. Hézsér könyve — ha nem tesz meg mindent a fajta szaporodására és életterejének növelésére, de az is — mondja dr. Saád — aki csak kiképez, de nem nevel katonákat. Egyike ez a legnehezebb munkáknak, de a legmagasabbaknak is. Igazi, tartalmas, célravezető csak egyfajta katonanevelés lehet s ezt mutatja meg a szerző igen érdekes, magas színvonalú könyvében, amely első ilyen korszerű munka. Örömmel üdvözljük és ajánljuk olvasóink, különösen a tanalakulatok számára. Őrsbeli bajtársainknak alkalma nyílik a könyv fejtegetései révén megismerni a katonai nevelésnek a falu életére gyakorolt hatását, megkapják ebből az irányból is mindazt a tájékoztatást, amelyet a falu életében jó eredménnyel hasznosíthatnak, az iskoláknál viszont amellet még az oktatók is bőséges, értékes útmutatást kapnak s ezt a szerző, aki katonai nevelőintézeti tanár, hosszú csapattiszt és tanári tapasztalataiból két kézzel adja. A könyv a szerzőnél (Pécs, M. kir. „Zrínyi Miklós” katonai középiskola) rendelhető meg. Ára: 3 P.

Kihágások betűsoros kézikönyve.

(I. pótfüzettel.)

Dr. Szaesvay András rendőrfőkapitány-helyettes felelős kiadásában jelent meg a könyv, melynek előszavában a szerzők megindokolják a lexikonjellegű könyv szükségességét, kiemelve, hogy a m. kir. rendőrség és közigazgatási hatóságok mint rendőri büntető bíróságok a különböző jogszabályok útvesztőjében komoly nehézségekkel küzdenek és ennek a kihágások kiküszöbölésére legcélszerűbbnek látszott a kihágások tényálladási elemeinek leglényegesebbjét címszóul véve — azokat gyűjteménybe foglalni. A nagy terjedelem, a helyszűke nem engedte meg, hogy a helyhatósági szabályrendeleteket is felsorolják, ezt csupán Budapestre vonatkoztatva találhatjuk a rendkívül nagy utánjárást és fáradságot tükröző könyvben. A könyvet a Hornyánszky nyomda adta ki, ára 16 pengő, a pótléké 3 pengő.

3

ország
válogatott
dohányleveleiből
készül a
B. N. V.
MEMPHIS
cigaretta

HIREK

vitész CSOÓR DEZSŐ
g. százados

Megrendülve értesültünk, hogy vitéz Csoór Dezső g. százados április 18-án, élete delén Miskolcon hirtelen elhunyt.

Kiváló bajtársat, katonát és munkatársat veszítettünk benne.

A megboldogult 1897. évben született Egerben. Középiskoláit ugyanott végezte. Katonai szolgálatra 1915 július 23-án vonult be mint egy éves önkéntes a volt m. kir. 10. honvéd gyalogezredhez. 1916-ban lépett elő zászlóssá, 1917-ben hadnagy, 1922-ben főhadnagy, 1927-ben századosná nevezik ki.

A csendőrséghez 1921-ben lépett át, mint hadnagy.

Tulajdonosa volt az arany és a bronz vitézségi éremnek, Károly csapatkeresztnek, a sebesültek éremének, a magyar, az osztrák és a bolgár háborús emlékéremnek.

1922-ben avatta vitézzé a Kormányzó Úr Ö Főméltósága.

A csendőrségnél Kaposváron, Pécsen, Csurgón és Miskolcon szolgált mint gazdasági hivatali előadó tiszt, osztálygazdasági hivatalfőnök s végül mint a miskolci törzsgazdasági hivatalba beosztott tiszt.

1940 április 20-án helyezték örök nyugalomra Miskolcon a szerető hozzátartozók, barátok, bajtársak és tisztelők nagy részvéte mellett.

Nem búcsúzhatunk szebben bajtársunktól, mint azzal, hogy megismételjük a Magyar Katona Ujság 1939. évi 48. számának Róla szóló cikkét.

„1917 július 1-én a 308. honvéd gyalogezred Brzezany környékén, Keletgaliciában állta az oroszok véres rohamait. Vadul tombolt a súlyos harc, a muszka tömegek újra, meg újra nekiszaladtak állásainknak, de mindannyiszor letörten özönlöttek vissza: hős védőink rohamait kivédtek. Am hol itt, hol ott sikerült nekik egyszer-egyszer valamelyik árknunkba behatolni.

Csoór Dezső zászlós, az ezred rohamszakaszának parancsnoka, amikor ezt látta, utasítást sem várva, embereit sietve ellentámadásra vezette s ezt oly ügyesen és bátran intézte, hogy azonnali öntevékeny közbelépésének meglelt a megérdemelt eredménye: a kitűnő zászlós, derék kis csapatának élén, kiűzte a befurakodott ellenséget az állásból s ezzel meggátolta azt, hogy az orosz ezt a kezdeti sikerét nagyobb győzelemmé bővíthesse. Azonban Csoór Dezső nemcsak vilámgyorsan s a kellő pillanatban lépett közbe, nemcsak ügyesen és eredményesen intézte egysége támadását, hanem a siker érdekében a maga személyét is kímélet nélkül vetette latba s így bizony vitézi tette emlékéül súlyos sebet szerzett a harcban. Amde jutalmát, a becsülettel kiérdemelt arany vitézségi érmet is hamarosan megkapta.“

Adjon az Isten minél több ilyen jó vitézt a nemzetnek!

Az országos mezőgazdasági kiállításon tartott lovasmérkőzéseken a *Nyeretlen lovak* versenyében vitéz Biró József százados „Kishont“ nevű lován 1-ső lett. A nehéz díjlovaglás A. csoportjában Sörényi István főhadnagy 2-ik „Labor“ nevű lován. A B. csoportban (legnehezebb követelmények) vitéz Biró József százados „Kont“ nevű lován 2-ik, Sörényi István főhadnagy 3-ik lett. Gratulálunk.

Doktorrá avatás. Dr. Nuridházy Zoltán g. százados 1940 április 24-én, a m. kir. pécsi Erzsébet tudományegyetemen a jogtudományok doktorává avatták. Az államtudományi doktorátust még 1925-ben megszerezte. Sok szerencsét kívánunk.

Dicséret. A m. kir. csendőrség felügyelője Bathó László próbacsendőrt, mert 1940 február 13-án futárszolgálat teljesítése közben egy, a rendkívüli erős hóvihárban magával tehetetlen polgári egyént egészsége kockáztatásával az életnek megmentett és lovas fogatával együtt biztonságba helyezett; ezen kötelességérzettől áthatott, határozott és önfeláldozó férfias cselekedetével a csendőrség tekintélyét és jó hírét nagy mértékben öregbítette, dicsőítő okirattal látta el.

Fegyverhasználat. A tarnaleleszi őrs egyik járőre április 18-án 18 óra 20 perckor Borsodnádasson, Antal János ottani lakost betöréses lopás miatt elfogta. Antal a járőr őrzetéből megszökött. Járőr a szökevény ellen eredménytelen löfögyvert használt.

Csendőrájárór megtámadása. A szényi őr állományába tartozó Nagy Kálmán törzsrőrmester és Uravecz István próba-csendőrből állott járőrt, április 23-án 22 óra 30 perckor a község utcáján Takács József és 5 társa ottani lakosok, — akiket a járőr nótázáson ért tetten — pusztakézzel megtámadták. Uravecz prb. csendőr a közvetlen támadó Takács József karját pusztá kézzel megütötte, aki könnyebb sérülést szenvedett. A támadók elszaladtak, de később azokat a járőr elfogta. Járőr tagjai nem sérültek meg.

ZSEBKÖNYVPÓTLÉK HELYESBÍTÉSE. Lapunk f. évi 7. számával megküldött pótlékban a következő helyesbítést kérjük átvezetni: A 28. oldalon a kiskunhalasi 2. szakasz őrséi közé beírandó: Kerekegyháza 172. — A 29. oldalon a szentesi 1. szakasz őrséi közül Derekegyháza 175. törleendő. Az 55. oldalon Derekegyháza 29. törleendő, az 58. oldalon pedig a megfelelő helyre beírandó: Kerekegyháza 28. A 64. oldalon Kerekegyház Derekegyház-ra javítandó.

Csendőrségi Közlöny 9. szám. Szabályrendeletek. Lakás-pénzosztályba sorolása a visszatért kárpátaljai területeken fekvő állomáshelyeknek. Tényleges állományú csendőrtiszteknek és azok családtagjainak magaslati helyen való üdülése. „Cs.—I.“ jelzésű „Szervezeti és Szolgálati Utasítás a m. kir. csendőrség számára“ című szolgálati könyv helyesbítése. „Tűzharcos“ elnevezés használatának szabályozása. Nyersbőr és a külföldi eszterganyag forgalmának korlátozása.

A Székely Hadosztály f. évi május hó 4-én, szombaton délután 6 órakor, Budapesten a Britannia Szálló nagytermében (VI., Teréz-körút 39.) emléknapot, évi rendes közgyűlést, valamint azt követő bajtársias vacsorát tart. Öltözet, katonák részére kényelmes öltözet, polgároknak sötét ruha.

A selyemhernyó legújabb versenytársa címen Kendi Findy István dr. írt érdekes cikket a nylonfonárról a Buvár áprilisi számában. Juhász Andor a római világkiállítás előkészületeit, Rásky Klára dr. a tealevél világgazdasági jelentőségét, Aldobolyi Nagy Miklós a Hanság életét, Baktay Ervin a hindu házassági szokásokat ismerteti. Ki kell emelnünk még Moravék Endre: A kínai faltól a Siegfried-vonalig, Neugebauer Tibor: Hogyan fog az emberiség megélni? és Hoffmann Ernő: Hogyan lát a macska a sötétben? című cikkét.

„A tudomány műhelyéből“ rovat sok érdekes apró cikket közöl. A népszerű tudományos folyóirat *Cavallier József dr.* szerkesztésében és a Franklin-Társulat kiadásában jelenik meg.

A M. Kir. Hadimúzeum igazgatósága közli, hogy az intézet kiállítása f. évi április hó 28-án újból megnyílik és hétfő kivételével naponta 9—13 óráig látogatható.

Eladó, kifogástalan állapotban levő 750 cm. B. F. W. eszközt oldalkocsis motorkerékpár új gumikkal. Ára 950 P. Cím: Fábán Dénes tiszthelyettes, Eger, Csendőrség.

SZEMÉLYI HIREK.

Új őrsparancsnokok. A budapesti I. kerületben: *Gál József* közl. tiszthelyettes *gépjárműtelep parancsnokká*, *Kovács Gábor* közl. tiszthelyettes *javítóműhely parancsnokká*, a szombathelyi III. kerületben: *Szalai Sándor* III. törzsrőrmester v. ideiglenes őrsparancsnokká, a debreceni VI. kerületben: *Salamon János*, *Molnár József* I., *Szél Miklós*, *Békés Gyula*, *Hegymegi Balázs*, *Kiss P. Viktor*, *Papp Mihály*, *Nánási Károly*, *Sóki János*, *D. Somogyi Pál*, *Szücs János* II., *Farkas Imre* tiszthelyettesek őrsparancsnokká, *Vasvári István* törzsrőrmester v. ideiglenes őrsparancsnokká kinevezetett.

Házasságot kötöttek. *Pápay Ferenc* százados *Zalányi Ibolya-Gabriella* úrnővel Debrecenben; a budapesti I. kerületben: *Pap Lajos* III. törzsrőrmester v. Gyenes Juliannával Kémesen, *K. Nagy János* őrmester *Szolóczi Ilonával* Cegléd; a székesfehérvári II. kerületben: *Csuka István* őrmester *Kovács Apollóniával* Ács községben, *Nagy Kálmán* törzsrőrmester *Nyéki Ilonával* Ács községben; a pécsi IV. kerületben: *Mészáros Ferenc* II. csendőr *Gács Jolánnal* Ajkán; a kassai VIII. kerületben: *Litkei Adám* törzsrőrmester v. *Sándor Ida-Lujzával* Győrteleken, *Gál László* törzsrőrmester *File Máriával* Újfehértón, *Halász József* őrmester *Terhes Annával* Tápén, *M. Kovács Sándor* őrmester *Petri Juliannával* Nyíregyházán.

Született. A budapesti I. kerületben: *Deák-Béres Miklós* tiszthelyettes feleségének *Gyula-Kálmán* fia, *Rábai Gábor* tiszthelyettes feleségének *Gábor-Mihály* fia, *Nagy Gyula* tiszthelyettes feleségének *Mónika-Kornélia* leánya, *Szamosfalvi András*

IRIBON

RUHÁZATI RT.

Jó minőségű ruházati cikkek jelenleg is
ELŐNYÖS FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. T. 139-281 és 131-297

Alfa

Separator r. t.

Tejgazdasági,
mezőgazdasági
és hűtőgépek
gyára

BUDAPEST XI.,
Csurgói-utca 15.
TELEFON: 258-824*

Külföldi testvérvállalatok: Hindenburg 0/5. Witkowitz (Németország)

törzsrőmester feleségének Éva-Rozália-Erzsébet leánya, *Köke-nyesi József* törzsrőmester v. feleségének József fia; a székes-fehérvári II. kerületben: *Szabó Imre* őrmester feleségének Erzsébet leánya, *Szabó József* III. törzsrőmester feleségének József-Tibor fia, *Cseh János* őrmester feleségének Matild leánya, *Ladi Gyula* őrmester feleségének Rózsa-Eszter-Mária leánya, *Tóth Ferenc* V. törzsrőmester feleségének Ilona-Mária leánya, *Barcza Sándor* tiszthelyettes feleségének Gizella-Zsófia leánya, *Tölgyes István* törzsrőmester feleségének István-Péter-Béla fia; a szombathelyi III. kerületben: *Kövári Károly* törzsrőmester feleségének Károly-Imre fia, *Csóka István* III. tiszthelyettes feleségének Éva-Mária leánya, *Szabó János* I. törzsrőmester feleségének Katalin-Erzsébet leánya, *Csöndör József* törzsrőmester feleségének Elvira-Erzsébet leánya; a pécsi IV. kerületben: *Rozsnaí Sándor* tiszthelyettes feleségének Terézia-Margit leánya, *Fehér József* II. törzsrőmester feleségének Aranka-Jolán leánya, *Szabó Sándor* I. őrmester feleségének Sándor-Gyula fia; a szegedi V. kerületben: *Nagy János* II. tiszthelyettes feleségének János-Sándor fia, *Nemes-szeghy Pál* tiszthelyettes feleségének László-Zoltán fia; a debreceni VI. kerületben: *Kiss Dániel* törzsrőmester feleségének Ilona-Agnes leánya, *Kiss Miklós* tiszthelyettes feleségének Magdolna leánya; a miskolci VII. kerületben: *Agócs Vince* törzsrőmester v. feleségének Irén-Piroska leánya, *Koczó József* törzsrőmester feleségének József-Mihály fia, *Kis Jenő* tiszthelyettes feleségének Jenő-Árpád fia, *Székely József* tiszthelyettes feleségének József-László fia; a kassai VIII. kerületben: *Császár István* II. őrmester feleségének Emma-Magdolna leánya, *K. Molnár József* törzsrőmester feleségének Sándor-Attila fia, *Fekete István* II. törzsrőmester feleségének János-István fia, *Kovács István* I. törzsrőmester feleségének István-János fia, *Lengyel Imre* törzsrőmester feleségének Zsófia leánya, *Bazsó Sándor* szv. tiszthelyettes feleségének Izabella leánya, *Hangodi István* tiszthelyettes feleségének Gabriella-Jolán leánya.

Halálozás. *Kemecsi Sándor* törzsrőmester *Sándor-Lajos* fia Aszódon, *Rozsnaí Sándor* tiszthelyettes *Teréz* leánya Pécsen, *Mocsár József* tiszthelyettes felesége Putnokon, *Szabó László* ny. tiszthelyettes Hevesen, *Petrovsky József* ny. törzsrőmester Szobon, *Kovács Ferenc* esendő Nagyszőlősen meghalt.

„Tekintse meg a Nemzetközi Vásáron a Lampart pavillonját”

Lampart a fürdőszobában...

tisztaság — kényelem — egészség

Lampart

fürdőgarnitúra

(fürdőkád és kályha)

vízvezeték nélkül — szerelés nélkül
bárhova felállítva 40 perc alatt 4-5 kg.
fával tökéletes, kellemes fürdőt nyújt.

Kényelmes részletfotó — Kérjen díjtalan ismertetőt.

... konyhában is Lampart

Jelentős megtakarítást ér el, ha konyhájában

Lampart-Celus

zománczott folytonos takaréktűzhelyet használ.

Haza! barna színnel és fával tüzelhető.

Forgalomba hozza:

LAMPART GYÁRTMÁNYOK ELADÁSA KFT.
BPEST, VII., ERZSÉBET-KRT 19. III. 20.

Kényelmes részletfotó — Kérjen díjtalan ismertetőt.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan, vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát bejegyeztünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni.

Közlemények különlenyomatát a nyomda a velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelge alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk, akkor sem, ha a beküldő válaszbélyeg mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a Csendőrlélexikon rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Akkumulátorok

Szárazelemek

minden célra

Sziklai és Társa

Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 9.

Távbeszélő: 135—143.

A m. kir. Belügyminisztérium Rádióállomása,
A m. kir. Csendőrség szállítója.

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szíjazatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, a nyugállományú csendőregénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőregénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekkszámlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3. és 4. oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

L. K. Iván. Szülei születési és házassági anyakönyvi kivonatból megállapíthatja a nagyszülők nevét és születési helyét. Írjon ajánlott levélben, németül a nagyszülők születési helyén levő lelkész hivatalnak és kérje az okmányokat s a fizetendő összeg közlését. Az összeget nemzetközi utalványon elküldheti. Erre nézve érdeklődjék a postahivatalban. Ha levélre nem kap választ, az ajánlott levél feladóvényének csatolásával forduljon közvetlenül a külügyminisztériumunkhoz és kérje az okmányoknak külképviseleti hatóságaink útján való beszerzését. Ha szülei okmányaiból nem tűnnek ki nagyszüleinek születési helye s ezt más úton (ismerősök stb.) sem tudná megállapítani, a szülei okmányainak felterjesztésekor jelentse be ezt a körülményt.

Hóvirág. Az ébresztő és takaródó idejére nézve a Szut. 177. és 257. pontja irányadó. A téli időszak eszerint rendes körülmények között október 15-től március 15-ig tart.

Ormánysági. Vályi Nagy Géza ny. őrnagy címe: Budapest, VIII., Práter-u. 29/a. III. 1.

Várok. Jövő csendőrei. A születési segélynek a csendőrségre való kiterjesztése folyamatban van.

B. D. Felvidék. 1. Ha önhibáján kívül — pl. a családban előfordult sorozatos betegségek következtében — jut olyan súlyos anyagi helyzetbe, mely segélyre való ráutaltságát indokolja, a B. M. úrhoz (VI. b. osztály) szolgálati úton előterjesztendő kérelmében kérheti segélyben való részesítést. 2. Családi pótlék csak a családfő (és nem a feleség) szülei után kérhető. Erre nézve részletes útbaigazítást talál lapunk 1933. évi 23. számának 746. oldalán, a 83. lekszikon válaszbán.

V. F. Nemeskosut. A nyilvántartásban nem fordul elő.

Nyíracsad. Paksy Mihály (1883. Janakfalva) tart. főhadnagy címe: Budapest, VIII., Futó-u. 51. fsz. 3. A többi cím nem található.

Erdély. A keresett címek: Kislapási Juhász Antal ezredes, Budapest, I., Váralja-u. 14. — Temes (azelőtt Albu) Aurél őrnagy, Budapest, Ferenc József lovassági laktanya. — Ketzán (nem Kecán) Emil ny. őrnagy, Budapest, X., Delej-u. 37. A másik cím nem található.

Komárom. A Szolg. Szab. I. Rész 2. melléklete ismerteti a találmányokkal való eljárást, minthogy azonban kiképzési segédletül való alkalmazását is engedélyeztetni szeretné, azt tanácsoljuk, hogy a találmány vázlatával és részletes leírásával szolgálati úton terjessze fel kérelmét a H. M. úrhoz (20. osztály). Üdvözet.

19.394. 1. A Felvidék és Kárpátalja visszaszerzése alkalmával visszamaradt és birtokunkba került ellenséges felszerelési tárgyak hadizsákmánynak tekintendők s mint ilyenek, magántulajdonban nem hagyhatók meg, még emléktárgyként sem. Ezért kellett beszolgáltatnia a cseh kardot. Visszaadását nem kérheti. 2. A címet keressük.

H. A. Léva. Leveléből úgy látjuk, hogy tőkésítésre igénye van, de nem tartjuk érdemesnek, hogy ezt megtegye. Írja meg részletesen a biztosító intézetnek, hogy mit akar és kérjen a biztosítás átváltoztatására nézve árajánlatot.

Ö. K. Felsőíreg. Ilyen magánjogi kérdésekhez való hozzászóláshoz a tényállás részletes és tárgyilagos ismerete szükséges. Egyoldalú beállítás nem elegendő. Ezért szerkesztői üze-

Igyunk Kneipp malátakávét!
Ezt Kneipp maga adta az emberiségnek

BERTALANNÉ

KERESZTÉNYBÚTORSZALON

Hálók, ebédlők, kombinált szobák, konyhák, előszobák, kárpitos különlegességek. FIZETÉSI KEDVEZMÉNYEK! A BAROSS SZÖVETSÉG TAGJA

Budapest, Rákóczi-út 82. I. em. Telefon: 140-999. Díjtalan árajánlat

Fényképezzen

anyaggal!

Rheinmetall

írógépek

vezérképviselete:

STRUBE REZSŐ

BUDAPEST, VI. ker.,

VILMOS CS.-ÚT 15/a.

TELEFON: 114-142.

M. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Kozma János

fehérmű villanyvarrodája

Budapest, III., Árpád fejedelem-útja 44. Telefon: 351-918

Honvéd kincstári szállító.

Baross Szövetség tagja.

neteinkben nem adhatunk ilyen természetű magánjogi ügyekben választ. Altalánosságban annyit megállapíthatunk, hogy a telekkönyvi felmérés és bejegyzés a döntő. Forduljon ügyvédhez, anélkül ügysem tudja elintézni az ügyet.

Alezredes. Pandurfy (azelőtt Pandurovits) Kornél alezredes címe: Budapest, II., Olasz fasor, Szapáry laktanya. A másik cím nem állapítható meg.

T. D. Tata. Vitéz Virágh Zsigmond g. százados címe: Budapest, m. kir. folyamerők parancsnoksága.

Nemes. A nemesség az apai és nem az anyai ágon száll át. Ennélfogva Önt nem illeti meg, nem is kérheti.

K. I. Battonya. 1. Minthogy nem közös szerzeményről, hanem a feleség saját vagyonáról van szó, a feleség szabadon rendelkezik felette. Amit tett, jogában állott. 2. Tartásdíj fejében csak a havizsold és a csendőrségi pótdíj egyharmad rész erejéig lehet foglalatást vagy végrehajtást vezetni.

Bezsid. Azt kérdezi, hogy 12 éven aluli egyént (gyermeket) kikérdezhet-e a csendőr tanuként s a feljelentés „Tanuk” rovatában szerepeltetheti-e? Erre megtalálható a válasz lapunk 1932. évi 10. számának 269. oldalán, az 50. lekszikon válaszában. Ennek lényege a következő: az 1911. évi I. t.-c. életbe lépett óta a 14. életévtől lefelé is kihallgatható bárki tanuként. A csendőrré nézve különben a helyzet világos, mert a Szut. 428. és 429. pontja, amely arról szól, hogy kiket nem szabad kikérdezni tanuk gyanánt, nem tartalmaz semmiféle tilalmat a tanuk korára vonatkozólag. A gyermek a hamis tanúzás büntetelményét nem követheti el, mert a 14. életéven alul levő tanut vallomásra megeskutni a bűnvádi perrend szerint nem lehet.

Igazolás. A keresett címek nem találhatók. Ezredösszejövetelekről a napilapokból értesülhetnek az érdekeltek.

54.029. Az 1937. évi 50.896/eln. VI. c. 1937. számú H. M. rendelet értelmében a csendőrségi szolgálatot megelőző egy évi honvédségi szolgálat alatt egy teljes kiképzési évet kell érteni. Ha azonban a kiképzési év 1–2 héttel előbb befejeződik s így egyes csapattestek ennyivel előbb leszerelik a legénységet, előléptetés szempontjából a csendőrségnél ezt is egy évnek számítják. Önnél 2 hónap hiányzik az évből. Valószínűnek tartjuk, hogy ez már sok s a katonai szolgálatát nem számíthatják be. Ezt majd akkor bírálják el illetékes helyen, ha sorra kerül előléptetésre.

Tavas. A Cs.—8. Irányelvek 55. pontja világosan intézkedik, hogy írásbeli feladatnak a III. osztályú írók részéről csak az általuk nyomozott bűntettekről vagy vétségekről szerkesztett fogalmazvány számít. A nyomozást nem igénylő, rendszerint igen egyszerű főmagánvádas ügyek ilyeneknek nem tekinthetők, az ezekről szerkesztett fogalmazványok tehát írásbeli feladatoknak nem is számítanak.

1912. Hargita. 1. Nem közölte, hogy mi volt az apja s hogy nyugállományban nősült-e, vagy tényleges szolgálata alatt. Irja meg pontosan ezeket az adatokat, azt is, hogy mikor nősült meg, akkor válaszolhatunk. 2. A csendőrségi szolgálat-hoz adja hozzá a honvédségnél teljesített szolgálat idejét s az így nyert 6 év leteltével kell megújítania kötelezőjét. Ezt az őrsparancsnoka megmondja. 3. Egy falusi ház ötödreszének a jövedelme aligha lehet akkora, amennyit a Nősülési szabályzat 5. §-a előír. Úgy látjuk, hogy az anyagi feltételek hiányoznak s ezért azt tanácsoljuk, hogy idejében álljon félre. Ne kíséreltezzék ilyen ügygel, mert rossz vége lehet. Ott vannak az idősebb bajtársak, beszéljen azokkal is. Levelében sem az állomás helyet, sem a keltet nem tüntette fel.

66.666. Az utasítások nem tartalmazhatnak minden előforduló esetre intézkedéseket, de a bennük lefektetett elvek rendszerint elegendők ahhoz, hogy mindig helyesen járassunk el. Kivételes esetekben pedig az előjáró parancsnokság döntését kell kérni. Az Önök által vitatott kérdésre, hogy ugyanis az ügyészi kihallgatása végett több napra távol lévő csendőrnek a közzgazdálkodás köteles-e visszafizetni a napibetétet vagy sem, a feleletet a Cs.—20. Határozványok 29. pontjában kell keresni. Ennek a d) alpontja vonatkozatható leginkább az esetre s ha aszerint járnak el, nem hibáznak.

Állást keresek. 1. Előbb kertészeti, vadőri vagy erdőőri tanfolyamot kell végezni, hogy ilyen állásokra pályázhasson. Az erre vonatkozó tudnivalókat esetenként közlik a hivatalos lapban, amit a jegyzői irodában megtekinthet. 2. A honvédségi jóléti alap a honvédelmi miniszteriumban van. Oda kell címezni. 3. Ha teljesen egészséges, kérheti a kerületi parancsnokságtól felülvizsgálat elé állítását.

Ikervár. 1. A katonai szolgálati jel elnyeréséhez megkívánt időbe a honvédségi szolgálati idő is beszámít. A közölt megszakisítás nem számít. 2. Címe: Gomba, csendőrs.

Május. A vizsga sikeres letétele után előléptetik. A külbömböztet nézve az előléptetés időpontjában döntenek.

Cukorjegy. A cukor forgalmának és fogyasztásának szabályozásáról szóló 153.800—1940. F. M. számú rendelet 7. §-ának 4. bekezdése szerint terhes anyáknak a terhesség negyedik hónapjától, szoptatós anyáknak a szüléstől számított kilencedik hó végéig — kérelmükre — a hatóság a rendelet előbbi bekezdéseiben megállapított fejadagot megfelelő számú további jegyek kiadása útján személyenként 36 dkg-ra egészíti ki. Amint ebből láthatja, csak az anyának van igénye a cukorra, a szoptós gyermeknek azonban nincs.

999. A kért lakáscíme: Budapest, IX., Ferenc-körút 19/21.

Fűfa. Címe: Budapest, VIII., Sándor-u. 7.

NAGY KÁROLY és VASVÁRY MIKLÓS új és használt
Nádor-utca 30.
Távbeszélő: 126—243.

ÍRÓGÉPEK

Varga Sándor

KERÉKPÁR RAKTÁRA ÉS JAVÍTÓÜZEME,
BEREGSZÁSZ, Árpád-utca 4.
ZSEBLÁMPA ELEMÉK.

DÓCZY DEZSŐ

Irodagépjavító üzeme
számológép specialista
BUDAPEST, V., Bálvány-u. 3. Tel. 183-787.

Új és használt írógépek raktáron. Csendőrség tagjainak 10% engedmény.

IBUTOR

kombináltak, hálók, recamiernagytárak, konyhák, előszobabutorok állandóan raktáron. Tervek szerinti készítés.

Ifj. Panucza György

tervező, iparművész, műasztalos
Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. sz.

BARNA BÉLA

elektrotechnikai és rádió vállalat

UNGVÁR,
Nagyhid-utca 7. Tel. 11.

G A A R

KENYÉRGYÁR,
KERESZTÉNY CÉG. UNGVÁR.

SCHMIDT M.

BUDAPEST, VIII., VAS-UTCA 5.

Szilgyártó, nyerges, bőröndös.

Készít, kocsizó és lovagló szerszámokat, bőrönd és finom bőröndöket, vadász és sportcikkeket.

NŐI RUHÁK és KABÁTOK

készen, szalon kivitelben 6 havi hitellel is

Árvai József-cég

BUDAPEST, VIII., SZENTKIRÁLYI-UTCA 1/b. Távbesz.: 140-655.

Baross-szövetség ezüst érmével kitüntetve.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Fényképpályázatunk állandó!

B. A. thts. Királyhelmece. Felhasználjuk.

Kezdő. Felhasználjuk. Jó, érdekes eset.

Sárvári esendőr. Árvízi képeket már nem közlünk. Szeretnénk látni más tárgyú képekkel is!

Balázs A. tiszthelyettes. Felhasználjuk.

„Délzala“, „Palics lüldő“, „Hajós“, K. J. törm. Naszvad, H. S. örm. Komló, B. L. törm. Felsőmocsolád, T. Cs. A. törm. Gölle, H. I. ny. thts. Gelse, U. J. törm. Kölese, „Erdélyért“, „Hóvirág“, „Szilágykraszná“, R. F. törm. Beresényifalva, Sz. A. thts. Ipolykeszi, R. J. thts. Balóny, „Erdély a mienk lesz“, „Rába folyó“, „Csiki havasok“, V. I. thts. Székesfehérvár, „Virradat“, „Törekvés“, „Kakuk“, „Vértess“, „Temesvár“, T. M. I. thts. Bácsbokod, B. J. törm. Budapest, I. F. thts. Pellérd, „Somogyi“, „Tápé“, Sz. J. II. thts. Ungvár, „Kissomlyó“, F. M. thts. Szolnok, „Hóvirág“, „77777“, „Törekvés“, B. I. thts. Peremartongyártelep, „1885“, „Délzala“, B. I. thts. Peremartongyártelep, R. F. törm. Peremartongyártelep, H. A. alhdgy. Léva, „1885“, „Cserhát“. Türelmet kérünk, sorra kerülnek.

Horváth őrmester Bónyretalap. Jó felvételek, megrendítő képek az árvízről, őszintén sajnáljuk, hogy más, még jobb képeket már közölve, ezekre helyünk nincs.

Alduna. A képek nem elég élesek arra, hogy áttegyük a lapba. Egyik kép szerint a járók kihágást követ el: bent az erdő sűrűjében süt szalonnát. Nana!...

T. I. Dunaszerdahely. Jó felvételek, de hasonló képünk elég van, ezért nem közölhetjük.

B. I. Vél. Az árvízről jobb képeink is voltak, azokat közzeltük. Egyébként is ezek már nem időszerűek.

B. I. Hajós. Egyet közlünk, a többi nem használhatjuk.

M. cső. Kassa. Érdekes és jó kép, de későn kaptuk, már nem időszerű.

Versenyfeladat.

Készítsen

helyszínrajzot a következő adatok felhasználásával:

1. ÉK.-DNY. irányú műút mellett É.-ra 150 méterre élősvénnyel kerített tanya. Tanyaház fekvése É.-D. Műútig karbantartott kocsit, jegenyékkel szegélyezve. Tanya belterülete 200 x 450 méter, ebből a K. végén 80 x 200 méter szőlő, fákkal.

2. Tanyaház É. végében istálló, amögött nyitott fészer. Ettől K. irányban 50 méterre gémeskút.

3. Gémeskút mellett arccal a földnek szétvert fejű férfitölttest, mellette 5 méterre agyonlőtt kutya, szájában szakított ruhadarab.

4. A holttestől a tanyaház pitvaráig a kissé ázott földön jól kivehető, mélyen benyomódott csizmanyomok, lábujjrészek mindkét lábnyomnál egyformán befelé állanak. Ugyanez a lábnyom található a szőlőben és onnan a kútig.

5. Lábnyomok hossza: 33 cm. Talpszélesség legnagyobb mérete: 12 cm.

6. Pitvarajtótól a jegenyés útig ugyanez a lábnyom, de egy botnyom is a ballábnyom mellett, valamint egy 26 x 11 cm másik mezitelen lábnyom-pár. Ezek a nyomok a műútig tisztán kivehetők. A műút száraz.

7. A tanyaházban három helyiség van: közepén konyha, két oldalt lakószobák. Műútra néző szoba két alsó ablakszeme sárral fedetten, kitörve a szoba padlóján. Egy bádoggadrágomb az ablak alatt a ház tövében. Ablakpárkány magasság 110 cm.

8. Tanyagazda felesége a konyha és szoba sarkig tárt ajtaja mellett holtan fekszik, fejjel a műút felé. Jobb kezében kenyérvágó kés, bal kezében gyertyacsonk. Fejbúbján hatalmas alvadt vércsomó. Fel van öltözve, csak a feje kötetlen, mezitláb van.

Gondolkozzék: mi történt, mikor, hogyan a tanyán?

Ezeket kívül mit tud még olvasni a helyszínből? (Járőr reggel 5 órakor van a helyszínen.)

Pontos rajz, megindokolt vélemény legyen a versenyfeladat veleje. A távolabbi és közvetlen helyszínt külön-külön ábrázolandó. Méret az általános helyszínrajznál 1:5000, a közvetlen helyszínrajz aránya tetszés szerint.

A dolgozatok beküldésének határideje: május 15. Csak legénységi állományú bajtársaink pályázhatnak. Azokat, akik legjobban olvasnak a helyszínből, emléktárggyal jutalmazzuk.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÜTHY KÁLMAN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Györy Aladár igazgató.

SZEMŐVEGEK, LÁTCŐVEK, FÉNYKÉPEZŐGÉPEK és KELLÉKEK

legolcsóbban
beszereshetők

BARNÁ ANDOR

látzerspecialista, M. Kir. Honvédség, Mabi, Otba, Hév. Posta stb. szerződéses szállítója, optikai és fotoszaküzletében. Budapest, VI., Andrásy-út 26. Telefon: 316-546. (Operaház mellett) Vidékre készséggel küld árajánlatot. foto vagy látcső árjegyzéket.

A Felvidék legnagyobb és
legolcsóbb cipő és harisnya
beszerzési forrása

CUKTA
KASSA, Fő-utca 33.

Lábpótolási osztály, harisnyajavítás, cipőjavítás

ÚJ TÉRKÉPEK

Irodák, autók, esendőrség, katonák számára

KÓKAI LAJOS-nál Budapest, IV., Kamermayer-utca 3.

A M. Kir. Honvéd Térképészeti Távbeszélő: 189-444 és 189-464.

Intézet főbizományosa. Áttekintő-lap, szakárjegyzék ingyen!

„ELKA“

lakberendezési vállalat,

KASSA, FŐ-UTCA 94.

JÓ MINŐSÉGŰ BÚTOROK SZOLID

ÁRAK MELLETT RÉSZLETRE IS.

Raktáron állandóan 30 berendezett szoba.

Csipak József

konfekteiós üzeme

Budapest, XIV., Telepes-utca 102. szám. Telefon: 296-340.